

Samuil «1»

Derd-elemdin bolghan tilek

¹ Efraim taghliqidiki Ramataim-Zofimda Elkanah isimlik bir kishi bar idi. U Efraimliq bolup, Yerohamning oghli, Yeroham Élixuning oghli, Élixu Toxuning oghli, Toxu Zufning oghli idi. ■

² Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hannah, yene birsining ismi Peninnah idi. Peninnahning baliliri bar idi, lékin Hannahning balisi yoq idi.

³ Bu adem her yili öz shehiridin samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigargha sejde qilip qurbanliq sun'ghili Shilohgha baratti. U yerde Elining Xofniy we Finihas dégen ikki oghli Perwerdigarning kahniliri bolup ishleytti. ■

⁴ Her qétim Elkanah qurbanliq qilghan künide u *qurbanliqtin* ayali Peninnah we uning herbir oghul-qizlirigha öz ülüşini béretti.

⁵ Emma Hannahgha bolsa u ikki hessilik ülüş béretti; chünki u Hannahni tolimu söyetti. Lékin Perwerdigar uni tughmas qilghanidi. □

⁶ Perwerdigarning uni tughmas qilghanliqidin uning kündesh reqibi *Peninnah Hannahni* azablash üçün uning bilen qattiq qérishatti.

⁷ We her yili, Hannah her qétim Perwerdigarning öyige chiqqanda, *Peninnah* uninggha azar béretti.

■ **1:1** 1Tar. 6:11, 12 ■ **1:3** Mis. 23:14; Qan. 16:16. □ **1:5** «Lékin **Perwerdigar uni tughmas qilghanidi**» — ibraniy tilida: «Lékin Perwerdigar uning baliyatqusini étiwetkenidi».

Peninnah shundaq qilghachqa, u yig'lap héch néme yémeytti. □

⁸ Axiri uning éri Elkanah uninggha: — I Hannah, némishqa yighlaysen? Némishqa birnerse yémeysen? Némishqa könglüng azar yeydu? Men özüm sanga on oghuldin ewzel emesmu?! — dédi. ■

⁹ Ular Shilohda yep-ichkendin kéyin (Eli dégen kahin shu chaghda Perwerdigarning ibadetxanisining ishiki yénidiki orunduqta olturatti) Hannah dastixandin turdi;

¹⁰ u qattiq azab ichide Perwerdigargha dua qilip zar-zar yighlaytti.

¹¹ U qesem ichip: — I samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, eger dédikingning derdige yétip, méni yad étip dédikingni untumay, belki dédikingge bir oghul bala ata qilsang, uní pütün ömrining künliride Sen Perwerdigargha béghishlaymen; uning béshigha ustira héchqachan sélinmaydu, dédi. □ ■

□ **1:7 «We her yili, Hannah her qétim Perwerdigarning öyige chiqqanda, Peninnah uninggha azar béretti»** — némishqa ular her qétim «Perwerdigarning öyige chiqqanda» shundaq bolidu? — bizningche her qétim bir ibraniy aile Xudaning aldigha shundaq kelgende, ular barliq baliliri üçün alahide teshekkür éytishi mumkim. Shu chaghlarda Peninnah Hannahqa «Sen bir tugmas!» dep eslitetti. Bezi terjimilerde mushu jümlining béshida: «U (Elkanah) her yili Perwerdigarning öyige chiqqanda, Hannah uninggha hemrah bolup barghanda...» déyilidu. ■ **1:8** Rut 4:15.

□ **1:11 «uning béshigha ustira héchqachan sélinmaydu»** — Tewrat dewride bezi kishiler özlirini Xudaning ibaditige béghishlash meqsitide özlirini «nazariy» dep ataytti; «nazariy»lar (nazariy bolushqa qesem ichip békitilgen möhlette) haraq ichmeytti, chachlirini héch chüshürmeytti. «Chöl.» 6:1-22ni körüng. ■ **1:11** Hak. 13:5.

12 U Perwerdigarning aldida duasini dawam qiliwatqanda, Eli uning aghzigha qarap turdi;

13 chünki Hannah duani ichide qilghachqa lewliri midirlawatqini bilen awazi anglanmaytti. Shunga Eli uni mest bolup qaptu, dep oylidi.

14 Eli uningha: — Qachan'ghiche mest yürisen? Sharabingni özüngdin néri qil, dédi.

15 Lékin Hannah jawaben: — Undaq emes, i ghojam! Köngli sunuq bir mezlummen. Men sharabmu, haraqmu ichmidim, belki jénim derdini Perwerdigarning aldida töktüm; ■

16 dédeklirini yaman xotun dep bilmigeyla. Chünki méning zor derdim we azablimdin bu kün'giche shundaq nida qiliwatimen, dédi. □

17 Eli uningha jawab bérip: — Tinch-aman qaytqin; Israilning Xudasi Özidin tiligen iltijayingni ijabet qilghay, dédi.

18 Hannah: — Dédekliri köz aldilirida iltipat tapqay, dédi. U shularni dep chiqip, ghiza yédi we shuningdin kéyin chirayida ilgirikidek ghemkinlik körünmidi.

19 Ular etisi tang seherde ornidin turup Perwerdigarning huzurida sejde qilip bolup, Ramahdiki öyige yénip keldi. Elkanah ayali Hannahgha yéqinchiliq qildi; Perwerdigar uni esligenidi.

20 Hannah hamilidar bolup, waqti-saiti toshup, bir oghul tughdi. U: «Men uni Perwerdigardin tilep

■ 1:15 Zeb. 62:8; 142:2 □ 1:16 «dédeklirini yaman xotun dep bilmigeyla...» — ibraniy tilida «dédeklirini «Bérialning qizi» dep bilmigeyla» déyilidu. «Bérial»ning menisi «erzimes» dégenlik bolup, belkim Iblisni körsitidu.

aldim» dep, ismini Samuil qoydi.□

Hannah Samuilni Perwerdigargha ataydu

²¹ Uning éri Elkanah öyidiki hemmisi bilen Perwerdigargha atidighan her yilliq qurbanliqni qilghili we qilghan qesimini ada qilish üçün Shilohgha chiqti.

²² Lékin Hannah bille barmay érige: — Bala emchektin ayrilghandila andin men uning Perwerdigarning aldida hazir bolushi üçün uni élip barmen; shuning bilen u u yerde menggü turidu, dédi.

²³ Éri Elkanah uninggha: — Özüngge néme yaxshi körünse, shuni qilghin. Uni emchektin ayrighuche turup turghin. Perwerdigar Öz söz-kalamigha emel qilghay, dédi. Ayali öyde qélip balisi emchektin ayrilghuche émitti.

²⁴ Balisi emchektin ayrilghandin kéyin u uni élip, shundaqla üç buqa, bir efah un we bir tulum sharabni élip Perwerdigarning Shilohdiki öyige apardi. Bala bolsa téxi kichik idi. □ ■

²⁵ Ular bir buqini soyup balini elining qéshigha élip

□ **1:20** ««Men **uni Perwerdigardin tilep aldim**» dep, ismini **Samuil qoydi**» — ibraniy tilida «Samuil» dégenning menisi «Xuda anglidi» yaki «Xudadin tiligen» dégen'ge yéqin kélidu. □ **1:24** «**bir efah un**» — «efah» ashliq-danlarning ölchem birliki idi, texminen 27 litr. Buqa qurbanliq qilin'ghanda, uninggha qoshup undin «qoshumche ashliq hediye» qilinishimu kérek idi. ■ **1:24** Luqa 2:41.

keldi. □

²⁶ Shuning bilan Hannah *uningha*: — I ghojam, özliride hayot rast bolghinidek, bu yerde silining qashlirida turup Perwerdigargha nida qilghan mezlum men bolimen, dédi.

²⁷ Men mushu oghul bala üçün dua qildim we mana, Perwerdigar méning tiligen iltijayimni ijabet qildi.

²⁸ Emdi hazir men uni Perwerdigargha tapshurup berdim. Ömrining hemme künliride u Perwerdigargha béghishlan'ghan bolidu, dédi. Shuning bilan ular u yerde Perwerdigargha sejde qildi. □

2

Hannah tentene bilen Perwerdigarni medhiyileydu

¹ Hannah dua qilip mundaq dédi: —

«Méning qelbim Perwerdigar bilen yayraydu,
Méning münggüzüm Perwerdigar bilen égiz
kötürüldi;
Aghzim düşmenlirimning aldida tentenilikte
échildi;

□ **1:25 «Ular bir buqini soyup balini elining qéshigha élip keldi»** — qalghan ikki buqa belkim éligha Samuilni béqish üçün bergén «béqish heqqi» bolushi mumkin. Bashqa bir éhtimalliq barki, 24-ayetning menisi: «...üch buqa» emes, belki «...üch yashliq bir buqa» bolushi mumkin. Biraq bu ayetni shundaq chüshen'gen alimlar az. □ **1:28 «...ular u yerde Perwerdigargha sejde qildi»** — «ular» bezi kona köchürmilerde «u u yerde Perwerdigargha sejde qildi» déyilidu (démek, Samuilni körsitidu).

Chünki Séning nijatingdin shadlinimen. □ ■

² Perwerdigardek muqeddes bolghuchi yoqtur;

Chünki Sendin bashqa héch kim yoq,

Xudayimizdek héch uyultash yoqtur. ■

³ I insanlar, kibirlik sözliringlarni köpeytiwermenglar,

Yoghan geplerni aghzinglardin chiqarmanglar;

Chünki Perwerdigar bilim-hidayetke ige Xudadur.

Insanlarning emelliri Uning teripidin tarazida tartilidu.

⁴ Palwanlarning oq-yaliri sundurildi;

Lékin putliship yiqilghanlarning béli bolsa qudret bilen baghlendi.

⁵ Qorsiqi toq bolghanlar nan tépish üçün özini yallanmiliqqa berdi;

Lékin ach qalghanlar hazir ach qalmidi;

Hetta tughmas ayal yettini tughidu;

Lékin köp baliliq bolghan soliship kétidu. ■

⁶ Perwerdigar hem öltüridu, hem hayat béridu;

U ademni tehtisaragha chüshüridu, u yerdin yene turghuzidu; □ ■

⁷ Perwerdigar ademni hem namrat qiliwétidu, hem bay qilidu;

U kishini hem pes qilidu, hem égiz kötüridu.

⁸ U özi miskinni topidin qopuridu,

Qighliqtin yoqsulni kötüridu;

□ **2:1** «Méning münggüzüm Perwerdigar bilen égiz kötürüldi»

— Tewratta, «münggüz»ler köp hallarda ademlarning abruy-shöhritini yaki küchini bildüridu. Mushu yerde Qutquzghuchi-mesihni körsitishi mumkin. «Zeb.», 132:17ni körüng. Bu münggüzler ademning béshida ösken emes, elwette!

■ **2:1** Luqa 1:46.

■ **2:2** Qan. 3:24; Zeb. 86:8.

■ **2:5** Zeb.

34:9-10; Yigh. 5:6; Luqa 1:53.

□ **2:6** «tehtisara» — ölgenlarning rohi baridighan jay.

■ **2:6** Qan. 32:39; Ez. 37:11-14

Ularni ésilzadiler arisida teng olturghuzidu;
 Ularni shan-shereplik textige miras qilduridu;
 Chünki yerning tüwrükliri Perwerdigarningkidur;
 U Özi dunyani ularning üstige salghanidi.■

⁹ Öz muqeddes bendilirining putlirini U mezmum qilidu;

Emma reziller bolsa, qarangghuda shük qilinidu;
 Chünki héchkim öz qudriti bilen nusret tapmaydu.

¹⁰ Perwerdigar bilen qarshilashqanlar pare-pare qiliwétilidu;

U Özi asmanlardin ulargha qarshi güdürleydu.
 Perwerdigar yer yüzining chetlirigiche höküm chiqiridu;

U Özi tikligen padishahqa qudret béridu,

U Özi mesihliginining münggüzini égiz kötüridu!»□ ■

¹¹ Elkanah bolsa Ramahdiki öz öyige yénip bardı.
 Bala bolsa elining qéshida Perwerdigargha xizmet qilip qaldi.

■ **2:8** Ayup 36:15; Zeb. 113:7, 8; Luqa 1:52; Zeb. 24:1-2; 102:25; 104:5. □ **2:10** «U Özi mesihliginining münggüzini égiz kötüridu!» — «mesihlimek» yaki «mesih qilish»: Xudaning yolyoruqi

bilen Israilgha yéngi bir padishah békitish üçün uning béshigha zeytun méyi sürülüşü kérek idi. Mushu murasim «mesih qilinish» yaki «mesihlinish» dep atilatti we shundaqla shu chaghdin bashlap shu padishah «Xudaning mesihligini» dep atilatti. Kahinlar we bezi waqtida peyghemberlermu «mesih qilinatti». Israilda shu chaghdin padishah bolmighachqa, Hannahning bu sözi derweqe kelgüsi ishlarnı aldın'ala körsetken bésharet idi. ■ **2:10** 1Sam. 7:10; Zeb. 2:6; 21:8; 89:24

Elining oghullirining kahinliq mensipidin rezil-lik bilan paydilanishliri

12 Emma Elining oghulliri intayin yaman kishilerdin bolup, Perwerdigarni tonumaytti.

□

13 Kahinlarning xelqlerge mundaq aditi bolghan: — Birsi qurbanliq qilip, gösh qaynap pishiwatqanda kahinning xizmetkari kélip üç tilliq changgakni qolida tutup

14 dash, qazan, dangqan yaki korining ichige sanjip, changgakqa néme élin'ghan bolsa kahin shuni özige alatti. Ularning Shilohgha *qurbanliq qilghili* kelgen hemme Israillargha shundaq aditi bolghan. □

15 Shundaqla hetta yaghni köydürmeste kahinning xizmetkari kélip qurbanliq qiliwatqan ademege: — Kahin'gha kawap üçün gösh bergin, chünki u sendin qaynap pishqan gösh qobul qilmaydu, belki xam gösh lazim, deytti.

16 Eger qurbanliq qilghuchi uninggha: — Awwal yéghi köydürülüp bolsun, andin némini xalisang shuni alghin, dése, u: — Bolmaydu, manga derhal

□ **2:12 «...intayin yaman kishilerdin bolup»** — ibraniy tilida: «Béialning (Iblisning) oghulliridin bolup» déyilidu. «Béial»ning menisi «erzimes», belkim Sheytanni körsitidu. □ **2:14 «Ularning Shilohgha qurbanliq qilghili kelgen hemme Israillargha shundaq aditi bolghan»** — mushu xil qurbanliqlar, shübhisizki, «teshekkür qurbanliqliri» yaki «inaqliq qurbanliqliri» idi. Kahinlarning mushu aditi Musa peyghemberge chüshürülgen qanunning belgilimilirige asalan'ghan emes. Kahinlarning «hoquq ülüshi» bolsa «Law.» 7:11-18, 28-34-ayetlerde körsitilidu. Emma elining oghulliri achközlükidin bu adetni tolimu heddidin ashuruwetkenidi. Kéyinki ayetlerni körüng.

ber! Bolmisa mejburiy alimen, deytti; □

17 Shundaq qilip bu ikki yashning gunahi Perwerdigarning aldida tolimu éghir bolghanidi; chünki uning sewebidin xeq Perwerdigargha atighan qurbanliqlar közge ilinmaywatatti.

18 Emma Samuil nareside bala bolup kanaptin toqulghan bir efodni kiyip Perwerdigarning aldida xizmet qilatti. □

19 Buningdin bashqa uning anisi her yilda uninggha bir kichik ton tikip, her yilliq qurbanliqni qilghili éri bilen barghanda alghach kéletti.

20 Eli Elkanah we ayaligha bext tilep dua qilip: — «Ayalingning Perwerdigargha béghishlighinining ornigha sanga uningdin bashqa nesil berghey, dédi. Andin bu ikkisi öz öyige yandi.

21 Shuning bilen Perwerdigar Hannahni yoqlap beriketlep, u hamilidar bolup jemiy üç oghul we ikki qiz tughdi. Kichik Samuil bolsa Perwerdigarning aldida turup ösüwatatti. □

22 Eli bek qérip ketkenidi. U oghullirining pütkül Israilgha hemme qilghanlirini anglidi hem ja-

□ **2:16** «Awwal yéghi köydürülüp bolsun, andin némini xalisang shuni alghin» — Musa peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche qurbanliqlardiki barliq yaghlar Perwerdigargha atap köydürületti. Ademning uni yéyishi men'i qilinatti. □ **2:18**

«Samuil nareside bala bolup kanaptin toqulghan bir efodni kiyip Perwerdigarning aldida xizmet qilatti» — «efod» dégen néme? Xuda Musa peyghemberge chüshürülen qanun boyiche, bash kahin kiydighan bir alahide kalte chapan bolup, uning ichidiki ikki xil tash arqiliq Xudadin yol sorighili bolatti. Samuil Lawiy qebilisidin bolmisimu, bu ayetke qarighanda «kahinliq kiyim» kiyip, kahinliq xizmitini qiliwatatti. □ **2:21** «...yoqlap beriketlep» —

ibraniy tilida peqet «yoqlap» déyilidu. Xudaning «yoqlishi» toghruluq «tebirler»nimu körüng.

maet chédirining ishikide xizmet qilidighan ayallar bilen yatqinimu anglidi. □

²³ U ulargha: — Siler néme üçün shundaq ishlarni qilisiler? Chünki bu xelqning hemmisidin silerning yamanliqlinglarni anglawatimen, dédi.

²⁴ Bolmaydu, i oghullirim! Men anglighan bu xewer yaxshi emes, Perwerdigarning xelqini azdurupsiler. □

²⁵ Eger bir adem yene bir ademge gunah qilsa, bashqa birsi uning üçün Xudadin rehim sorisa bolidu; lékin eger birsi Perwerdigargha gunah qilsa, kim uning gunahini tiliyeleydu? — dédi. Lékin ular atisining sözige qulaq salmidi; chünki Perwerdigar ularni öltürüshni niyet qilghanidi.

²⁶ Emma Samuil dégen bala ösüwatatti, Perwerdigar hem ademlarning aldida iltipat tapqanidi. ■

²⁷ Xudaning bir adimi Elining yénigha kélip mundaq dédi: — Perwerdigar shundaq deydu: «Misirda, Pirewnningkide turghanda Özümni atangning jemetige ochuq ayan qilmidimmu? ■

²⁸ Men uni kahinim bolush, Öz qurban'gahimda qurbanliq qilish, xushbuy yéqish we Méning aldında efod tonini kéyip xizmet qilishqa Israilning hemme qebililiridin tallimighanidimmu? Shuningdek Men Israilning otta köydüridighan hemme qurbanliqlirini atanggha tapshurup

□ **2:22** «jamaet chédiri» — yeni «ibadet chédiri» yaki «muqeddes chédir». □ **2:24** «Perwerdigarning xelqini azdurupsiler» — bashqa birxil terjimisi: «Perwerdigarning xelqi arisida tarqalghan xewer yaxshi emes». ■ **2:26** Luqa 2:52. ■ **2:27** Ros. 7:25.

teqdim qilgan emesmu? □ ■

29 Némishqa Men buyrughan, turalghu jayimdiki qurbanliqim bilen ashliq hediyelemlerini deysende qilisiler? Némishqa xelqim Israillar keltürgen hemme hediyelemlerining ésilidin özliringlarni semritip, öz oghulliringlarning hörmitini Méningkidin üstün qilisen?» ■

30 Uning üçhün Israilning Xudasi Perwerdigar mundaq deydu: «Men derheqiqet séning we atangning jemetidikiler Méning aldimda xizmitimde menggü mangidu, dep éytqanidim; lékin emdi Men Perwerdigar shuni deymenki, bu ish hazir Mendin néri bolsun! Méni hörmet qilghanlarni Men hörmet qilimen, lékin Méni kemsitkenler pes qarilidu. ■

31 Mana shundaq künler kéliduki, séning bilikingni we atangning jemetining bilikini teng késiwétimen; shuning bilen jemetingde birmu qérighan adem tépilmaydu! □

32 Sen turalghu jayimda derd-qayghu körisen; Israillar herqandaq huzur-bextni körgini bilen, séning jemetingde ebedgiche birmu qérighan adem

□ **2:28 «... Men Israilning otta köydüridighan hemme qurbanliqlirini atanggha tapshurup teqdim qilghan emesmu?»**

— Tewratqa asasen, kahinlarning herqandaq qurbanliqlardin öziğe xas bir ülüshni élish hoquqi bar idi. ■ **2:28** Law. 10:14.

■ **2:29** Qan. 32:15. ■ **2:30** Mis. 28:43; 29:9. □ **2:31 «... séning bilikingni we atangning jemetining bilikini teng késiwétimen»**

— «ademning biliki» uning küchi, qabiliyiti we hoquqini bildüretti.

tépilmaydu. □

³³ We Men qurban'gahimning xizmitidin üzüp tashlimighan adimning bar bolsa, u közliringning xirelishishi bilen jéningning azablinishigha seweb bolidu. Jemetingde tughulghanlarning hemmisi balaghetin ötmey ölidu. □

³⁴ Sanga bu ishlarni ispatlashqa, ikki oghlung Xofniy bilen Finihasning béshigha chüshidighan mundaq bir alamet bésharet bolidu: — ularning ikkilisi bir künde ölidu.

³⁵ Emma Özümge Rohim we dilimdiki niyitim boyiche ish köridighan sadıq bir kahinni tikley-men; Men uninggha mezmüt bir jemet qurimen; u Méning mesih qilghinimning aldida menggü méngip xizmet qilidu. □

³⁶ Shundaq boliduki, séning jemetingdikilerdin herbir tirik qalghanlar bir ser kümüsh we bir chishlem nan tilesheke uning aldigha kélip uninggha tezim qilip: «Qahinliq xizmetliridin manga bir orun bersile, yégili bir chishlem nan tapay dep

□ **2:32 «Sen turalghu jayimda derd-qayghu körisen»** — yaki «Sen turalghu jayimda düshmen körisen». «**séning jemetingde ebedgiche birmu qérighan adem tépilmaydu**» — bu bésharet töwendiki bablarda échilidu. Eli özi Perwerdigarning ehde sanduqining bulap kétilgenlikini köridü; biraq kényinki künlerde, yeni Dawut padishahning künliridiki bext-beriketni u körmeydu (Elining jemeting kényinki tarixi 22-bab, 1-22, «1Pad.» 2:26-27de körülidu).

□ **2:33 «közliringning xirelishishi»** — bu ibare adette köz yashlirining köp tökülgenlikidin yaki zor ghemkinliktin bolghan haletni körsitidu. □ **2:35 «...Méning mesih qilghinimning aldida»** — Méning padishahimning aldida, démekchi. Bizningche bu bésharet awwal Samuilning özide andin kahin Zadokning jemetingde emelge ashuruldi. «**menggü méngip xizmet qilidu**» — ıbraniy tilida «barliq künlerde méngip xizmet qilidu».

éytidighan bolidu» deydu.

3

Perwerdigar Samuilni chaqiridu

¹ Samuil dégen bala bolsa elining aldida Perwerdigarning xizmitide bolatti. Emdi Perwerdigarning sözi u künlerde kem idi; wehiylik körünüşlermu köp emes idi.

² We shundaq boldiki, bir küni Eli ornida yatqanidi (uning közliri torliship körmes bolup qalay dégenidi) ■

³ Xudaning chirighi téxi öchmigen bolup, Samuil Perwerdigarning ibadetxanisida, Xudaning ehde sanduqigha yéqinla yerde yatatti.

⁴ Perwerdigar Samuilni chaqirdi. U: — Mana men bu yerde, dédi.

⁵ U Elining qéshigha yügürüp bérip: — Mana men, méni chaqirdingghu, dédi. Lékin u jawab bérip: — Men chaqirmidim; qaytip bérip yatqin, dédi. Shuning bilen u bérip yatti.

⁶ Perwerdigar yene: «Samuil!» dep chaqirdi. Samuil qopup elining qéshigha bérip: Mana men, méni chaqirdingghu, dédi. Lékin u jawab bérip: — Men chaqirmidim i oghlum, yene bérip yatqin, dédi.

⁷ Samuil Perwerdigarni téxi tonumighanidi; Perwerdigarning sözi uninggha téxi ayan qilinmighanidi.

⁸ Lékin Perwerdigar yene üçinchi qétim: «Samuil!» dep chaqirdi; u qopup elining qéshigha bérip: —

■ 3:2 1Sam. 4:15.

Mana men; sen méni chaqirding, dédi. U waqitta Eli Perwerdigar balini chaqiriptu, dep bilip yetti.

⁹ Shuning bilen Eli Samuilgha: — Bérip yatqin. U eger séni chaqirsa, sen: — I Perwerdigar, söz qilghin, chünki qulung anglaydu, dep éytqin, déwidi, Samuil bérip ornida yatti.

¹⁰ We Perwerdigar kélip yéqin turup ilgirikidek: — «Samuil, Samuil!» dep chaqirdi. Samuil: — Söz qilghin, chünki qulung anglaydu, dep jawab berdi. □

¹¹ Perwerdigar Samuilgha: — Mana Men anghlanlarning ikki quligini zingildatqudek bir ishni Israilning arisida qilmaqchimen. ■

¹² Shu künide Men burun Elining jemetidikiler toghrisida éytqinimning hemmisini uning üstige chühürimen; bashtin axirghiche ada qilimen! ■

¹³ Chünki özige ayan bolghan qebihlik tüpeylidin Men uninggha, séning jemetingdin menggülük höküm chiqarmaqchimen, dep éytqanmen: chünki u oghullirining iplasliqini bilip turup ularni tosmidi. □

¹⁴ Uning üçhün Elining jemetidikilerge qesem qilghanmenki, Elining jemetidikilerning qebihliki meyli qurbanliq bilen bolsun, meyli hediye bilen

□ **3:10** «Samuil, Samuil!» — Tewrat-injilda Xuda bir kishining ismini qaytilap chaqirghan bolsa, u ademning özige intayin söyümlük ikenlikini körsitidu. ■ **3:11** 2Pad. 21:12; Yer. 19:3. ■ **3:12** 1Sam. 2:31. □ **3:13** «Men uninggha, séning jemetingdin menggülük höküm chiqarmaqchimen, dep éytqanmen» — yaki «Men uninggha, séning jemetingdin menggülük höküm chiqarmaqchimen, dep éytqin». «chünki u oghullirining iplasliqini bilip turup ularni tosmidi» — yaki «chünki u oghullirining Xudani qarighanliqini bilip turup ularni tosmidi».

bolsun kafaret qilinmay, ebedgiche kechürüm qilinmaydu, dédi.

¹⁵ Samuil etisi tang atquche yétip, andin Perwerdigarning öyining ishiklirini achi. Emma Samuil wehiylik körünüshni Elige éytishtin qorqti.

¹⁶ Lékin Eli Samuilni chaqirip: — I Samuil oghlum, dédi. U: — Mana men, dep jawab berdi.

¹⁷ U: — U sanga néme söz qildi? Sendin ötüney, uni mendin yoshurmighin. Eger Uning sanga éytqanlirining birini manga éytmay qoysang, Xuda déginini séning béshinggha chüshürsun we uningdin artuq chüshürsun! — dédi.

¹⁸ Shuning bilen Samuil uninggha héchnémini qaldurmay hemmini dep berdi. Eli: — Mana, U Perwerdigardur; U némini layiq tapsa, shuni qilsun, dédi.

¹⁹ Samuil ösüp chong boluwatatti we Perwerdigar uning bilen bille bolup, uning éytqan bésharetlik sözliridin héchqaysisini yerde qaldurmaytti.

²⁰ Shuning bilen pütkül Israil Dandin tartip Beer-Shébaghiche Samuilning Perwerdigarning peyghembiri qilip tiklen'genlikini bilip yetti. □

²¹ Shu waqitta Perwerdigar Shilohda Özini yene ayan qildi. Chünki Perwerdigar Shilohda Öz sözkalami arqiliq Samuilgha Özini ayan qildi; we Samuil Uning sözini pütkül Israilgha yetküzdi. □

□ **3:20 «Dandin tartip Beer-Shébaghiche»** — «Dan» Israilning shimaliy chétide, «Beer-Shéba» uning jenubiy chétide idi. □ **3:21 «Samuil Uning sözini pütkül Israilgha yetküzdi»** — yaki «Samuil éytqan bu söz pütkül Israilda yüz berdi».

4

Perwerdigarning ehde sanduqi Filistiylarning qoligha chüshidu

¹ U waqitta Israil Filistiylar bilen jeng qilghili chiqip Eben-Ezerge yéqin jayda bargah-chédirlarni tikti. Filistiylar bolsa Afek dégen jayda bargah-chédirlarni tikti.

² Filistiylar Israillar bilen soqushqili sep tizip turdi. Jeng kéngeygende Israil Filistiylar aldida tarmar boldi; Filistiylar ularning jeng sepliridin töt mingche ademni öltürdi.

³ Xalayıq bargahqa yénip kelgende, Israilning aqsaqalliri: — Némishqa Perwerdigar бүgün bizni Filistiylar teripidin tarmar qıldurdi? Biz Shilohdin Perwerdigarning ehde sanduqini qéshimizgha élip kéyleyli; u arimizda bolsa, bizni düshminimizning qolidin qutquzidu, dédi.

⁴ Shu geptin keyin xalayıq Shilohgha adem mangdurup, shu yerdin kérublarning otturısında olturghan samawi qoshunlarning Serdari Perwerdigarning ehde sanduqini élip kütürüp keldi. Shuningdek Elining ikki oghli Xofniy bilen Finihasmu Xudaning ehde sanduqi bilen bille keldi. □ ■

⁵ We shundaq boldiki, Perwerdigarning ehde sanduqi leshkergha élip kelin'gende pütkül Israil yerni tewretküdek küchlük bir chuqan kütürüshti.

□ **4:4** «...kérublarning otturısında olturghan samawi qoshunlarning Serdari Perwerdigar» — «kérublar» perishtilarning sheklide bolup, ehde sanduqining ikki teripide turatti. «Mis.» 25:17-22ni körüng. Xuda «kérublarning otturısında, ehde sanduqining üstide huzurumni olturghuzimen, dep wede qilghanidi. ■ **4:4** 2Sam. 6:2; Zeb. 80:1; 99:1

6 Filistiyler küchlük tentene awazini anglap: — Ibraniylarning leshkergahidin anglan'ghan bu küchlük chuqan néme wejedin chiqqandu, dep éytishti. Arqidinla ular Perwerdigarning ehde sanduqining ularning leshkergahigha keltürülginini bilip yetti.

7 Shuning bilen Filistiyler qorqup: — Ilahlar ularning leshkergahigha keptu, halimizgha way! Mundaq ish bu waqitqiche héch bolghan emes, déyishti.

8 Halimizgha way! Bizni bu qudretlik ilahlarning qolidin kim qutquzidu? Mana bayawanda misirliqlarni türlük bala-wabalar bilen urghan ilahlar del shulardur!

9 I Filistiyler, özliringlarni jesur körsitip erkektek turunglar. Bolmisa, ibraniylar bizge qul bolghandek biz ulargha qul bolimiz; erkektek bolup jeng qilinglar! — dédi. ■

10 Shuning bilen Filistiyler Israillar bilen jeng qildi. Israïl tarmar qilinip, herbiri terep-terepke öz chédirige beder qachti. Jengde qattiq qirghinchiliq bolup, Israïldin ottuz ming piyade esker öltürüldi.

11 Perwerdigarning ehde sanduqi olja bolup ketti we Elining ikki oghli Xofniy bilen Finihasmu öltürüldi. ■

12 Shu küni bir Binyaminliq jeng meydanidin qéchip kiyim-kéchekliri yirtiq, üstibéshi topa-chang halda Shilohgha yügürüp keldi. ■

13 U yétip kelgende, mana Eli yolning chétide öz orunduqida olturup taqiti-taq bolup kütüwatatti;

■ 4:9 Hak. 13:1. ■ 4:11 1Sam. 2:34; Zeb. 78:59-61 ■ 4:12 Ye. 7:6.

uning köngli Perwerdigarning ehde sanduqining ghémide perishan idi. U kishi xewerni yetküzgili sheherge kirgende, pütkül sheher peryad-chuqan kötürdi.

¹⁴ Eli peryad sadasini anglap: — Bu zadi néme warang-churung? dep soridi. U kishi aldirap kélip elige xewer berdi

¹⁵ (Eli toqsan sekkiz yashqa kirgen, közliri qétip qalghan bolup, körmeytti). ■

¹⁶ U kishi Elige: — Men jengdin qaytip kelgen kishimen, bügün jeng meydanidin qéchip keldim, dédi. Eli: — I oghlum, néme ish yüz berdi? — dep soridi.

¹⁷ Xewerchi jawab bérip: — Israil Filistiylarning aldidin beder qachti. Xelq arisida qattiq qirghinchiliq boldi! Séning ikki oghlung, Xofniy bilen Finihasmu öldi hemde Xudaning ehde sanduqimu olja bolup ketti, dédi.

¹⁸ We shundaq boldiki, xewerchi Xudaning ehde sanduqini tilgha alghanda, Eli derwazining yénidiki orunduqtin keynige yiqilip chüshüp, boyni sunup öldi; chünki u qérip, bedinimu éghirliship ketkenidi. U qiriq yil Israilning hakimi bolghanidi. □

¹⁹ Uning kélini, yeni Finihasning ayali hamildar bolup tughushqa az qalghanidi. U Xudaning ehde sanduqining olja bolup ketkenliki we qiyinatisi bilen érinigmu ölgenlik xewirini anghighanda, birdinla qattiq tolghaq tutup, pükülüp balini tughdi.

■ 4:15 1Sam. 3:2 □ 4:18 «U qiriq yil Israilning hakimi bolghanidi» — «hakim»larning yétekchi hem soraqchi rolini chüshinish üçün Tewrattiki «Batur Hakimlar»ni körüng.

²⁰ U öley dep qalghanda, chöriside turghan ayallar: — Qorqmighin, sen oghul bala tughdung, dédi. Lékin u buninggha jawabmu bermidi hem köngül bölmidi.

²¹ U: «Shan-sherep Israildin ketti» dep baligha «Ixabod» dep isim qoydi; chünki Xudaning ehde sanduqi olja bolup ketken hem qéyinatisi bilen érimu ölgenidi. □

²² U yene: — Shan-sherep Israildin ketti; chünki Xudaning ehde sanduqi olja bolup ketti! — dédi.

5

¹ Filistiyler Xudaning ehde sanduqini olja élip, uni Eben-Ezerdin élip Ashdodqa bardı.

² U yerde Filistiyler Xudaning ehde sanduqini élip Dagon butxanisigha ekirip, Dagon dégen butning yénigha qoydi.

³ Ashdoddikiler etisi seher qopup kelse, mana Dagon buti Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yiqilghiniche düm yatatti. Shunga ular Dagon butni élip yene öz ornida turghuzup qoydi.

⁴ Lékin etisi seher qopup kelse, mana, Dagon Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yiqilghiniche düm yatatti; Dagonning béshi hem qol-liri bosughida chéqilghanidi; Dagonning peqet béliqsiman téni qalghanidi. □

□ **4:21** «U: «shan-sherep Israildin ketti» dep baligha «Ixabod» dep isim qoydi» — «Ixabod» belkim «Shan-sherep qéni?» yaki «Shan-sherep ketti» dégenni bildüridu. □ **5:4** «Dagon Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yiqilghiniche düm yatatti» — «Dagon» dégen butta ademning béshi we béliqning téni bar idi.

⁵ Shunga b^ug^un'ge qeder Ashdodta ya Dagonning kahinliri bolsun ya Dagonning butxanisigha kirg^uchiler bolsun, Dagonning bosughisigha dessimeydu.

⁶ Andin Perwerdigarning qoli Ashdoddikilerning ^ustige qattiq ch^ush^up, ularni weyran qilip, Ashdod bilen etrapidikilerni h^urrek k^esili bilen urdi. □ ■

⁷ Ashdoddikiler bularni k^or^up: — Israilning Xudasining ehde sanduqi bizlerde turmisun! Ch^unki uning qoli bizni we ilahimiz Dagonni qattiq b^esiwaldi, d^eyishti.

⁸ Shuning bilen ular adem mangdurup Filistiy^lerning hemme gh^ojilirini chaqirtip jem qilip ulardin: — Israilning Xudasining ehde sanduqini qandaq bir terep qilimiz? dep soridi. Ular: — Israilning Xudasining ehde sanduqi Gatqa chet yol bilen y^otkelsun, dep jawab b^erishti. Shuning bilen ular Israilning Xudasining ehde sanduqini u yerge chet yol bilen y^otkidi. □

⁹ We shundaq boldiki, ular uni chet yol bilen y^otkigendin k^eyin Perwerdigarning qoli u sheherge ch^ush^up kishilerni qattiq sarasimige ch^ush^ur^di. U kichiklerdin tartip chonglarchiche sheherdikilerni urdi, ular h^urrek k^esilige giriptar boldi.

¹⁰ Shuning bilen ular Xudaning ehde sanduqini Ekron'gha ewetti. L^ekin Xudaning ehde sanduqi Ekron'gha y^etⁱp kelgende, Ekrondikiler peryad qilip: — Biz bilen xelqimizni ^olt^ur^ush ^uch^un ular Israilning Xudasining ehde sanduqini bizge y^otkidi!

□ **5:6 «h^urrek k^esili»** — yaki «^osmiler» yaki «bowasir k^esili». ■ **5:6** Zeb. 78:60-66. □ **5:8 «Gatqa chet yol bilen y^otkelsun»** — belkim bashqa sheher-kentlerdin ^otk^uzmeslik ^uch^un.

— dédi.

¹¹ Ular adem mangdurup Filistiylarning ghojilirini qichqartip jem qilip ulargha: — Biz bilen xelqimizni öltürmesliki üçhün Israilning Xudasining ehde sanduqini bu yerdin öz jayigha ketküzünglar, dédi; chünki qattiq wehime sheherni basqanidi; Xudaning qoli ularning üstige tolimu éghir chüshkenidi.

¹² Ölmigen ademler bolsa hürrek késili bilen urulup, sheherning peryadi asman'gha kötürüldi.

6

Filistiylar ehde sanduqini qayturup ewetidu

¹ Perwerdigarning ehde sanduqi Filistiylarning yurtida yette ay turdi.

² Filistiylar kahinlar bilen palchilarni chaqirip ulargha: — Perwerdigarning ehde sanduqini qandaq qilimiz? Uni qandaq qilip öz jayigha eweteymiz? Yol körsitinglar, dédi.

³ Ular: — Eger Israilning Xudasining ehde sanduqini qayturup ewetsenglar, quruq ewetmenglar, héch bolmighanda uning bilen bir «itaetsizlik qurbanliqi»ni birge ewetishinglar zörürdur, dédi. Shundaq qilghanda shipa tapisiler, shundaqla Uning qolining néme üçhün silerdin ayrilmighanliqini bilisiler, dédi.

⁴ Ular: — Biz némini itaetsizlik qurbanliqi qilip ewetimiz? — dep soridi. Ular: — Filistiylarning ghojilirining sani besh; shunga besh altun hürrek we besh altun chashqan yasap ewetinglar;

chünki silerge we ghojanglarga oxshashla bala-qaza chüshti.

⁵ Hürrekliringlarning sheklini we zémininglarni weyran qilidighan chashqanlarning sheklini neqish qilib yasap, Israilning Xudasigha shan-sherep keltürünglar. Shuning bilen u belkim silerning, ilahlirimizning we zémininglarning üstini basqan qolini yéniklitermikini: —

⁶ Misirliqlar bilen Pirewn öz köngüllirini qattiq qilghandek silermu némishqa öz könglünglarni qattiq qilisiler? U misirliqlargha zor qattiq qolluq körsetkendin kéyin, ular Israillarni qoyup bermidimu, ular shuning bilen qaytip kelmidimu? ■

⁷ Emdi yéngi bir harwa yasap, téxi boyunturuqqa köndürülmigen mozayliq ikki inekni harwigha qoshunglar; ulardin mozaylirini ayrip, öyde élip qélinglar;

⁸ andin Perwerdigarning ehde sanduqini kötürüp harwigha sélinglar; we uninggha ewetidighan itaetsizlik qurbanliqi qilidighan altun buyumlarni bir qapqa sélip sanduqqa yandap qoyunglar we sanduqni shu péti mangdurunglar;

⁹ andin qarap turunglar. Eger harwa Israil chégrisidiki yol bilen Beyt-Shemeshke mangsa, bizge kelgen shu chong bala-qazani chüshürgüchining özi Perwerdigar bolidu. Undaq bolmisa, bizni urghan Uning qoli emes, belki bizge chüshken tasadipiliq bolidu, xalas, déyishti.

¹⁰ Shuning bilen Filistiylar shundaq qildi. Ular Mozayliq ikki inekni harwigha qoshup, mozaylirini öyde solap qoyup,

11 Perwerdigarning ehde sanduqini harwigha sélip, altun chashqan we quyma hürrekler qachilan'ghan qapni uningha yandap qoydi.

12 Inekler Beyt-Shemeshke baridighan yol bilen udul yürüp ketti. Ular kötürülgen yol bilen mangghach möreytti, ya ong terepke ya sol terepke qéyip ketmidi. Filistiylerning ghojiliri ularning arqisidin Beyt-Shemeshning chégrisighiche bardi.

13 Beyt-Shemeshtikiler jilghida bugday oruwatatti, ular bashlirini kötürüp ehde sanduqini körüp xush bolushti.

14 Harwa Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqigha kélip, u yerdiki bir chong tashning yénida toxtap qaldi. Ular harwini chéqip, ikki inekni Perwerdigargha atap köydürme qurbanliq qildi. □

15 Lawiylar Perwerdigarning ehde sanduqi bilen altun buyumlar bar qapni chüshürüp chong tashning üstige qoydi. Shu küni Beyt-Shemeshtikiler Perwerdigargha köydürme qurbanliqlar we bashqa qurbanliqlarni qildi. □

16 Filistiylerning besh ghojisi bularni körüp shu küni Ekron'gha qaytip ketti.

17 Filistiylerning Perwerdigargha itaetsizlik qurbanliqi qilip bergen altun hürriki: — Ashdod üçün bir, Gaza üçün bir, Ashkélon üçün bir, Gat üçün

□ **6:14 «Harwa Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqigha kélip, u yerdiki bir chong tashning yénida toxtap qaldi»** — démisekmu, Beyt-Shemeshtikiler Israillar idi, Beyt-Shemesh Israil bilen Filistiye otturisidiki chégra idi. □ **6:15 «Beyt-Shemeshtikiler Perwerdigargha köydürme qurbanliqlar we bashqa qurbanliqlarni qildi»** — «bashqa qurbanliqlar» belkim «teshekkür qurbanliqliri»ni körsitidu. Undaq qurbanliqlarni yéyishke bolidu.

bir we Ekron üçhün bir idi.

¹⁸ Altun chashqanlarning sani bolsa Filistiylarning besh ghojisigha tewe barliq sheherning sani bilen barawer idi. Bu sheherler sépilliq sheherler we ulargha qarashliq sehra-kentlerni, shundaqla ular Perwerdigarning ehde sanduqini qoyghan chong chimenzarghiche hemme jayni öz ichige alatti. Bu chimenzar hazirmu Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqida bar. □

¹⁹ Emma Beyt-Shemeshtikiler öz meyliche ehde sanduqining ichige qarighini üçhün Perwerdigar ulardin yetmish ademni, jümlidin chonglardin ellikni urdi. Perwerdigar xelqni mundaq qattiq urghanliqi üçhün pütün xelq matem tutti. □

²⁰ Beyt-Shemeshtikiler: — Bu muqeddes Xuda Perwerdigarning aldida kim öre turalaydu? Ehde sanduqi bizning bu yerdin kimning qéshigha apirilishi kérek? — dédi.

²¹ Andin ular Kiriati-Yéarimdikilerge elchilerni ewitip: — Filistiylar Perwerdigarning ehde sanduqini qayturup berdi. Bu yerge kélip uni

□ **6:18 «Bu sheherler sépilliq sheherler we ulargha qarashliq sehra-kentlerni, shundaqla ular Perwerdigarning ehde sanduqini qoyghan chong chimenzarghiche hemme jayni öz ichige alatti. Bu chimenzar hazirmu Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqida bar»** — bashqa birxil terjimisi: «(bu sheherler sépilliq sheherlerni we uninggha qarashliq sehra-kentlerni, shundaqla ular Perwerdigarning ehde sanduqini qoyghan chong tashqiche hemmini öz ichige alghanidi) bu chong tash bugün'giche Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqida turmaqta». Yene bashqa terjimiliri uchrishi mumkin. □ **6:19 «...yetmish ademni, jümlidin chonglardin ellikni urdi»** — buning bashqa birxil terjimisi: «...besh tümen yetmish ademni urdi». Az bir qisim kona köchürmilerdimu peqet «yetmish adem» dep xatirilen'gen.

özünlargha élip kétinglar, dédi.

7

Israillar Filistiylar bilan yene soqushidu

¹ Shuning bilan Kiriya-Yéarimdiki ademler kélip Perwerdigarning ehde sanduqini élip chiqip, döngning üstidiki Abinadabning öyide qoydi we uning oghli Eliazarni ehde sanduqigha qarashqa Perwerdigargha atap békitti. ■

² Ehde sanduqi Kiriya-Yéarimda qoyulghandin tartip uzun waqit, yeni yigirme yil ötti. Israilning pütkül jemeti Perwerdigarni séghindi.

³ We Samuil Israilning pütkül jemetige: — Eger pütün qelbinglar bilan Perwerdigarning yénigha qaytip, yatlarning ilahliri bilan Ashtarotlarni öz aranglardin yoqitip, könglünlarni Perwerdigargha baghlap, xas Uning ibaditidila bolsanglar U silerni Filistiylarning qolidin qutquzidu, dédi. □ ■

⁴ Shuning bilan Israil Baallar bilan Ashtarotlarni tashlap xas Perwerdigarning ibaditidila boldi.

⁵ Andin Samuil: — Pütkül Israilni Mizpah shehirige jem qilsanglar, men siler üçün Perwerdigarning aldida dua qilay, dédi.

⁶ Emdi ular Mizpahqa jem bolup, u yerde su tartip uni Perwerdigar aldigha quydi we u küni roza

■ **7:1** 2Sam. 6:4. □ **7:3** «Ashtarotlar» — yaki «Asherahlar» — alahide derekler bilan munasiwetlik ayal butlarni körsitidu; derekler belkim ayal but sheklide oyulghan yaki neqishlen'gen bolushi mumkin idi. ■ **7:3** Qan. 6:13; 10:20; Mat. 4:10; Luqa 4:8

tutup: — Biz Perwerdigarning aldida gunah sadir qilduq, dédi. Shuning bilan Samuil Mizpahta Israillarning erz-dewaliri üstidin höküm chiqardi. □

⁷ Filistiylar Israillarning Mizpahda jem bolghinini anglidi; Filistiylarning ghofiliri Israil bilan jeng qilghili chiqti. Israillar buni anglap Filistiylarning qorqti.

⁸ Israillar Samuilgha: — Biz üçün Perwerdigar Xudayimiz bizni Filistiylarning qolidin qutquzushi üçün uninggha nida qilishtin toxtimighin, dédi.

⁹ Samuil anisini émiwatqan bir qozini élip toluq bir köydürme qurbanliq qilip Perwerdigargha sundi; Samuil Israilning heqqide Perwerdigargha peryad kötürdi; Perwerdigar duasini anglidi.

¹⁰ Samuil köydürme qurbanliq qiliwatqanda Filistiylar Israil bilan soqushqili yéqinlap keldi. Lékin Perwerdigar shu küni Filistiylarning üstige qattiq güldürmama güdürlitip ularni alaqqade qiliwetti; shuning bilan ular Israil aldida tarmar boldi. ■

¹¹ Israillar Mizpahtin chiqip ularni Beyt-Karning tüwigiche qoghlap qirdi.

¹² U waqitta Samuil bir tashni élip, uni Mizpah bilan shenning otturisida tiklep: — «Perwerdigar bizge hazirghiche yarem bériwatidu» — dep uni Eben-Ezer dep atidi. □ ■

□ **7:6** «...Samuil ... **Israil xelqining erz-dewalirining üstidin höküm chiqardi**» — Samuil peyghamber Israil üstige höküm sürgen «batur hakimlar» yaki «qutquzghuchi baturlar»ning eng axirqisi idi. ■ **7:10** Ye. 10:10. □ **7:12** «Samuil **bir tashni élip... Perwerdigar bizge hazirghiche yarem bériwatidu**» — **dep uni Eben-Ezer dep atidi**» — «Eben-Ezer» dégenning menisi: «yarem téshi». ■ **7:12** 1Sam. 4:1.

13 Shuning bilan Filistiyler bésiqip Israilning zéminigha yene tajawuz qilmidi; Samuil *hakim* bolghan barliq künlerde Perwerdigarning qoli Filistiylerning üstige qarshi boldi;

14 shundaq qilip Ekron din tartip Gatqiche Filistiyler Israil din éliwalghan sheherlarning hemmisi Israilgha yanduruldi; sheherlerge tewe zéminlarnimu Israil Filistiylerning qolidin yandurup aldi. Buningdin bashqa Israil bilen Amoriylar otturisida tinchliq boldi.

15 Samuil bolsa pütün ömrige Israilni soridi.

16 Her yili u Beyt-El, Gilgal we Mizpahlarni aylinip, mushu yerlerde Israil üstidin höküm yürgüzetti.

17 Andin u Ramahqa yénip baratti; chünki uning öyi shu yerde idi hem u u yerdimu Israil üstidin höküm yürgüzetti. U u yerdimu Perwerdigargha bir qurban'gah yasighanidi. ■

8

1 Shundaq boldiki, Samuil qérighanda oghullirini Israilgha hakim qilip qoydi.

2 Uning tunjisining ismi Yoél bolup, ikkinchisining ismi Abiyah idi. Bular Beer-Shébadada hakimliq qildi.

3 Lékin oghulliri uning yollirida yürmeytti, belki menpeetni közlep ézip, parilarni yep, heq-naheqni astin-üstün qildi. ■

4 U waqitta Israilning hemme aqsaqalliri Ramahda jem bolup Samuilning qéshigha kélip

⁵ uninggha: — Mana sen qériding, oghulliring bolsa séning yolliringda yürmeydu. Barliq ellerde bolghandek üstimizge höküm süridighan bir padishah békitkin, dédi.■

⁶ Ularning «Üstimizge höküm süridighan bir padishah békitkin» dégini Samuilning könglige éghir keldi. Samuil Perwerdigargha dua qiliwidi, ■

⁷ Perwerdigar Samuilgha jawaben: — Xelq sanga hernéme éytسا ulargha qulaq salghin; chünki ular séni emes, belki «Üstimizge padishah bolmisun» dep Méni tashlidi.

⁸ Men ularni Misirdin chiqarghan kündin tartip бүгүнki күn'giche ular shundaq ishlarni qilip, Méni tashlap bashqa ilahlargha ibadet qilip kelgen. Emdi ular sanga hem shundaq qilidu.

⁹ Shuning üçün ularning sözige unighin. Lékin ularni qattiq agahlandurup kelgüside ularning üstide seltenet qilidighan padishahning ularni qandaq bashquridighanliqini bildürgin, dédi.

¹⁰ Samuil özidin bir padishah sorighan xelqqe, Perwerdigarning éytqinining hemmisini dep berdi.

¹¹ U: — Üstünlarda seltenet qilidighan padishahning tutidighan yoli mundaq bolidu: — U oghullirlinglarni öz ishigha qoyup, jeng harwilirini heydeshke, atliq eskerliri bolushqa salidu; ular uning harwilirining aldida yügüridu;

¹² ularni özi üçün ming béshi we ellik béshi bolushqa, yérini heydeshke, hosulini orushqa, jeng qoralliri bilen harwa eswablirini yasashqa salidu.

¹³ Qizliringlarni etir yasashqa, tamaq étishke we

nan yéqishqa salidu.

14 Eng ésil zéminliringlar, üzümzarliringlar bilan zeytunluqliringlarni tartiwélip öz xizmetkarlirigha béridu.

15 U uruqunglardin, üzümzarliringlarning hosulidin ondin bir ülüşini özining ghojidarliri we xizmetkarlirigha bölüp béridu. □

16 U qulliringlar, dédekliringlar, eng kélishken yigitliringlarni we éshekliringlarni öz ishigha salidu.

17 U qoyliringlardin ondin bir ülüşini alidu; siler uning qul-xizmetkarliri bolisiler.

18 Siler u künde özünglarga tallighan padishah tüpeylidin peryad kötürisiler; lékin Perwerdigar u künide silerge qulaq salmaydu, dédi.

19 Xelq bolsa Samuilning sözige qulaq salmay: — Yaq, belki üstimizge seltenet qilidighan bir padishah bolsun, dédi.

20 — Shundaq qilip biz bashqa herbir ellerge oxshash bolimiz; bizning padishahimiz üstimizdin höküm chiqirip, bizni bashlaydu we biz üçün jeng qilidu, dédi.

21 Samuil xelqning hemme sözlirini anglap, ularni Perwerdigargha yetküzdi. □

22 Perwerdigar emdi Samuilgha: — Sen ularning sözige qulaq sélip, ulargha bir padishah békitkin, dédi. Samuil Israillargha: — Herbiringlar öz shehiringlarga qaytinglar, dédi.

□ **8:15 «uruqunglar»** — belkim ashliqning özini körsitishi mumkin. **«Özining ghojidarliri we xizmetkarlirigha ...»** — yaki «Özining aghwatliri we xizmetkarlirigha ...». □ **8:21 «Samuil ... sözlirini anglap, ularni Perwerdigargha yetküzdi»** — ibraniy tilida «Samuil ... sözlirini anglap, ularni Perwerdigarning quliqigha qaytilap berdi».

9

Saul Samuilning qéshigha kélidu

¹ Binyamin qebilisidin Kish atliq bir kishi bar idi. U Abielning oghli, Abiel Zérorning oghli, Zéror Bikoratning oghli, Bikorat Afiyaning oghli idi; Afiya bolsa Binyaminliq idi. U özi batur we döletmen kishi idi. ■

² Kishning Saul isimlik, ésil we xushxuy bir oghli bar idi. Israillar arisida uningdin chirayliq adem yoq idi; u shundaq égiz boyluq er idiki, xelqning herqandiqi uning mürisigimu kelmeytti.

³ Saulning atisi kishning éshekliri yitip ketkenidi. Buning bilen Kish oghli Saulgha: — Sen xizmetkarlardin birini özüng bilen bille élip, ésheklerni tépip kelgin, dédi.

⁴ Ular béríp Efraim édirliqidin ötüp, Shalishah zéminini kézip, ularni izdep tapalmidi; ular Shaalim zéminidinmu ötti, éshekler u yerdimu yoq idi. Andin Binyamin zéminini kézip ötti, ularni yene tapalmidi.

⁵ Ular Zuf zéminigha yetkende Saul özi bilen kelgen xizmetkarigha: — Bole, öyge yanayli; bolmisa atam ésheklerdin ensirmey, eksiche bizning ghémimizni yep kétermiki, dédi.

⁶ Lékin u uninggha: — Mana, bu sheherde Xudaning bir adimi bar. U möhterem bir adem, her néme dése emelge ashmay qalmaydu. Emdi u yerge barayli; u bizge baridighan yolimizni körsitip qoyarmikin, dédi.

⁷ Shunga Saul xizmetkarigha: — Lékin uning yénigha barsaq u kishige néme bérimiz? Chünki

■ 9:1 1Sam. 14:51.

xurjunlirimizda nan tügep qaldi, qolimizda Xudaning adimige bergüdek sowghitimiz yoq. Yénimizda yene néme bar? — dédi.

8 Xizmetkar Saulgha jawab bérip: — Mana qolumda charek shekel kümüş bar. Mangidighan yolimizni dep bersun, Xudaning adimige shuni bérey, dédi □

9 (burun Israilda bir adem Xudadin yol sori-maqchi bolsa: — Kélinglar, aldin körgüchining qéshigha barayli, deytti. Hazir «peyghember» dégenni ötkén zamanda «aldin körgüchi» deytti).■

10 Saul xizmetkarigha: — Mesliheting yaxshi boldi. Biz mangayli, dédi. Shuning bilen ular Xudaning adimi turghan sheherge bardı.

11 Ular sheherge chiqidighan yolda kétéwatqanda, su tartqili chiqqan birnechche qizgha uchrıdı we ulardin: — Aldin körgüchi mushu yerdimu? — dep sorıdı.

12 Ular jawab bérip: — Shundaq. Mana u ald-inglarda turıdu; téz béringlar, chünki xalayıq bügün *sheherning* yuqiri jayıda qurbanlıq qilmaqchi, shunga u bügün sheherge kirdi.

13 U *qurbanlıqtin* yéyishke téxi yuqiri jaygha chiqmay turupla, siler uning bilen sheherde uchrıshısiler. Xelq u kelmigüche taam yémeydu, chünki u awwal qurbanlıqni beriketleydu; andin chaqırılghan méhmanlar taamgha éghız tégidu. Hazir chiqinglar, chünki bu del uni tapqili

□ 9:8 «Mana **qolumda charek shekel kümüş bar**» — «shekel» éghırlıq mıqdari, kümüş belkim 11.4 gram idi. ■ 9:9 Yar. 25:22.

bolidighan waqit, dédi.□

14 Ular sheherge chiqip sheher merkizige kelgende, mana Samuil yuqiri jaygha chiqishqa ulargha qarap kéliwatatti.

15 Perwerdigar Saul kélishtin bir kün ilgiri Samuilgha:■

16 — Ete mushu waqitlarda Men yéningha Binyamin zéminidin bir ademni ewetimen. Sen uni Méning xelqim Israilning üstige emir bolushqa mesih qilghin. U Méning xelqimni Filistiylerning qolidin qutquzidu. Chünki Méning xelqimning peryadi Manga yetkini üçün ulargha iltipat bilen qaridim, — dédi.

17 Samuil Saulni körgende Perwerdigar uninggha: — Mana, Men sanga söz qilghan adem mushudur. Bu adem Méning xelqimning üstide seltenet qilidu, dep izhar qildi.

18 Saul derwazida turghan Samuilning qéshigha bérip: Silidin soray, aldın körgüchining öyi nede, dep soridi.

19 Samuil Saulgha: — Aldin körgüchi men özüm shu. Mendin awwal yuqiri jaygha chiqqin. Bügün siler men bilen taam yeysiler; ete séni uzutup chiqqanda, könglüngdiki herbir ishlarni sanga dep bérey, — dep jawab berdi.

20 Emma üç kün burun yitip ketken ésheklerden bolsa, endishe qilmighin; ular tépildi. Emdi Israilning hemme arzusi kimgé mayil? Sanga we atangning pütkül jemetige emesmu? — dédi.

□ 9:13 «...u awwal qurbanliqni beriketleydu» — «qurbanliqni beriketlesh» mushu yerde (1) teshekkür éytish; (2) qurbanliq qobul qilin'ghay dep tileshni bildüridu. ■ 9:15 1Sam. 15:1.

21 Saul jawab bérip: — Men Israil qebililiri ichidiki eng kichik qebile bolghan Binyamindin, jeme-timmu Binyamin qebilisi ichidiki eng kichiki tursa? Néme üchün bu sözlerni manga deyla? — dédi.

22 Samuil bolsa Saulni we xizmetkarini bashlap, méhmanxana öyige kirdi we ularni chaqirilghan-larning arisida törde olturghuzdi. Ular ottuzche adem idi.

23 Samuil ashpezge: — Men saqlap qoyghin dep, sanga tapshurghan héliqi taamni élip kelgin, dédi.

24 Shuning bilen ashpez saqlap qoyghan chong ajritilghan qolni élip Saulning aldigha qoydi. Samuil: — Mana, *sanga* saqlap qoyulghini shudur! Uni aldinggha élip yégin; chünki u men xelqni chaqirghan chéghimda atayin sanga atap élip qoyghandin tartip bu békitilgen waqitqiche saqlandi, dédi. Shuning bilen u küni Saul bilen Samuil tamaqta bille boldi.

25 Ular yuqiri jaydin chüshüp sheherge kirdi, *Samuil* ögzide Saul bilen sözleshti.

26 Etisi tang sheherde orundin turghanda Samuil Saulni ögzidin chaqirip: — Ornungdin tur, men séni uzutup qoyay, dédi. Saul orundin turdi we ikkisi bille chiqti, — hem u Samuil bilen bille kochigha chiqti.

27 Ular sheherning ayighigha kétiwatqanda, Samuil Saulgha: Xizmetkargha aldimizda mangghach turghin, dep buyrughin, dédi. U shundaq qildi. Andin Samuil: — Sen turup tur, Perwerdigarning söz-kalamini sanga yetküzey, dédi.

10

Samuil Saulni mesih qilidu

¹ Samuil bir may komzikini élip uning béshigha töküp uni söyüp mundaq dédi: — «Mana bu, Perwerdigarning séni Öz mirasigha emir bolushqa mesih qilghini emesmu?» □ ■

² Sen бүгүн mendin ayrilghandin kéyin Binyamin zéminining chégrisidiki Zelzahgha yétip barghin- ingda Rahilening qebrisining yénida sanga ikki kishi uchraydu; ular sanga: «Sen izdep barghan éshekler tépildi, we mana, atang ésheklerden ghem qilmay, belki siler üçün: Oghlumni qandaq qilip taparmen, dep ensirimekte» dep éytidu.

³ Sen u yerdin méngip, Tabordiki dub derixige yetkende Perwerdigarning aldigha bérish üçün Beyt-Elge chiqip kétiwatqan üç kishige uchraysen. Ulardin biri üç oghlaq, biri üç nan we yene biri bir tulum sharabni kötürüp kélidu.

⁴ — Ular sanga salam qilip ikki nanni sunidu; sen berginini qolliridin alghin. ■

⁵ Andin sen «Xudagha *atalghan* Gibéah sheherige barisen (u yerde Filistiylarning bir leshkergahi bar); sen shu sheherge kelseng chiltar, tembur, ney we lirilarni kötürüp yuqiri jayidin chüshken

□ **10:1** «mana bu, Perwerdigarning séni öz mirasigha emir bolushqa mesih qilghini emesmu?» — bezi kona köchürmilerde Samuilning sözliri: «Perwerdigar séni Öz xelqi Israil üstige hökümrان qildi. Sen Perwerdigarning xelqi üstige seltenet qilisen we ularni etrapidiki düşmenlarning qolidin qutquzisen. Mana, shu ish Perwerdigar séni Öz mirasigha bash bolghili mesih qilghan emesmu?» buninggha qoshup déyilidu. ■ **10:1** Ros. 13:21. ■ **10:4** Hak. 18:15.

bir bölek peyghemberler sanga uchraydu. Ular bésharetlik sözlerni qilidu. □ ■

6 Shuning bilen Perwerdigarning Rohi séning wujudinggha chüshidu, sen ular bilen birlikte bésharetlik sözlerni qilisen we yéngi bir adem bolisen.

7 Mushu alametler sanga kelgende, qolungdin néme kelse shuni qilghin. Chünki Xuda sen bilen billidur.

8 Andin mendin ilgiri Gilgalgha chüshüp barisen. Mana, men hem yéninggha chüshüp köydürme qurbanliqlar sunush we inaq qurbanliqlar qilish üçhün kélimen. Men yéninggha bérip, néme qilishing kéreklikini uqurmighuche, méni yette kün saqlap turghin».■

9 We shundaq boldiki, u burulup Samuuldin ayrilghanda Xuda uninggha yéngi bir qelb ata qildi; we bu alametlerning hemmisi ashu küni emelde körsitildi.

10 Ular Gibéahgha yétip kelgende mana, bir bölek peyghemberler uninggha uchridi; Xudaning Rohi uning wujudigha chüshti, buning bilen u ularning arisida bésharet qilishqa bashlidi. ■

11 Uni ilgiri tonuydighanlarning hemmisi uning peyghemberlerning arisida bésharet qilghinini körgende ular bir-birige: — Kishning oghligha néme boptu? Saulmu peyghemberlerdin biri

□ **10:5** «Xudagha atalghan Gibéah sheherige barisen» — bashqa bir xil terjimisi: «Xudaning döngige barisen». Ibraniy tilida: «Xudaning Gibéahi» (Gibéah bir sheher, menisi «döng», «édir»). «lirilarni kötürüp yuqiri jayidin chüshken bir bölek peyghemberler» — yaki «lirilarni kötürüp yuqiri jayidin chüshidighan bir bölek peyghemberler». ■ **10:5** 1Tar. 16:39; Chöl. 11:25 ■ **10:8** 1Sam. 13:8. ■ **10:10** 1Sam. 19:19.

boldimu néme? — déyishti.

¹² Emma yerlik bir adem: — Bularning atiliri kimler? — dédi. Shuning bilen: «Saulmu peyghemberlarning birimidu?» deydighan gep peyda boldi. □ ■

¹³ Emdi Saul bésharetlik sözlerni qilip bolup, yuqiri jaygha chiqip ketti.

¹⁴ Saulning taghisi uningdin we uning xizmetkaridin: — Nege béríp keldinglar? dep soridi. U: — Ésheklerni izdigili chiqtuq; lékin ularni tapalmay Samuilning qéshigha barduq, dédi.

¹⁵ Saulning taghisi: — Samuilning silerge néme déginini manga éytip bergine, dédi.

¹⁶ Saul taghisigha: — U jezm bilen bizge éshekler tépildi, dep xewer berdi, dédi. Lékin Samuilning padishahliq ishi toghruluq éytqan sözini uninggha dep bermidi.

Samuil xelqni agahlanduridu

¹⁷ Samuil emdi xelqni Perwerdigarning aldigha jem bolunglar dep, Mizpahqa chaqirdi.

¹⁸ U Israilgha: — Israilning Xudasi Perwerdigar mundaq deydu: — «Men siler Israilni Misirdin

□ **10:12** «Bularning , *yeni peyghemberlarning* atiliri kimler?» — mushu soal belkim peyghember bolush üçün aliyjanab yaki ésilzade ailiside tughulush shert emes, dégenni körsitidu. «Saulmu **peyghemberlarning birimidu?**» — mushu gep belkim (1) melum birsining ulugh bir ish qilalaydighanliqigha bolghan gumanni bildüridu; (2) uning eksiche, Saul esli «ulugh erbab» bolmisimu, addiy adem némishqa ulugh ishni qilalmaydiken, dégen pikirni bildüridu. 12-ayettiki «yerlik adem»ning soaligha qarighanda, biz ikkinchi pikirge mayilmiz. ■ **10:12** Gal. 1:24; 1Sam. 19:25

chiqirip misirliqlarning qolidin azad qilib, silerge zulum qilgan hemme padishahliqlarning qolidin qutquzdum.

19 Lékin bügünki künde silerni béshinglarga chüshken barliq balayi'apetlerdin we barliq musheqqetlerdin qutquzghuchi Xudayinglardin waz kéchip uninggha: «Yaq. Üstimizge bir padishah békitip bergeysen» — dédinglar. Emdi özünglarni qebilenglar boyiche, jemetinglar boyiche Perwerdigarning aldigha hazir qilinglar» — dédi.■

20 Shuning bilen Samuil Israilning hemme qebililirini aldigha jem qilib, chek tashliwidi, chek Binyamin qebilisige chiqti. ■

21 U Binyamin qebilisini jemet-jemetliri boyiche öz aldigha keltürüp chek tashliwidi, chek Matrining jemetige chiqti. Andin kéyin yene chek tashliwidi, Kishning oghli Saulgha chiqti. Ular uni izdiwidi, emma uni tapalmidi.

22 Shunga ular Perwerdigardin yene: — U kishi bu yerge kélemdu? — dep soridi.

Perwerdigar jawaben: — Mana, u yük-taqlarning arisigha yoshuruniwaldi, dédi.

23 Shunga ular yügürüp bérip uni shu yerdin élip keldi. U xelqning otturısında turghanda xalayiqning boyi uning mürisigimu kelmidi.■

24 Samuil barliq xelqqe: — Emdi Perwerdigar talighan kishige qaranglar! Derweqe barliq xelqning ichide uninggha yétidighan birsi yoqtur, dédi. We xelqning hemmisi: — Padishah yashisun! — dep towashti.

■ 10:19 1Sam. 8:7; 1Sam. 8:19; 12:12. ■ 10:20 Ye. 7:14 ■ 10:23 1Sam. 9:2

²⁵ Samuil xelqqa padishahliq hoquq-qanunlirini uqturdi we uni oram yazma qilip yézip chiqip, Perwerdigarning aldigha qoydi. Andin Samuil hemme xelqni, herqaysisini öz öylirige qayturdi.

²⁶ Saulmu hem Gibéahdiki öyige qaytti; köngülliri Xuda teripidin tesirlendürülgen bir türküm batur kishi uning bilen bille bardı. ■

²⁷ Lékin birnechche rezil kishi: — Bu kishi qandaqmu bizni qutquzalisun? — dep uni kemsitip uninggha héch sowghat bermidi; emma u angli-masliqqa saldı. □ ■

11

Saul Yabeshdikilerge yardemge baridu

¹ Shu waqıtta Ammoniy Nahash chiqip Yabesh-Giléadni muhasirige aldı. Yabeshning hemme ademleri Nahashqa: — Eger biz bilen ehde tüzseng, sanga boysunimiz, dédı. □

² Lékin Ammoniy Nahash ulargha: — Pütkül Israilgha deshnem qilish üçün her biringlarning ong közini oyup andin siler bilen ehde qilay, dédı.

³ Yabeshning aqsaqalliri uninggha: — Bizge yette kün möhlet bergin; biz Israilning pütkül yurtigha elchilerni mangdurup andin kéyin bizni qutquzidighan adem chiqmisa, özimiz chiqip sanga teslim bolimiz, dédı.

■ **10:26** 1Sam. 13:2. □ **10:27** «birnechche rezil kishi» — ibraniy tilida: «Béialning (Sheytanning) birnechche baliliri». ■ **10:27** 1Sam. 11:12; 2Tar. 17:5. □ **11:1** «Yabesh-Giléad» — démek, Giléad (rayoni)diki Yabesh.

⁴ Emdi elchiler Saulning shehiri Gibéahga kélip mushu sözlerni xelqning quliqigha yetküzdi; hemme xelq peryad kôtürüp yighildi.

⁵ We mana, Saul étizliqidin chiqip kalilarni heydep kéliwatatti, u: — Xelq néme dep yighlaydu, dep soridi. Ular Yabeshtin kelgen kishilerning sözlirini uninggha dep berdi.

⁶ Saul bu sözlerni anglighanda Xudaning Rohi uning üstige kélip, uning ghezipi qattiq qozghaldi.

⁷ U bir jüp uyni chépip parchilap, parchilirini elchilerning qoli arqiliq pütkül Israil zémínigha tarqitip: — Her kim kélip Saul bilen Samuilgha egeshmise, ularning uylirimu mushuninggha oxshash qilinidu, dédi.

Shuning bilen Perwerdigarning qorqunchi xelqning üstige chüshti; shundaq boldiki, ular ittapaqli-ship bir ademdek jengge chiqti. ■

⁸ Saul ularni Bézek *dégen jayda* sanighanda Israil-lar üç yüz ming, Yehudaning ademliri bolsa ottuz ming chiqti.

⁹ Ular kelgen elchilerge: — Giléadtiki Yabeshning ademlirige shundaq éytinglarki, ete kün chüsh bolghanda nijat silerge kélidu, dédi.

Elchiler béríp shuni Giléadtiki Yabeshliqlargha yetküzdi; ular intayin xushal bolushti.

¹⁰ Shuning bilen Yabeshdikiler: — Ete biz qéshinglarga chiqip *teslim bolimiz*, siler bizni qandaq qilishqa layiq körsenglar, shundaq qilinglar, dédi.

¹¹ Etisi shundaq boldiki, Saul xelqni üç bölek qildi; ular kéche tötinchi jésekte leshkergahgha

kirip Ammoniylarni kün chüsh bolghuche urup qirdi. Tirik qalghanlar bolsa shundaq parakende boldiki, ulardin ikki ademmu bir yerge kélelmidi.

Saul padishah qilinidu

¹² Xelq emdi Samuilgha: — Bizning üstimizge Saul padishah bolmisun dep éytqanlar kimler? Bu kishilerni keltürüp, ularni öltüreyli, dédi. ■

¹³ Lékin Saul: — Bügün héchkim öltürülmisun. Chünki bügün Perwerdigar Israilgha nusret berdi, dédi.

¹⁴ Samuil xelqge: — Qéni, Giléadqa bérip u yerde padishahliqni yéngibashtin tikleyli, dep éytti.

¹⁵ Shuni déwidi, hemme xelq Giléadqa bérip Giléadta Perwerdigarning aldida Saulni padishah qildi; ular u yerde Perwerdigarning aldida inaqliq qurbanliqlirini keltürdi. Saul hem shuningdek barliq Israil shu yerde zor xushalliqqa chömdi.

12

¹ Samuil pütkül Israilgha: — Mana, men silerning barliq éytqan sözliringlarni anglap üstünglarcha bir padishah qoydum; □

² Mana emdi padishah silerning aldinglarda yürmekte, men bolsam qérip bëshim aqardi; mana, méning oghullirimmu aranglarda turidu.

■ **11:12** 1Sam. 10:27. □ **12:1** «men silerning barliq éytqan sözliringlarni anglap üstünglarcha bir padishah qoydum» — ibraniy tilida: «men silerning éytqan sözliringlarning hemmiside awazinglarcha qulaq sélip bir padishah qoydum» déyilidu.

Yashliqimdin tartip bu kün'giche silerning aldinglarda méngip keldim.□

³ Mana bu yerde turuptimen. Perwerdigarning aldida we uning mesih qilin'ghinining aldida manga erzinglar bolsa dewéringlar; kimning uyini tartiwaldim? Kimning éshikini tartiwaldim? Kimning heqqini yédim? Kimge zulum qildim? Yaki men közümnü kor qilish üçün kimdin para aldim? Shundaq bolsa denglar, we men uni silerge tölep bérimen, dédi.

⁴ Ular jawab béríp: — Sen bizning heqqimizni yémiding, héchkimge zulum qilmiding we héch kishining qolidin birer nersinimu éliwalmiding, dédi.

⁵ U ulargha: — Mende héch heqqinglar qalmighanliqigha Perwerdigar silerge guwah bolup we uning mesih qilghini hem bügün guwahchi bolsun, déwidi, ular: — U guwahtur, dédi.

⁶ Samuil xelqqe mundaq dédi: «Musa bilen Harunni tiklep ata-bowiliringlarni Misir zéminidin chiqarghuchi bolsa Perwerdigardur.

⁷ Emdi ornunglardin turunglar, men Perwerdigarning aldida Perwerdigarning silerge we ata-bowiliringlarga yürgüzgen heqqaniy emellirini silerning aldinglarga qoyushqa söz qilay.

⁸ Yaqup Misirgha kirgendin kéyin ata-bowiliringlar Perwerdigargha peryad qilghanda,

□ **12:2 «mana, méning oghullirimmu aranglarda turidu»** — Samuilning déginining menisi, shübhisizki: «Özüm qéri; méning oghullirim öz gunahlrigha özliri mes'ul — siler ularni qandaq bir terep qilsanglar öz ixtiyaringlar. Men özüm silerning aldinglarda gunahkar emesmen» dégendek.

Perwerdigar Musa bilan Harunni ewetti. Ular ata-bowilirlarni Misirdin chiqirip bu yerde olturaqlashturdi. □ ■

⁹ Emma ular öz Xudasi Perwerdigarni untudi; shunga u ularni Hazorning qoshunidiki serdar Siséraning qoligha, Filistiylarning qoligha hem Moabning padishahining qoligha tapshurup berdi; bular ular bilan jeng qilishi. ■

¹⁰ Shuning bilan ular Perwerdigargha peryad qilip: «Biz gunah qilip Perwerdigarni tashlap Baallar we Ashtarotlarning ibaditide bolduq; emma emdi bizni dühmenlirimizning qolidin qutquzghin, biz sanga ibadet qilimiz» dédi. □

¹¹ We Perwerdigar Yerubbaal, Bédan, Yeftah we Samuilni ewetip, etrapinglardiki dühmenlirlarning qolidin silerni qutquzdi, shuning bilan tinch-aman turuwatqanid- inglar. □ ■

¹² Lékin Xudayinglar Perwerdigar Özi padishahinglar bolsimu, Ammonning padishahi Nahashning silerge qarshi qopqinini körgininglarda siler: Yaq! Bir padishah üstimizge seltenet qilsun dep manga éyttinglar. ■

¹³ Emdi siler xalap tallighan, siler tiligen

□ **12:8 «Yaqup Misirgha kirgendin kéyin...»** — «Yaqup» mushu yerde Yaqupning ewladliri, yeni Israilni körsitidu. ■ **12:8** Yar. 46:5; Mis. 2:23; Mis. 3:10. ■ **12:9** Hak. 4:2; Hak. 10:7; Hak. 3:12.

□ **12:10 «Perwerdigarni tashlap Baallar we Ashtarotlarning ibaditide bolduq»** — «Baallar» we «Ashtarotlar» ikki xil butlarni körsitidu. □ **12:11 «Perwerdigar Yerubbaal, Bédan, Yeftah we Samuilni ewetip...»** — «Bédan» belkim Barakni körsitidu («Hak.» 4-babni körüng). ■ **12:11** Hak. 6:14; 10:3; 11:15. ■ **12:12** 1Sam. 8:5, 19.

padishahqa qaranglar; mana, Perwerdigar silerning üstünlargha bir padishah qoydi.■

¹⁴ Eger siler Perwerdigardin qorqup, uning qul-luqida bolup, Uning awazigha qulaqliringlarni sélip, Uning emrige asiyliq qilmisanglar, siler hem üstünlarda seltenet qilghan padishah Xudayinglar Perwerdigargha egeshsenglar, emdi silerge yaxshi bolidu. ■

¹⁵ Lékin Perwerdigarning sözige qulaq salmay, belki Perwerdigarning emrige asiyliq qilsanglar, Perwerdigarning qoli ata-bowiliringlarga qarshi bolghandek silergimu qarshi bolidu.

¹⁶ Emdi turunglar, Perwerdigar közliringlarning al-dida qilidighan ulugh karametni körünglar!

¹⁷ Bügün bughday oridighan waqit emesmu? Men Perwerdigargha nida qilay, U güldürmama bilen yamghur yaghduridu. Shuning bilen silerning bir padishah tiligininglarning Perwerdigarning neziride zor rezillik ikenlikini körüp yétisiler».

¹⁸ Andin Samuil Perwerdigargha nida qildi; shuning bilen Perwerdigar shu küni güldürmama bilen yamghur yaghdurdi. Xelq Perwerdigardin we Samuildin bek qorqti.

¹⁹ Xelqning hemmisi Samuilgha: – Xudaying Perwerdigargha bizni ölmisun dep keminiliring üçhün dua qilghin; chünki hemme gunahlirim-izning üstige yene yamanliq ashurup özimizge bir padishah tiliduq, dédi.

²⁰ Samuil xelqge mundaq dédi: – Qorqmanglar; siler derweqe bu hemme rezillikni qilghansiler, lékin emdi Perwerdigargha egishishtin

chetnimey, pütkül köngülliringlar bilen Perwerdigarning ibaditide bolunglar;

²¹ ademge payda yetküzmeydighan yaki ademni qutquzalmaydighan bihude ishlarni izdep, yoldin ézip ketmenglar; chünki ularning tayini yoqtur.

²² Chünki Perwerdigar Öz ulugh nami üçün Öz xelqini tashlimaydu; chünki Perwerdigar silerni Öz xelqi qilishni layiq körgendur.

²³ Manga nisbeten, siler üçün dua qilishtin tox-tash bilen Perwerdigargha gunah qilish mendin néri bolsun; belki men silerge yaxshi we durus yolni ögitimen.

²⁴ Peqet siler Perwerdigardin qorqup pütkül köngülliringlar we heqiqet bilen uning ibaditide bolunglar; chünki siler üçün qilghan ulugh karametlerge qaranglar!

²⁵ Lékin yamanliq qilsanglar, hem özünglar hem padishahinglar halak qilinisiler».

13

Saul Perwerdigarning sözliridin chiqip kétidu

¹ Saul *ottuz* yashta padishah bolup Israilning üstide ikki yil seltenet qilghandin kéyin □

² Özige Israildin üç ming ademni ilghap aldi. Ikki mingi Mikmashta we Beyt-El taghlirida Saulning

□ **13:1 «Saul ottuz yashta padishah bolup Israilning üstide ikki yil seltenet qilghandin kéyin...»** — qedimki köchürmilerde bu ayet bashqa shekillerde körüldü. «Saul **ottuz** yashta...» dégen söz Tewratning grékche terjimisi (LXX)de körüldü. Saul jemi y qiriq yil seltenet qildi («Ros.» 13:21).

qéshida, bir mingi Binyamin zéminidiki Gibéahda Yonatanning qéshida idi. Emma u qalghan xelqning herbirini öz öylirige ketküziwetti.

³ Yonatan bolsa Filistiylarning Gébadiki leshker-gahigha hujum qildi, Filistiylar buningdin xewer tapti. Saul bolsa: — Pütkül zémindiki ibraniylar anglap oyghansun dep, kanay chaldurdi.

⁴ Pütkül Israil Saulning Filistiylarning leshker-gahigha hujum qilghanliqidin hemde Israilning Filistiylarğa nepretlinidighanlikidin xewer tapti. Xelq Saulning keynidin Gilgalga bérıp yighildi.

⁵ Filistiylardin Israil bilen jeng qilghili üç ming jeng harwisi, alte ming atliq leshker we déngiz sahilidiki qumdek köp piyade leshker yighildi. Ular kélip Beyt-Awenning sherq teripidiki Mik-mashta bargah tikti. □

⁶ Israilning ademliri özlirining qattiq xiyim-xeterde qalghanliqini körüp gharlarga, chatqallıqlarğa, qiya tashlıqlarğa, yuqiri jaylarğa we azgallarğa yoshuruniwélishti; □

⁷ *bezi* Ibraniylar Iordan deryasidin ötüp, Gad we Giléadning zéminigha qéchip bardı. Lékin Saul Gilgalda qaldı, ademlirining hemmisi uninggha titri-gen halda egeshti.

□ **13:5 «Filistiylardin Israil bilen jeng qilghili üç ming jeng harwisi, ...yighildi»** — köp kona köchürülmilerde: «Filistiylardin Israil bilen jeng qilghili ottuz ming jeng harwisi... yighildi» déyilidu. Lékin bundaq köp bolushi mumkin emes. Héch bolmighanda mushu «jeng harwiliri» ichide yük-taqlarnı élip mangghan harwilarmu bar idi. «Beyt-Awen» — yeni «Beyt-El». □ **13:6 «Israilning ademliri özlirining qattiq xiyim-xeterde qalghanliqi»** — «özlirining qattiq xiyim-xeterde qalghanliqi» belkim qoshunining ehwalini körsitishi mumkin.

⁸ Emdi Saul Samuil uninggha békitken waqitqiche yette kün kütüp turdi; lékin Samuil Gilgalgha kelmidi, xelq uningdin tarilip ketkili turdi.

⁹ Saul: — Köydürme qurbanliq bilen inaqliq qurbanliqlirini bu yerge — yénimgha élip kélinglar, dédi. Andin u özi köydürme qurbanliq ötküzdi.

¹⁰ We shundaq boldiki, u köydürme qurbanliqni tügitishi bilenla, mana Samuil keldi. Saul uninggha salam qilghili aldigha chiqti.

¹¹ Lékin Samuil: — Néme ishlarni qilding?! — dep soridi. Saul: — Xelq mendin tarilip ketkenlikini, silining békitken waqitta kelmigenliklirini, Filistiyelarning Mikmashta yighilghinini kördüm,

¹² men ichimde: Emdi Filistiyeler Gilgalgha chüshüp manga hujum qilmaqchi, men bolsam téxi Perwerdigargha iltija qilmidim, dédim. Shunga köydürme qurbanliq qilishqa özümni mejburlidim, dédi.

¹³ Samuil Saulgha: — Sen exmeqliq qilding; sen Xudaying Perwerdigar sanga buyrughan emrini tutmiding; shundaq qilghan bolsang Perwerdigar Israilning üstidiki seltenitingni menggü mustehkem qilatti, dédi.

¹⁴ Lékin emdi selteniting mustehkem turmaydu. Perwerdigar Öz könglidikidek muwapiq bir ademni izdep tapti. Perwerdigar uni Öz xelqining bashlamchisi qildi, chünki sen Perwerdigar sanga buyrughani tutmiding, dédi.

¹⁵ Andin Samuil ornidin turup Gilgaldin kétép Binyamin zéminidiki Gibéahgha bardi. Saul bolsa öz yénidiki ademlerni sanidi; ular alte yüzche chiqti.

¹⁶ Saul bilen oghli Yonatan we ularning qéshida

qalghan xelq Binyamin zéminidiki Gébada qélip qaldi, Filistiylar bolsa Mikmashta bargah tikkenidi.

¹⁷ Qaraqchilar daim Filistiylarning bargahidin chiqip üç bölekke bölünetti. Bir bölek Shual zéminidiki Ofrahga baridighan yolgha atlinatti,

¹⁸ bir bölek Beyt-Horon'gha baridighan yol bilen mangatti, yene bir bölek chölning chétidiki Zeboim jilghisigha qaraydighan zémindiki yolgha mangatti.

¹⁹ Emma pütkül Israil zéminida héchbir tömürchi tépilmaytti; chünki Filistiylar: — Ibraniylar özlirige qilich yaki neyze yasiyalmissun, dep oylaytti. ■

²⁰ Bu sewebtin Israillar hemmisi sapan chishliri, ketmenlirini, paltilirini we orghaqlirini bishlash üçün Filistiylarning qéshigha baratti.

²¹ Ular sapan chishliri we ketmenler üçün üchtin ikki shekel, jotu, palta we zixlarni bishlash üçün üchtin bir shekelni töleytti.

²² Shunga urush bolghanda Saul we Yonatanning qéshidiki xelqning héchbiride qilich ya neyze yoq idi; peqet Saul bilen oghli Yonatandila bar idi.

Yonatan yalghuz jengge chiqidu

²³ U waqitta Filistiylarning bir qarawullar etriti Mikmashtiki dawan'gha chiqqanidi.

14

¹ Bir küni Saulning oghli Yonatan yaragh kötürgüchisige: — Kelgin, udulimizdiki

■ 13:19 Hak. 5:8.

Filistiylarning qarawullar etritining yénigha chiqayli, dédi. Emma u atisigha héchnéme démidi.

□

² Saul bolsa Gibéahning chétidiki Migrondiki anar derixining tégide qaldi. Uning qéshidiki xelq alte yüzche idi ■

³ (u waqitta efodni Axitubning oghli, Ixabodning akisi Axiyah kiyetti; u Shilohda turuwatqan, Perwerdigarning kahini idi. Axitub Finihasning oghli, Finihas Elining oghli idi). Xelq bolsa Yonataning ketkinlikini bilmigenidi. □

⁴ Yonatan Filistiylarning qarawullar etriti terepke ötmekchi bolghan dawanning ikki teripide tüwrüktek tik qiya tashlar bar idi. Birining nami Bozez, yene birining nami Seneh idi.

⁵ Bir qiya tash shimaliy teripide bolup, Mixmash bilen qariship turatti, yene biri jebub teripide Gébaning udulida idi.

⁶ Yonatan yaragh kötürgüchisige: — Kel, bu xet-nisizlarning qarawullar etritige chiqayli; Perwerdigar biz üçün bir ish qilsa eheb emes, chünki Perwerdigarning qutquzushi üçün ademlarning köp yaki az bolushi héch tosalghu bolmaydu, dédi.

⁷ Uning yaragh kötürgüchisi uninggha: — Könglüngde her néme bolsa shuni qilghin; barghin, mana, könglüng némini xalisa men sen bilen

□ **14:1 «yaragh kötürgüchi»** — bu ibarining bashqa birxil terjimisi «sawut-qalqan kötürgüchi». ■ **14:2 1Sam. 13:15** □ **14:3 «u**

waqitta efodni Axitubning oghli, Ixabodning akisi Axiyah kiyetti» — «efod»ning néme ikenlikini chüshinish üçün «Mis.» 28-babni we izahatlrini körüng. Bezi waqitlarda uning arqiliq Perwerdigarning iradisini yaki hökümlirini perq etkili bolatti. Adette peqet «bash kahin» efodni kiyetti.

billimen, dédi.

⁸ Yonatan: — Mana, biz u ademler terepke chiqip özimizni ulargha körsiteyli;

⁹ eger ular bizge: — Biz silerning qéshinglarga barghuche turup turunglar, dése ularning qéshigha chiqmay öz jayimizda turup turayli;

¹⁰ lékin ular: — Bizning qéshimizgha chiqinglar, dése, chiqayli. Chünki shundaq bolsa Perwerdigar ularni qolimizgha bériptu, dep bilimiz; mushundaq ish bizge bir bésharet bolidu, dédi.

¹¹ Ikkiylen özini Filistiylerning qarawullar etritige körsetti. Filistiylar: — Mana, Ibraniylar özini yoshurghan azgallardin chiqiwatidu, dédi.

¹² Etrekkiler Yonatan bilen yaragh kötürgüchisige: — Bizge chiqinglar, biz silerge bir nersini körsitip qoyimiz, dédi. Yonatan yaragh kötürgüchisige: — Manga egiship chiqqin; chünki Perwerdigar ularni Israilning qoligha berdi, dédi.

¹³ Yonatan qol-putliri bilen ömülep chiqti, yaragh kötürgüchisi keynidin uninggha egeshti. Filistiylar Yonatanning aldida yiqilishti; yaragh kötürgüchisi keynidin kélip ularni qetl qildi.

¹⁴ Shu tunji hujumda Yonatan bilen yaragh kötürgüchisi texminen yérim qoshluq yerde öltürgenler yigirmidek adem idi. □

¹⁵ Andin leshkergahdikikerni, dalada turuwatqanlarni, barliq etretlerdikilerni we bulang-talang qilghuchilarni titrek basti. Ular hem titrep qorqti, yermu tewrinip ketti; chünki bu chong qorqunch Xuda teripidin kelgenidi.

□ **14:14 «yérim qoshluq yer»** — «bir qoshluq yer» kala bilen bir kün ichide heydep bolghili bolidighan yer.

16 Emdi Binyamin zéminidiki Gibéahda turuwatqan paylaqchilar kördiki, mana, leshker topliri tarmar bolup uyan-buyan yügürüshüp ketti.

17 Saul qéshidiki xelqge: Ademlirimizni sanap kimning bu yerdin ketkenlikini éniqlanglar, dédi. Ular saniwidi, mana, Yonatan bilen yaragh kötürgüchisi yoq chiqti.

18 Saul Axiyahqa: — Xudaning ehde sanduqini élip kelgin, dédi. Chünki u waqitta Xudaning ehde sanduqi Israilning arisida idi. □

19 Saul kahin'gha söz qiliwatqanda Filistiylerning leshkergahida bolghan ghelwe barghanséri küchiyip ketti. Saul kahin'gha: — Qolungni yighqin, dédi. □

20 Andin Saul we uning bilen bolghan hemme xelq yighilip jengge chiqti; we mana, Filistiylerning herbiri öz sepdishigha qarshi qilich kötürüp zor parakendilik boldi.

21 U waqittin ilgiri Filistiylerning arisida bolghan, ular bilen bille leshkergahning etrapigha chiqqan Ibraniylar bar idi; ularmu Saul we Yonatan bilen bille bolghan Israillargha qoshuldi.

22 Shuningdek Efraim taghlirida özini yoshurghan Israillar Filistiylerning qachqinini anglighanda soqushqa chiqip ularni qoghlidi.

23 Shuning bilen Perwerdigar u küni Israilgha nusret berdi. Soqush Beyt-Awenning u teripige ötti.

□ **14:18** «Xudaning ehde sanduqini élip kelgin» — bezi kona köchürmilerde: «efodni élip kelgin» déyilidu. □ **14:19** «Saul kahin'gha: — Qolungni yighqin, dédi» — shübhisizki, Saul kahindin efodtiki «urim we tummim» («Mis.» 28:30, «Law.» 8:8, «Chöl.» 27:21) arqiliq Xudadin yolyoruuq sorimaqchi idi.

24 Lékin Israilning adamlari u küni zor bésim astida qaldi. Chünki Saul ulargha qesem ichküzüp: — Men düşmenlirimdin intiqam almighuche kech bolushtin ilgiri taam yégen kishige lenet bolsun, dep éytqanidi. Shuning üçün xelqtin héchkim taam yémidi.

25 Emma barliq zémindiki qoshun bir ormanliqqa kirgende yer yüzide hesel bar idi.

26 Xelq ormanliqqa kirgende, mana bu hesel éqip turatti; lékin héchkim qolini aghzigha kötürmidi, chünki xelq qesemdin qorqatti.

27 Lékin Yonatan atisining xelqqa qesem ichküzgenlikini anglimighanidi. Shunga u qolidiki hasini sunup uchini hesel könikige tiqip qoli bilen aghzigha saldi. Shundaq qilip közliri nurlandi.

28 Emma xelqtin biri: Séning atang xelqqa ching qesem ichküzüp: — Bügün taam yégen kishige lenet bolsun! dep éytqanidi. Shuning üçün xelq halsizlinip ketti, dédi.

29 Yonatan: — Méning atam zémin'gha azar berdi; qaranglar, bu heseldin kichikkine tétishim bilenla közlimning shunche nurlan'ghinini körmidigharmu?

30 Xelq бүгүн düşmenlerdin tartiwalghan oljadin xalighinini yégen bolsa Filistiyelarning arisidiki qirghinchiliq téximu zor bolmasmidi? — dédi.

31 Ashu küni ular Mikmashtin tartip Filistiyelarni qoghlap Ayjalon'ghiche urup qirishti; xelq tola hérip ketkenidi.

32 Shuning bilen xelq olja üstige étilib béríp, qoy, kala we mozaylarni tutup shu yerdila soydi.

Andin xelq göshni qanni adaliwetmeyla yédi.□

³³ Saulgha xewer kélip: Mana, xelq qanni adaliwetmeyla göshni yep Perwerdigargha gunah qiliwatidu, dep éytildi. U: Siler Perwerdigargha asiyliq qildinglar! Emdi bu yerge yénimgha chong bir tashni domilitip kélinglar, dédi.

³⁴ Saul yene: Siler xelqning arisigha chiqip ulargha: Herbiri öz kalisini, öz qoyini qéshimgha élip kélip bu yerde soyup yésun; lékin göshni qanni adaliwetmey yep, Perwerdigargha gunah qilmanglar, denglar, dédi. Bu kéche xelqning hemmisi herbiri öz kalisini élip kélip u yerde soydi.

³⁵ Saul bolsa Perwerdigargha bir qurban'gah yasidi. Bu uning Perwerdigargha yasighan tunji qurban'gahi idi.

³⁶ Saul: — Bu kéchide Filistiylerning péyige chüshüp, ete tang atquche ularni talap héch birini tirik qoymayli, dédi. Xelq: — Nème sanga yaxshi körünse shuni qilghin, dep jawab berdi. Lékin kahin söz qilip: — Perwerdigarning yénigha kirip *yolyoruuq sorap* chiqayli, dédi.

³⁷ Saul Xudadin: — Ya Filistiylerning keynidin chüshüymu? Sen ularni Israilning qoligha tapshuramsen? — dep soridi. Lékin u küni U uninggha héch jawab bermidi.

³⁸ Saul: — I xelqning hemme chongliri, bu yerge chiqinglar. Bügün kim gunah qilghanliqini éniqlap

□ 14:32 «Shuning bilen xelq olja üstige étip bérip, qoy, kala we mozaylarni tutup shu yerdila soydi. Andin xelq göshni qanni adaliwetmeyla yédi» — Musa peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche, qanni awwal adaliwetmey göshni yéyish gunah bolatti.

béqinglar. □ ■

³⁹ Chünki Israilgha nusret bergen Perwerdigarning hayati bilen qesem qilimenki, bu gunah hetta oghlum Yonatanda tépilsimu u jezmen öltürölsun, dédi. Lékin pütökül xelqtin héchkim uninggha jawab bermidi.

⁴⁰ Andin u pütökül Israilgha: — Siler bir terepte turunglar, men oghlum Yonatan yene bir terepte turayli, dédi. Xelq uninggha: — Néme sanga yaxshi körünse, shuni qilghin, dédi.

⁴¹ Saul Israilning Xudasi Perwerdigargha: — Bu chek bilen eyni ehwalni ashkara qilghaysen, dédi. Chek bolsa Saul bilen Yonatanı körsetti, xelq qutuldi.

⁴² Saul: — Méning bilen oghlum Yonatanıng otturisigha chek tashlanglar, dédi. Shundaq qiliwidi, chek Yonatan'gha chiqti.

⁴³ Saul Yonatan'gha: — Qilghiningni manga éytqin, dédi. Yonatan uninggha: — Qolumdiki hasa bilen kichikkine hesel élip tétip baqtim we mana, shuning üçün men ölümge mehkum boldum! — dep jawab berdi.

⁴⁴ Saul: — Sen choqum ölüshüng kérek, i Yonatan; undaq qilmisam, Xuda manga séning béshinggha chüshkendinmu artuq chüshürsun! — dédi.

⁴⁵ Lékin xelq Saulgha: — Israilda bu ulugh nusretni qazan'ghan Yonatan öltürölemdu? Bundaq ish bizdin néri bolghay! Perwerdigarning hayati bilen qesem qilimizki, uning béshidin bir tal chach

□ **14:38** «Saul: — I xelqning hemme chongliri, bu yerge chiqinglar. Bütün kim gunah qilghanliqini éniqlap béqinglar» — Xuda Özige jawab bermigechke, Saul arimizda gunah bar, dep bildi. ■ **14:38** Hak. 20:2

yerge chüshmeydu; chünki bögünki ishni u Xudaning yordimi bilen emelge ashurdi, dédi. Shundaq qilip xelq Yonatanı ölümdin xalas qildi.

⁴⁶ Andin Saul Filistiylerni qoghashtin toxtidi; Filistiylermu öz jayigha qaytip ketti.

⁴⁷ Shundaq qilip Saul Israilning seltenitini özining qildi; andin u chörisidiki düshmenlirige, yeni Moablar, Ammoniyar, Édomiyar, Zobahtiki padishahlar we Filistiylerge hujum qildi. U qaysi terepke yüzlense ghalip kéletti. □

⁴⁸ U zor jasaret körsitip Amaleklerni urup Israilni bulang-talang qilghuchilardin qutquzdi.

Saulning jemeti

⁴⁹ Saulning oghulliri Yonatan, Yishwi we Malqi-Shua idi; uning ikki qizining ismi bolsa – chongining Mérab, kichikining Miqal idi.

⁵⁰ Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Axi-maazning qizi idi. Saulning qoshunining serdari Abner idi; u Saulning taghisi Nerning oghli idi.

⁵¹ Saulning atisi Kish we Abnerning atisi Ner bolsa, ikkisi Abielning oghulliri idi.

⁵² Saul pütkül ömrige Filistiyler bilen qattiq jengde bolup turdi. Saul özi herqachan batur ya palwanlarni körse, uni öz xizmitige salatti.

15

□ **14:47** «U qaysi terepke yüzlense ghalip kéletti» — yaki «u qaysi terepke yüzlense ularni weyran qilatti».

Saulning padishahliq hoquqidin mehrum qilinishi

¹ Emdi Samuil Saulga: — Perwerdigar séni Öz xelqi Israil üstige padishah bolush üçün mesih qilghili méni ewetkenidi; emdi Perwerdigarning sözini anglighin.

² Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — Men Amaleklerning Israilga qilghan muamilisini, yeni Israil Misirdin chiqqanda ularning yolda ulargha qandaq qarshiliq körsetkenlikini könglümge pükkenmen.

³ Emdi bérip Amaleklerni urup ularning hemmisini weyran qilip ularni héch ayimayla, er bolsun, ayal bolsun, ösmür bolsun, bowaq bolsun, kala-qoy, töge we ishek hemmisini yoqatqin, dédi.

⁴ Saul xelqni jem qilip ularni Telaim shehiride saniwidi, ikki yüz ming piyade esker, Yehuda qebilisidin on ming adem chiqti.

⁵ Saul Amaleklerning shehirige kelgende shu yerdiki wadida böktürme qoydi. □

⁶ Andin Saul Kéniylerge: — Chiqip kétinglar, silerni ular bilen qoshup yoqatmasliqim üçün Amaleklerning arisidin chiqip kétinglar; chünki Israil Misirdin chiqqanda siler ularning hemmisige méhribanliq körsetkensiler, dédi. Shuning bilen Kéniyeler Amaleklernin chiqip ketti. ■

⁷ Emdi Saul Amaleklerni Hawilahdin tartip Misirning udulidiki Shurghiche qoghlap urdi.

⁸ U Amaleklerning padishahi Agagni tirik tutti,

■ **15:2** Mis. 17:8, 14; Qan. 25:17 □ **15:5** «Amaleklerning shehirige» — yaki «Amaleklerning sheherlirige». ■ **15:6** Mis. 18:10, 19; Chöl. 10:29; Hak. 1:16

emma barliq xelqni qilich bisi bilen pütünley yoqatti.■

⁹ Lékin Saul bilen xelq Agagni ayidi we qoy-kala, bordalghan mal we qozilardin eng ésillerning hemmisini, jümlidin néme yaxshi bolsa shuni ayap ularni halak qilishqa qoli barmidi; lékin néme yarimas we zeip bolsa shularning hemmisini ular yoqatti.□

¹⁰ Shuning bilen Perwerdigarning sözi Samuilgha kélip mundaq déyildi: —

¹¹ «Saulni padishah qilghinimgha pushayman qildim, chünki u manga egishishtin yénip Méning sözümge emel qilmidi».

Samuil azar chékip pütkül bir kéche Perwerdigargha peryad kötürdi.

¹² Etisi Samuil Saulning aldigha chiqish üçün tang seherdila ornidin turdi. Samuilgha: — Saul Karmelge bardı we mana, u özige bir abide turghuzup andin yénip Gilgalgha chüshüptu, dégen xewer bérildi.

¹³ Samuil Saulning qéshigha kelgende Saul uningha: — Perwerdigar séni mubareklige! Perwerdigarning sözlirige emel qildim, dédi.

¹⁴ Lékin Samuil: — Undaq bolsa quliqimgha anglan'ghan qoyning merishi bilen men anglawatqan kalining mörishi zadi nedin keldi? — dédi.

¹⁵ Saul jawab bérıp: — Ular Amaleklerden élip kélindi; chünki xelq Xudaying Perwerdigargha

■ 15:8 Chöl. 24:7 □ 15:9 «Saul bilen xelq ... qoy-kala, bordalghan mal we qozilardin eng ésillerning hemmisini ...halak qilishqa qoli barmidi» — «bordalghan mal» dégenning bashqa xil terjimisi: «ikkinchi tughulghan mal».

qurbanliq qilish üçhün qoy-kalining éskillirini ayap qaldurup qoydi; qalghinini bolsa pütünley yoqat-tuq, dédi.

16 Samuil Saulgha: — Qoy, bu gépingni! Men Perwerdigarning bu kéche manga néme déginini sanga éytip bérey, dédi. U uninggha: — Éytqin, dédi.

17 Samuil mundaq dédi: — Öz neziringde kichik hésablan'ghan waqtingdila Perwerdigar séni Israilning üstige padishah bolsun dep, mesih qilishi bilen sen Israil qebililirining béshi bolghan emesmiding?

18 Andin Perwerdigar séni: — Sen bérip gunahkar Amaleklerni halak qilghin; ularni yoqatquche ular bilen soqushqin, dep ewetkenidi.

19 Emdi némishqa Perwerdigarning sözige qulaq salmay, belki olja üstige düm chüshüp, Perwerdigarning neziride yaman bolghanni qilding?

20 Saul Samuilgha: — Men heqiqeten Perwerdigarning sözige qulaq saldinghu! Perwerdigar méni ewetken yol bilen mangdim we Amaleklerning padishahi Agagni élip kélip Amaleklerning özini pütünley yoqattim.

21 Emma xelq bolsa oljidin qoy bilen kala, yeni yoqitishqa békitilgen nersilerdin eng ésilini élip Xudaying Perwerdigargha Gilgaldá qurbanliq qilish üçhün élip keldi, dédi.

22 Samuil: — Perwerdigar köydürme qurbanliqlar bilen teshekkür qurbanliqlirini keltürüshtin söyünemdu, ya Perwerdigarning sözige itaet qilishtin söyünemdu? Mana itaet qilmaqliq qurbanliq qilmaqliqtin ewzel, köngül qoyush

qochqar yéghini sunushtin ewzeldur.■

²³ Chünki asiqliq bolsa jadugerlik gunahi bilen oxshashtur, Bashpashtaqliq qebihlik we butpereslikke barawerdur.

Sen Perwerdigarning sözini tashlighining üçhün, Perwerdigar séni tashlap padishahliqtin mehrum qildi, – dédi.

²⁴ Saul Samuilgha: – Men gunah sadir qildim, chünki men Perwerdigarning emridin we séning sözüngdinmu chiqtim; chünki men xelqtin qorqup ularning sözige kirdim.

²⁵ Emdi gunahimni epu qilghin; méning Perwerdigargha sejde qilishim üçhün méning bilen qaytip barghin, dédi.

²⁶ Samuil Saulgha: – Men séning bilen qaytip barmaymen; chünki sen Perwerdigarning sözini tashlighansen, we Perwerdigar séni tashlap padishahliqtin mehrum qildi, dédi.

²⁷ Samuil kétishke burulghinida Saul uning tonining péshini tutuwaldi, u yirtilip ketti.

²⁸ Samuil uninggha: – Perwerdigar bügün Israilning padishahliqini sendin yirtip élip sendin ewzel bolghan bir yéqininggha tapshurdi.

²⁹ Israilning Janabiy Aliyisi Bolghuchi yalghan sözlimeydu yaki niyitidin yanmaydu; chünki u adem balisidek niyitidin yan'ghuchi emestur, dédi.□ ■

³⁰ Saul: – Men gunah sadir qildim. Lékin xelqimning aqsaqallirining we Israilning aldida manga

■ 15:22 Top. 4:17; Hosh. 6:6; Mat. 9:13; 12:7 □ 15:29 «Israilning Janabiy Aliyisi Bolghuchi» — Xudani körsitidu, elwette.

■ 15:29 Chöl. 23:19; Yaq. 1:17

izzet qilip méning bilen yénip barghin; shuning bilen Xudaying Perwerdigargha sejde qilalaymen, dédi.

³¹ Shuning bilen Samuil Saul bilen yénip bardi we Saul Perwerdigargha sejde qildi.

³² Andin Samuil: — Amaleklarning padishahi Agagni méning aldimgha élip kélinglar, dédi. Agag bolsa xushluq bilen uning qéshigha bardi. Agag könglide: — Shühhisizki, ölüm dehshiti ötüp ketti, dédi.□

³³ Emma Samuil: — Séning qiliching xotunlarni balisiz qilghandek séning anangmu xotunlarning arisida balisiz bolidu, déwidi, Samuil Agagni Gilgaldá Perwerdigarning aldida chanap pare-pare qildi.

³⁴ Andin Samuil Ramahqa bardi. Saul bolsa «Saulning yurti Gibéah» dégen jaydiki öyige chiqip ketti.

³⁵ Samuil ölgen künigiche Saul bilen qayta körüshmidi. Emma Samuil Saul üçün qayghurdi. Perwerdigar Saulni Israilning üstige padishah qilghanliqidin epsuslandi.

16

Samuil Dawutning padishah bolushi üçün uni Mesih qilidu

□ 15:32 «... **Agag bolsa xushluq bilen uning qéshigha bardi. Agag könglide: — Shühhisizki, ölüm dehshiti ötüp ketti, dédi**» — bu ayetni ibraniy tilida chüshinish tes. Bashqa bir terjimisi: «... Agag bolsa titrigen halda uning qéshigha bardi. Agag: — Derweqe ölümning achchiqi qorqunchluqtur! — dédi».

¹ Perwerdigar Samuilgha: — Sen qachan'ghiche Saul üçün qayghurup yürisen? Men uni Israilgha seltenet qilishtin mehrum qilip tashlighan emesmu? Münggüzüngni zeytun méyi bilen toldurup barghin. Men séni Beyt-Lehemlik Yessening qéshigha ewetimen. Uning oghulliridin padishah bolushqa özümge birni békittim, dédi.

² Samuil bolsa: — Men qandaq barimen? Saul bu ishni anglisa méni öltürüwétidu! — dédi. Perwerdigar: — Özüng bilen bir inekni alghach bérip Perwerdigargha qurbanliq qilish üçün keldim, dégin.

³ Yesseni qurbanliqqa chaqirghin, andin Men sanga qilidighiningni ayan qilimen; we Men sanga dégen birsini Özüm üçün mesih qilghin, dédi.

⁴ Samuil Perwerdigarning déginini ada qilip Beyt-Lehemge bardı. Yétip kelgende sheherning aqsaqalliri titrigen halda chiqip: — Bizge tinch-amanliq élip keldingmu? — dep sorıdı.

⁵ U: — Tinch-amanliq élip keldim; Perwerdigargha qurbanliq sunushqa keldim. Siler özünglarni haramdin paklap men bilen bille qurbanliqqa kélinglar, dédi. Shuning bilen u Yesse bilen oghullirini halal qilip qurbanliqqa chaqirdı.

⁶ Ular kelgende Samuil Éliabni körüp ichide: — Perwerdigarning mesih qilidighini shübhisizki Özining aldida turıdu, dédi.

⁷ Lékin Perwerdigar Samuilgha: — Uning teqiturqigha yaki boyigha qarimighin. Men uni shal-liwettim, chünki Xuda insan körgendek körmeydu; insan bolsa sirtqi qiyapitige qaraydu, lékin Perw-

erdigar qelbge qaraydu, dédi.■

⁸ Andin Yesse Abinadabni chaqirip Samuilning aldidin ötküzdi. Emma Samuil: — Perwerdigar buni hem tallimidi, dédi.

⁹ Andin Yesse Shammahni uning aldidin ötküzdi. Emma Samuil: — Perwerdigar buni hem tallimidi, dédi.

¹⁰ Shuninggha oxshash Yesse oghullirining yettisini Samuilning aldidin ötküzdi. Lékin Samuil Yessege: — Perwerdigar bularni hem tallimidi, dédi.

¹¹ Samuil Yessedin: — Barliq yigitler mushularmu? dep soridi. U: — Hemmidin kichiki qaldi. Lékin mana, u qoy béqiwatidu, dédi. Samuil Yessege: — Uni chaqirtip élip kelgin, chünki u kelmigüche dastixanda olturmaymiz, dédi.■

¹² Yesse adem mangdurup uni keltürdi. U chirayida qan yügürüp turidighan, közliri chirayliq we kélishken yigit idi. Perwerdigar: — Qopup uni mesih qilghin, chünki *Méning tallighinim* shudur! dédi.

¹³ Samuil may münggüzini élip uni qérindashlirining arisida mesih qildi. U kündin tartip Perwerdigarning Rohi Dawutning wujudigha chüshti. Samuil bolsa qopup Ramahga ketti.■

Dawut Saulning aldigha kélidu

¹⁴ Emdi Perwerdigarning Rohi Sauldin ketkenidi, we Perwerdigar teripidin bir yaman roh uni perishan qildi.

■ **16:7** 1Tar. 28:9; Zeb. 7:9; ; 147:10-11; Yer. 11:20; 17:10; 20:12

■ **16:11** 2Sam. 7:8; Zeb. 78:70-71 ■ **16:13** Zeb. 89:20-21; Ros. 7:46; 13:22

15 Saulning xizmetkarliri uninggha: — Mana Xuda teripidin bir yaman roh séni perishan qilidu.

16 Emdi ghojimiz özliri aldiliridiki xizmetkarlirini derhal buyrughayliki, ular chiltar chélishqa usta ademni tapsun; we shundaq boliduki, Xuda teripidin yaman roh üstlirige kelse u chiltar chalsun, uning bilen halliri obdan bolidu, dédi.

17 Saul xizmetkarlirigha: — Méning üçhün chiltar chélishqa usta bir ademni tépip qéshimgha élip kélinglar, dédi.

18 Ghulamardin biri uninggha: — Mana Beyt-Lehemlik Yessening chiltargha usta bir oghlini kördüm. U özi batur bir jengchi, gepte hoshyar we kélshken adem iken, shundaqla Perwerdigar uning bilen bille iken, dédi.

19 Shuning bilen Saul Yessege elchilerni mangdurup: — Qoy baqidighan oghlung Dawutni manga ewetkin, dep éytti.

20 Yesse bir éshekni teyyarlap uninggha nan bilen bir tulum sharab we bir oghlaqni artip, bularni oghli Dawutning qoli bilen Saulgha ewetti.

21 Shuning bilen Dawut Saulning qéshigha kélip uning aldida turdi. Saul uninggha tolimu amraq idi; u Saulning yaragh kötürgüchisi boldi.

22 Andin Saul Yessege xewer ewetip: — Dawut méning aldinda tursun; chünki u nezirimge yaqti, dep éytti.

23 Emdi shundaq boliduki, u *yaman* roh Xuda teripidin Saulning üstige kelgende Dawut chiltarni élip qoli bilen chaldi. Buning bilen Saul aram tépip hali obdan bolup yaman roh uningdin chiqip ketti.

17

Dawut bilen Goliat

¹ Emma Filistiylar jeng qilish üçün qoshunlarini yigdi. Ular Yehudaga tewe Sokohda jem bolup, Sokoh bilen Azikah otturidiki Efes-Dammimda chédirlarni tikti.

² Saul bilen Israillarmu jem bolup Élah jilghisida chédirlirini tikip Filistiylar bilen jeng qilghili sep tüzdi. □

³ Filistiylar bir tereptiki taghda, Israillar yene bir tereptiki taghda turatti; otturida jilgha bar idi.

⁴ Shu waqitta Filistiyning leshkerghidin Gatliq Goliat isimlik bir chémpiyon palwan chiqip keldi. Uning égzlikli alte gez bir ghérich idi. □

⁵ Béshigha mis dubulgha, uchiqqa qasiraqliq sawut kiygenidi. Uning bu mis sawuti bolsa besh ming shekel kéletti. □

⁶ Pachaqlirigha mistin tizliq baghligan, öshnisige mis atma neyze qisturiwalghanidi.

⁷ Uning neyzisining sépi bolsa bapkarning xadisek idi; neyzisining béshi alte ming shekel kéletti; qalqan kötürgüchisi uning aldida mangatti.

⁸ U ornida turup Israilning qoshunlarigha mundaq towlaytti: — «Siler némishqa jeng qilish üçün sep tüzgensiler? Men Filistiy emesmu? Siler bolsanglar Saulning qullirighu? Aranglardin bir ademni talap chiqinglar, u men bilen élishishqa chüshsun!

□ **17:2 «Élah jilghisida»** — yaki «dublar jilghisida». □ **17:4 «Uning égzlikli alte gez bir ghérich idi»** — Tewrattiki «gez» bir jeynekke barawer bolup, yeni 45 santimétr idi. Démek Goliatning égzlikli 2.8 métr idi. □ **17:5 «Uning bu mis sawuti bolsa besh ming shekel kéletti»** — «besh ming shekel» belkim 60-100 kilogram bolushi mumkin.

⁹ U men bilan éliship méni urup öltürelse, biz silerning qulliringlar bolimiz. Lékin men uni meghlup qilip öltürsem, siler bizning qullirimiz bolup bizning xizmitimizde bolusiler».

¹⁰ Shu Filistiy yene söz qilip: — Men bügün Israilning qoshunigha haqaret qildimghu? Siler bir ademni chiqiringlar, biz élishayli! — dédi.

¹¹ Saul bilen hemme Israil bu Filistiyning sözlirini anglap, alaqzade bolup bek qorqti.

¹² Dawut Yehuda yurtidiki Beyt-Lehemde olturuqluq Yesse dégen Efratliq ademning oghli idi. Yessening sekkiz oghli bar idi. Saulning künliride u xéli yashinip qalghanidi.

¹³ Yessening üç chong oghli Saul bilen jengge chiqqanidi. Jengge chiqqan üç oghulning tunjisining ismi Éliab, ikkinchisining ismi Abinadab we üçinchisining Shammah idi.

¹⁴ Dawut hemmidin kichiki idi. Üch chong oghli Saulgha egiship chiqqanidi.

¹⁵ Bezide Dawut Saulning qéshidin öz atisining qoylirini béqish üçün gaytip kéletti.■

¹⁶ Ashu Filistiy bolsa qiriq kün'gichilik her etigen we kechte chiqip turdi.

¹⁷ Yesse oghli Dawutqa: — Bu efah qomachni we bu on nanni élip leshkergahgha téz bérip akiliringgha bergin, □

¹⁸ bu on parche qurutni ularning mingbéshigha bérip akiliringning ehwalini sorap ularning kúpil

■ **17:15** 1Sam. 16:19 □ **17:17** «bu efah qomach» — bir «efah» 27-30 litr bolushi mumkin.

xétini élip kelgin, dédi. □

19 Saul, shu *üch oghul* we Israilning hemme ademliri Élah jilghisida turup Filistiylerge qarshi jeng qilatti.

20 Dawut bolsa etisi seher qopup qoylarni bir baqquchining qoligha tapshurup, ashliq-tülükni élip Yesse uninggha tapilighandek, qoshun istihkamigha yetkende, jengge chiqidighan leshkerler sören kütürüwatqanidi. ■

21 Israil we Filistiylar bir-birige udulmu'udul turup soqushqa sep tüzdi.

22 Dawut bolsa élip kelgen nersilerni yük-taqlarğa qarighuchining qoligha tapshurup sep arisigha yügürüp bérıp akiliridin tinchliq soridi.

23 U ular bilen sözliship turghanda, Filistiylardin bolghan Goliat dégen chémpion palwan Filistiylarning sépidin chiqip yene héliqi gepni qildi; Dawut uni anglidi.

24 Israilning hemme ademliri bu ademni körgende qéchip kétishti we bek qorqti.

25 Israilning ademliri bir-birige: — Chiqiwatqan bu ademni kördünglarmu? U Israilgha haqaret qilish üchün chiqidu. Shundaq boliduki, uni öltürgen ademege padishah köp mal-mülük in'am qilidu, öz qizini uninggha xotunluqqa béridu hem atisining jemetini Israil teweside baj-alwandin xalas qilidu, dédi.

26 Dawut öz yénida turghan ademlerdin: — Bu Filistiyni öltürüp Israilgha qilin'ghan shu haqaretni

□ **17:18** «akiliringning ehwalini sorap ularning kèpil xétini élip kelgin» — mushu «kèpil xéti» belkim ular Dawut aparghan nersilerni qobul qilghanliqining ispatı bolushi mumkin. ■ **17:20**
1Sam. 26:5

yoqatqan kishige néme qilinidu? Chünki bu xet-nisiz Filistiy zadi kim? U qandaqsige menggü hayat bolghuchi Xudaning qoshunlirigha haqaret qilishqa pétinidu? — dédi.

²⁷ Xalayıq uninggha aldinqilarning dégen sözi boyiche jawab bérip: — Uni öltürgen kishige mundaq-mundaq qilinidu, dédi.

²⁸ Lékin uning chong akisi Éliab uning u ademler bilen sözleshkinini anglap qaldi; Éliabning Dawutqa achchiqi kélip: — Némishqa bu yerge kelding? Chöldiki u azghine qoyini kimgé tashlap qoydung? Men kibirlikingni we könglüngning yamanliqini bilimen. Sen alayiten jengni körgili kelding, dédi.

²⁹ Dawut: — Men néme qildim? Peqet bir söz qilsam bolmamdiken? — dédi.

³⁰ Dawut burulup bashqisidin aldinqidek soridi, xelq aldida éytqandek uninggha jawab berdi.

³¹ Emma birsi Dawutning éytqan sözlirini anglap qélip Saulgha yetküzdi; u Dawutni chaqirtip keldi.

³² Dawut Saulgha: — Bu kishining sewebidin héchkimning yürüki su bolmisun. Silining qulliri bu Filistiy bilen soqushqili chiqidu, dédi.

³³ Saul Dawutqa: — Sen bu Filistiy bilen soqushqili barsang bolmaydu! Sen téxi yash, emma u yashliqidin tartipla jengchi idi, dédi.

³⁴ Dawut Saulgha: — Qulliri öz atisining qoylirini béqip keldim. Bir shir yaki éyiq kélip padidin bir qozini élip ketse,

³⁵ men uning keynidin qoghlap uni urup qozini aghzidin qutquzup alattim. Eger qopup manga hujum qilsa men uni yaylidan tutuwélip urup öltürettim.

³⁶ Qulliri hem shir hem éyiqni öltürgen; bu xetniz Filistiymu ulargha oxshash bolidu. Chünki u menggü hayat bolghuchi Xudaning qoshunigha haqaret keltürdi – dédi.

³⁷ Dawut sözini dawam qilip: – Méni shirning changgilidin we éyiqning changgilidin qutquzghan Perwerdigar oxshashla bu Filistiyning qolidin qutquzidu, dédi. Saul Dawutqa: – Barghin, Perwerdigar séning bilen bille bolghay, dédi.

³⁸ Andin Saul Dawutqa öz jeng kiyimlerini kiygüzüp, béshigha mis dubulghini taqap we uningha bir jeng sawutini kiygüzdi.

³⁹ Dawut bolsa Saulning qilichini kiyimning üstige ésip, méngip baqti; chünki u bularni kiyip baqmighanidi. Shuning bilen Dawut Saulgha: – Men bularni kiyip mangalmaidikenmen; chünki burun kiyip baqmighan, dep ularni séliwetti.

⁴⁰ U qoligha hasisini élip, ériqtin besh siliq tash ilghap padichi xaltisining yanchuqigha saldi; u salghusini qoligha élip Filistiye yéqin bardı.

⁴¹ Filistiy bolsa chiqip Dawutqa yéqinlashti, qalqan kötürgüchisimu uning aldida mangdi.

⁴² Filistiy Dawutqa birqur sepsélip qarap mesxire qildi. Chünki u téxi yash, bughday önglük we kélisken yigit idi.

⁴³ Filistiy Dawutqa: – Sen hasa kötürüp aldingha kepsen? Sen méni it dep oylap qaldingmu? – dep öz butlirining namlirini tilgha élip Dawutni qarghidi.

⁴⁴ Filistiy Dawutqa yene: – Bu yaqqa kel, men göshüngni asmandiki uchar-qanatlargha we

dalalardiki yirtquchlarga yem qilimen, dédi.

⁴⁵ Dawut Filistiyke: — Sen qilich, neyze we atma neyzini kötürüp manga hujum qilghili kelding; lékin men sen haqaret qilghan, Israilning qoshunlirining Xudasi bolghan Perwerdigarning nami bilen aldinggha hujumgha chiqtim — dédi.

⁴⁶ «Del bügün Perwerdigar séni méning qolumgha tapshuridu. Men séni öltürüp béshingni késip alimen; men leshkergahdiki Filistiylerning jesetlirini asmandiki uchar-qanatlargha we dalalardiki yirtquchlirigha yem qilimen. Buning bilen pütkül jahan Israilda bir Xudaning bar ikenlikini bilidu

⁴⁷ we bu pütkül jamaet Perwerdigarning nusret bérishining qilich, neyze bilen emes ikenlikini bilidu; chünki bu jeng bolsa Perwerdigarningkidur, U séni qolimizgha tapshuridu».

⁴⁸ Filistiy Dawutqa hujum qilghili qopup yéqin kelgende Dawut uninggha hujum qilghili Filistiy qoshunining sépige qarap yügürdi.

⁴⁹ Dawut qolini xaltisigha tiqip bir tashni chiqirip salghughu sélip Filistiyge qaritip atti; tash Filistiyning péshanisige tegdi. Tash uning péshanisige pétip ketti, u düm chüshüp yerge yiqildi.

⁵⁰ Shundaq qilip Dawut Filistiyni salghu we tash bilen meghlup qilip uni urup öltürdi; Dawutning qolida héch qilich yoq idi.

⁵¹ Dawut yügürüp bérup, Filistiyning üstide turup, qilichini qinidin tartip élip uni öltürüp, uning béshini aldı. Filistiylar öz baturining ölginini körüpla, beder qachti.

⁵² Israillar bilen Yehudalar bolsa ornidin qopup sören séliship Filistiylarni jilghighiche we Ekron

derwazilirighiche keynidin qoghap keldi; öltürülgen Filistiylar Shaaraimgha baridighan yolda Gat we Ekron'ghiche yétip ketkenidi.

⁵³ Israil Filistiylarni qoghashtin yénip kélip ularning leshkergahini bulang-talang qildi.

⁵⁴ Dawut Filistiyning béshini Yérusalémgha élip bard; uning yarighini bolsa öz chédirigha qoydi.

⁵⁵ Saul Dawutning Filistiyning aldigha chiqqinini körgende qoshunning serdari Abnerdin: — I Abner, bu yigit kimning oghli? — dep soridi. Abner: — I padishah, hayating bilen qesem qilimenki, bilmeymen, dédi.

⁵⁶ Padishah: — Bu yigit kimning oghli iken dep sorap baqqin, dédi.

⁵⁷ Dawut Filistiyni qirip qaytip kelgende Abner uni padishahning qéshigha élip bard; Filistiyning béshi téxiche uning qolida turatti.

⁵⁸ Saul uningdin: — I yigit, kimning oghlisen? dep soridi. Dawut: — Men silining qulliri Beyt-Lehemlik Yessening oghlimen, dep jawab berdi.

18

Saulning Dawuttin heset qilishi

¹ Dawut bilen Saulning söhbiti ayaghlashqanda, Yonatanning köngli Dawutning köngligé shundaq baghländiki, uni öz jénidek söydi.

² Saul bolsa u küni uni öz yénida élip qélip, uni atisining öyige qaytqili qoymidi.

³ Yonatan Dawut bilen ehde qilishti; chünki u uni öz jénidek söyetti.

4 Yonatan uchisidiki tonni sélip Dawutqa berdi, yene jeng kiyimlarini, jümlidin hetta qilichi, oqyasi we kemirinimu uningha berdi.

5 Saul Dawutni negila ewetse u shu yerge baratti, shundaqla ishlarni jayida qilatti. Shuning üçün Saul uni leshkerlarning üstige qoydi. Bu ish barliq xelqqa we hem Saulning xizmetkarlirighimu yaqti.

6 Dawut Filistiyni öltürüp köpchilik bilen yan'ghanda Israilning hemme sheherliridiki qiz-ayallar Saulni naxsha éytip ussul oynap qarshi alghili chiqti; ular xushluq ichide dap we ühtar bilen neghme chélishti.

7 Qiz-ayallar neghme chalghanda: — Saul minglap öltürdi, we Dawut on minglap öltürdi, dep oqushatti.■

8 Buni anglap Saul nahayiti xapa boldi; bu söz uning könglige tegdi. U: — Dawutqa on minglap hésablandi, emma manga peqet minglap hésablandi; emdi padishahliqtin bashqa uningha héchnerse kem emes, dédi.

9 Shu kündin tartip Saul Dawutni közlep yürdi.

10 Etisi Xuda teripidin qabahetlik bir roh Saulning üstige chüshti we u öyide qalaymiqan jöyligili turdi. Emdi Dawut bashqa waqittikidek qoli bilen chiltar chaldi; Saulning qolida neyze bar idi. □

11 Saul: — Dawutni tamgha neyze bilen qadiwétimen dep, neyzini atti; lékin Dawut ikki

■ 18:7 Mis. 15:21; 1Sam. 21:11; 29:5 □ 18:10 «Etisi Xuda teripidin qabahetlik bir roh Saulning üstige chüshti we u öyide qalaymiqan jöyligili turdi» — ibraniy tilida mushu ayettiki «jöylüş» «urghup chiqish» dégen söz bilen ipadilini. Bashqa ehwalda bu söz «bésharet bérish»ni körsitidu.

qétim özini daldigha aldi.

¹² Perwerdigarning Dawut bilenla bolup, özidin yiraqlap ketkini üçün Saul Dawuttin qorqatti.

¹³ Shuning üçün Saul Dawutni öz yénidin ayrip, uni leshkerlerge mingbéshi qilip qoydi; u leshkerlerni élip jengge chiqip turatti. □

¹⁴ Dawut bolsa hemme ishlarni pem bilen qilatti; chünki Perwerdigar uning bilen bille idi.

¹⁵ Saul uning pemlik ikenlikini körüp uningdin bek qorqatti.

¹⁶ Emma pütkül Israil bilen Yehuda xelqi Dawutni söyetti; chünki u ularni yéteklep jengge chiqatti. □

¹⁷ Saul Dawutqa: — Mana, chong qizim Mérab — men uni sanga xotunluqqa bergüm bar. Sen peqet xizmitimge jan-pida bolup, Perwerdigarning jengliride küresh qilghin, dédi. Chünki Saul ichide: — U méning qolum bilen emes, belki Filistiylarning qoli bilen yoqitilsun, dep xiyal qilghanidi.

¹⁸ Emma Dawut Saulgha: — Men kim idim, méning atamning jemeti Israil arisida néme idi, men qandaqmu padishahning küy’oghli bolay? — dédi.

¹⁹ Lékin Saulning qizi Mérab Dawutqa bérilidighan waqitta, u Meholatliq Adrielge xotunluqqa bérildi.

²⁰ Emma Saulning qizi Miqalning köngli Dawutqa chüshkenidi. Bashqilar buni Saulgha éytti, bu ishtin Saul xush boldi.

²¹ Saul: — Qizimni Dawutqa bérey, u uninggha bir sirtmaq bolup, Filistiylarning qolida yoqitilsun,

□ **18:13** «u leshkerlerni élip jengge chiqip turatti» — ibraniiy tilida «u leshkerler (xelq) aldida chiqip kiretti» dégen söz bilen ipadilinidu. □ **18:16** «chünki u ularni yéteklep jengge chiqatti» — ibraniiy tilida «chünki u ular aldida chiqip kiretti».

dep oylidi. Shuning bilan Saul Dawutqa: — Bügün ikkinchi qétim küy’oghlum bolisen, dédi.

²² Saul öz ghulamirigha: — Dawutqa astirtin: — Mana, padishah sendin söyünidu, we hemme ghulamiri sanga amraq. Shuning üçün padishahning küy’oghli bolghin, dep éytinglar, dep tapilidi.

²³ Saulning ghulamiri bu sözlerni Dawutning quliqigha yetküzdi. Lékin Dawut: — Neziringlarda padishahning küy’oghli bolush kichik ishmu? Men bolsam bir kembeghel we etiwarsiz ademen — dédi.

²⁴ Saulning ghulamiri Saulgha Dawutning dégenlirini öz eyni yetküzdi.

²⁵ Saul: — Siler Dawutqa: — Padishah sanga bashqa toyluq alghuzmaydu, peqet padishah düşmenliridin intişam élish üçün yüz Filistiyning xetnilikinila alidu, dep éytinglar, dédi (Saulning meqsiti bolsa Dawutni Filistiylerning qolida yoqitish idi).

²⁶ Ghulamir bu sözlerni Dawutqa yetküzdi; padishahning küy’oghli bolush Dawutqa yéqip qaldi. Emdi békitilgen möhlet toshmayla,

²⁷ Dawut turup öz adamliri bilan chiqip ikki yüz Filistiyni öltürdi. Dawut ularning xetnilikini késip élip padishahning küy’oghli bolush üçün bularning hemmisini padishahqa tapshurdi. Saul qizi Miqalni uninggha xotunluqqa berdi.■

²⁸ Saul Perwerdigarning Dawut bilen bille ikenlikini we öz qizi Miqalning uni söyidighanliqini körüp

²⁹ Dawuttin téximu qorqti. Shuning bilan Saul üzlüksiz Dawutqa düşmen boldi.

■ 18:27 2Sam. 3:14

³⁰ Filistiyning emirliri daim soqushqa chiqatti; emma her qétim chiqsila Dawutning ishliri Saulning hemme xizmetkarliriningkidin muweppeqiyetlik bolatti; shuning bilen uning nami *xalayi*q teripidin tolimu hórmetke sazawer bolatti.

19

Saul Dawutni óltürüşke intilidu

¹ Saul öz oghli Yonatan we hemme xizmetkarlirige Dawutni óltürüşke buyruq qildi. Lékin Saulning oghli Yonatan Dawutqa bek amraq idi.

² Yonatan Dawutqa: — Atam Saul séni óltürmekchi; emdi ete etigen qattiq éhtiyat qilghin, bir mexpiy jayni tépip özüngni yoshurghin;

³ men özüm chiqip sen yoshurun'ghan étizliqqa bérip atamning yénida turup atam bilen séning toghrangda sözliship baqay; ehwalni éniq bilgendin kéyin sanga xewer qilay, dédi.

⁴ Yonatan atisi Saulgha Dawutning yaxshi gépini qilip: — Padishah öz xizmetkarigha, yeni Dawutqa yamanliq qilmighay! Chünki u sanga gunah qilmighan; belki uning emelliri özüngge köp yaxshiliqlarni élip kelgen: —

⁵ u öz jénini alqinigha élip qopup héliqi Filistiyni óltürdi we shuning bilen Perwerdigar pütkül Israil üçhün chong nusret berdi. Shu chaghda sen özüng körüp xush bolghan emesmu? Emdilikte némishqa Dawutni sewebsiz óltürüp naheq qan töküp gunahkar bolmaqchi bolisen? — dédi.

⁶ Saul Yonataning sözige kirdi. U: — Perwerdigarning hayati bilen qesem qilimenki, u ölümge mehikum qilinmaydu, dédi.

⁷ Andin Yonatan Dawutni chaqirip, Dawutqa bolghan ishlarning hemmisini dep berdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning qéshigha élip keldi we u ilgirikidek uning xizmitide boldi.

⁸ Emma yene jeng boldi; Dawut chiqip Filistiyler bilen jeng qilip, ularni qattiq qirip meghlup qildi; ular uning aldidin beder qéchisti.

⁹ Emdi Perwerdigar teripidin qabahetlik bir roh yene Saulni basti. U öz öyide qolida neyzisini tutup olturatti; Dawut bolsa qoli bilen saz chélip turatti.

¹⁰ Saul neyze bilen Dawutni sanjip tamgha qadap qoymaqchi boliwidi, lékin Dawut özini qachuruwaladi, neyze tamgha qadilip qaldi. Dawut shu kéchisi qéchip qutuldi.

¹¹ Saul birnechche chaparmenlerni Dawutning öyige ewetip uni paylap turup etisi tang yorughanda uni öltürüşke mangdurdi. Emma Dawutning ayali Miqal uninggha: — Eger bu kéche jéningni élip qachmisang, ete öltürülisen, dédi.

¹² Shunga Miqal Dawutni penjirdin chüshürüp qoydi. Shundaq qilip u qéchip qutuldi.

¹³ Andin Miqal bir «terafim» butni élip kariwatqa yatquzup, béshigha öchke yungidin qilin'ghan bir yastuqni qoyup, ediyal bilen yépip qoydi.□

¹⁴ Saul Dawutni tutush üçün chaparmenlerni ewetkende Miqal: — U aghrip qaldi, dédi.

■ 19:9 1Sam. 16:14; 18:10 □ 19:13 «terafim» — birxil but. Miqalning yénida bundaq butning bolushi Tewratqa xilap, elwette.

15 Saul chaparmenlarni *qaytidin* ewetip: — Uni kariwat bilen qoshup élip kélinglar, uni óltürimen, dep buyrudi.

16 Chaparmenler kirgende, mana kariwatta bu but yatatti, béshigha öchke yungidin qilin'ghan yas-tuq qoyulghanidi.

17 Saul Miqalgha: — Némishqa méni bundaq al-dap, düshminimni qachuruwétisen? — dédi. Miqal Saulgha jawab bérip: — U: «Méni qoyuwetkin; bolmisa séni óltürüwétimen» dédi, dédi.□

18 Dawut qéchip qutulup, Ramahqa Samuilning qéshigha bérip, Saulning uninggha qilghanlirining hemmisini dep berdi. Andin u Samuil bilen Nay-otqa bérip olturaqlashti.

19 Birs Saulgha: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar iken, dep xewer berdi.

20 Saul Dawutni tutup kélishe chaparmenlarni mangdurdi. Emma ular yétip barghanda peyghemberlarning bir jamaiti bésharet bériwatqanliqini we Samuilningmu ularning arisida turup ulargha nazarechilik qili-watqanliqini kördi; shundaq boldiki, Xudaning Rohi Saulning chaparmenlirining wujudighimu chüshüp, ularmu hem bésharet bérishke bashlidi.

21 Bu xewer Saulgha éytildi; u yene bashqa cha-parmenlarni ewetti, lékin ularmu bésharet bérishke chüshti. Andin Saul üçinchi qétim yene cha-parmenlarni mangdurdi. Ular mu hem bésharet bérishke chüshti.

22 Andin Saul özi Ramahqa bérip, Sequdiki chong

□ 19:17 «U: «Méni qoyuwetkin; bolmisa séni óltürüwétimen» dédi» — ibraniy tilida: «U: «Méni qoyuwetkin; séni óltürüshümning néme hajiti?» dédi».

quduqqa yétip kelgende, «Samuil bilen Dawut nede?» — dep soridi. Birsı: — Ular Ramahdiki Nayotta bar iken, dep jawab berdi.

²³ Shunga u Ramahdiki Nayotqa yétip keldi; Xudaning Rohi uning wujudighimu chüshti; shuning bilen umu piyade méngip Ramahdiki Nayotqa barghuche bésharet bérip mangdi.

²⁴ U hetta kiyimlerini séliwétip Samuilning aldida bésharet berdi; pütün bir kéche we pütün bir kündüz u yerde yalingach yatti. Buning bilen: — «Saulmu peyghemberlerdinmu?» deydighan gep peyda boldi. □

20

Yonatan Dawutni qoghdimaqchi

¹ Dawut Ramahdiki Nayottin qéchip Yonatanning qéshigha bérip uningha: — Men néme qiliptimen? Néme qebihlik qiliptimen? Atang aldida néme gunah qiliptimen, u méning jénimni almaqchi boluwatidu? — dédi.

² U uningha: — Yoqsu, bundaq ish néri bolsun! Sen ölmeysen. Chong ish bolsun, kichik ish bolsun atam manga démey qoymaydu. Némishqa atam bu ishni mendin yoshuridikine? Hergiz undaq bolmaydu, dédi.

³ Lékin Dawut yene qesem qilip: — Atang séning neziringde iltipat tapqinimni jezmen bilidu. Shunga u könglide: — Yonatan buni bilip qalmisun;

□ **19:24 «Buning bilen: — «Saulmu peyghemberlerdinmu?» deydighan gep peyda boldi»** — 10-bab, 12-ayet we uningdiki izahatni körüng.

bolmisa uninggha azar bolidu, déghendu. Lékin Perwerdigarning hayati bilen, jéning we hayating bilen aldingda qesem qilimenki, manga ölümning ariliqi bir qedemla qaldi, dédi.

⁴ Yonatan Dawutqa: — Könglüng némini xalisa shuni qilay, dédi.

⁵ Dawut Yonatan'gha mundaq dédi: — Mana ete «yéngi ay» bolidu; men adettikidek padishah bilen hemdastixan bolmisam bolmaydu. Lékin méni qoyup bergin, men üçinchi küni axshimighiche dalada mökünüwalay.

⁶ Atang méning sorunda yoqluqimni körüp sorisa, sen uninggha: «Dawut mendin öz shehiri Beyt-Lehemge tézraq bérip kélishke jiddiy ruxset soridi, chünki u yerde pütkül ailisi üçün bir yilliq qurbanliq ötküzidiken», dégin, dédi.

⁷ Eger u: — Obdan boptu, dése, qulung tinch-aman bolidu: — Lékin u achchiqlansa, uning manga yamanliq qilishni niyet qilghanliqidin guman qilmighin.

⁸ Sen qulunggha iltipat körsetkin; chünki sen özüng bilen Perwerdigarning aldida qulungni ehdiyleshtürgensen. Lékin eger mende bir yamanliq bolsa sen özüngla méni öltürgin; méni élip bérip atanggha tapshurushning néme hajiti? — dédi.■

⁹ Yonatan: — Undaq xiyal sendin néri bolsun! Eger atamning sanga yamanliq qilidighan niyiti barliqini bilip qalsam, sanga deytim emesmu? — dédi.

¹⁰ Dawut Yonatan'gha: — Eger atang sanga qattiq gep bilen jawab berse, kim manga xewer béridu? — dédi.

11 Yonatan Dawutqa: — Kelgin, dalagha chiqayli, dédi. Shuning bilan ikkisi dalagha chiqti.

12 Yonatan Dawutqa mundaq dédi: — Israilning Xudasi Perwerdigar manga *guwahki*, men ete yaki ögünlükke mushu waqitta atamning niyitini bilip, sanga iltipatliq bolsa, men adem mangdurup sanga melum qilmamdim?

13 Eger atam sanga yamanliq qilmaqchi bolsa, men séni tinch-aman yolgha sélish üçün sanga adem ewetip xewer bermisem, Perwerdigar manga séning béshinggha chüshkendinmu artuq chüshürsun; emdi Perwerdigar atam bilan bille bolghandek séning bilan bille bolsun.

14 Hayatla bolsam méni ölmisun dep Perwerdigarning méhribanliqini manga körsetkeysen.

15 Men ölüp ketken teqdirdimu, öydikilirimdin hem héch waqit méhribanliqingni üzmigeysen; Perwerdigar sen Dawutning hemme dühmenlirini yer yüzidin yoqatqandin kéyinmu shundaq qilghay-sen».

16 Shuning bilan Yonatan Dawutning jemeti bilan ehde qiliship: — Perwerdigar Dawutning dühmenliridin hésab alsun, dédi.

17 Andin Yonatan yene özining Dawutqa bolghan muhebbiti bilan uninggha qesem qildurdi; chünki u uni öz jénidek söyetti.

18 Yonatan Dawutqa mundaq dédi: — Ete yéngi ay bolidu. Mana séning ornung bosh qalidu, kishiler séning yoqluqinggha diqqet qilidu.

19 Üchinchi küni sen chüshüp aldinqi qétim bu ishqa yolucqiningda özüngni yoshurghan jaygha bérip «Ézel» dégen tashning yénida turup turghin.

20 Nen tashning yénidiki bir jaygha xuddi nishanni

qaralighandek üç pay ya oqi atay.

²¹ Andin ghulamni mangdurup: — «Ya oqlirini tépip kelgin» — deymen. Eger men ghulamgha: — Ene, oqlar arqa terepte turidu, ularni élip kel, désem, sen chiqip yénimgha kelgin; shundaq bolghanda, Perwerdigarning hayati bilen qesem qilimenki, sen üçün tinch-amanliq bolidu, héch ish bolmaydu.

²² Lékin ghulamgha: — Ene, oqlar aldingda turidu, désem, sen ketkin, chünki undaq bolsa, Perwerdigar séni ketküzüwetken bolidu.

²³ Emdilikte men bilen sen sözleshken ish toghruluq, Perwerdigar sen bilen méning otturimda guwahchidur.

²⁴ Shuning bilen Dawut dalada mökünüwalidi. Yéngi ay kelgende, padishah taam yégili dastixanda olturdi.

²⁵ Padishah bolsa burunqidekla öz ornida tamning yénidiki törde olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abner Saulning yénida olturdi. Lékin Dawutning orni bosh qaldi. □

²⁶ Emma Saul u küni héchnéme démidi. Chünki u: — Dawutqa bir ish boldi, u napak bolup qaldi. U

□ **20:25 «Padishah bolsa burunqidekla öz ornida tamning yénidiki törde olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abner Saulning yénida olturdi»** — Yonatanning «ornidin turushi» belkim taghisi Abnerning hörmiti üçün uninggha Saulning yénidiki orunni boshitish üçün. Bashqa xil terjimisi: «Yonatan uning (Saulning) odulida idi»

jezmen napak bolup qaptu, dep oylidi. □

²⁷ Lékin Dawutning orni yéngi ayning etisimu, yeni ayning ikkinchi künimu bosh idi. Saul oghli Yonatandin: — Némishqa Yessening oghli yaki tünügün yaki бүгүн tamaqqa kelmeydu, dep soridi.

²⁸ Yonatan Saulgha jawab bérip: — Dawut Beyt-Lehemge barghili mendin jiddiy ruxset sorap: —

²⁹ Méning bérishimgha ruxset qilghin, ailimizning sheherde bir qurbanliq ishi bolghach akam méning bérishimni éytiptu; eger séning neziringde iltipat tapqan bolsam qérindashlirim bilen körüshüp kélishke ruxset bergin, dédi. Shunga u padishahning dastixinigha kelmidi, dédi.

³⁰ Saulning Yonatan'gha qattiq ghezipi kélip: — I buzuq, kaj xotunning oghli, némishqa Yessening oghlini özüngge tallap, özüngni shermende qilip we anangni nomusqa qoyghiningni bilmemdimen?

³¹ Eger Yessening oghli yer yüzide tirik bolsila, sen hem séning padishahliqning mustehkem bolmaydu. Shunga emdi adem ewetip uni méning qéshimgha élip kelgin, chünki u ölümge mehkemdur! — dédi.

³² Yonatan atisi Saulgha jawab bérip: — U némishqa ölümge mehkum qilinishi kérek? U néme qiptu? — dédi.

³³ Andin Saul Yonatan'gha sanjish üçün uning-

□ **20:26 «Dawutqa bir ish boldi, u napak bolup qaldin»** — «napak bolush»: Musa peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche, birsi mesilen bir ölükke tegken bolsa bir mezigil «napak» bolatti — shundaq bolsa uning héch qurbanliq (mesilen, yéngi aydiki qurbanliqlar)din yéyishige bolmaytti.

gha neyzini atti; buning bilen Yonatan atisining Dawutni öltürmekchi bolghanliqini éniq bilip yetti.

³⁴ Yonatan bolsa qattiq achchiqlap dastixandin qopup ketti we yéngi ayning ikkinchi küni héch taam yémidi. Chünki atisining Dawutni shundaq haqaretlishi uninggha qattiq azar bolghanidi.

³⁵ Etisi Yonatan dalagha chiqip Dawut bilen kélishken jaygha bardı. Uning bilen bir kichik ghulam bille bardı.

³⁶ U ghulamgha: — Sen yügür, men atqan ya oqlirini tépip kelgin, dédi. Ghulam yügürdi, u bir oqni uning aldi teripige atti.

³⁷ Ghulam Yonatan atqan oq chüshken jaygha kelgende Yonatan ghulamni chaqirip: — Oq séning aldi teripingde turmamdu? — dédi.

³⁸ Andin Yonatan ghulamni yene chaqirip: — Bol, ittik bol, hayal bolmighin! — dédi. Yonatanning ghulami ya oqini yighip ghojisigha élip keldi.

³⁹ Lékin ghulamning bolghan ishtin xewiri uq idi. Buni yalghuz Yonatan bilen Dawutla biletti.

⁴⁰ Andin Yonatan ghulamigha yaraghlirini bérip uninggha: — Ularni sheherge élip ketkin, dédi.

⁴¹ Ghulam ketkendin kéyin Dawut *tashning* jenub teripidin chiqip yerge yiqilip üç qétim tezim qildi. Ular bir-birini söyüshti, bir-birige ésiliship yighlashti, bolupmu Dawut qattiq yighlidi.

⁴² Yonatan Dawutqa: — Sepiring tinch-aman bolsun; chünki biz ikkimiz: — Perwerdigar méning bilen séning otturungda we méning neslim bilen séning nesling otturisida menggüge guwah bolsun, dep Perwerdigarning nami bilen qesem ichishken, dédi. Dawut ornidin qopup mangdi,

Yonatanmu sheherge kirip ketti.

21

Dawut Nob shehirige baridu

¹ Dawut emdi Nobqa kélip Aximelek kahinning qéshigha bardí.

² Lékin Aximelek Dawutni körgende titrep qorqup uninggha: — Némishqa birimu sen bilen kelmey yalghuz kelding? — dédi.

³ Dawut Aximelek kahin'gha: — Padishah manga melum bir ishni buyrup: — Men sanga buyrughan ish yaki sanga tapilghan yolyoruq toghrisidin héchkim birnéme bilmisun, dégenidi. Öz ghulam-lirimni bolsa melum bir jaygha bérishqa békitip qoydum.

⁴ Emdi qolungda néme bar? Besh nan, yaki néme bolsa, shuni manga bergin, dédi.

⁵ Kahin Dawutqa jawab béríp: — Qolumda adettiki nan yoq, peqet muqeddes nan bar. Eger ghulam-lar ayallargha yéqinlashmighan bolsa yése rawa bolidu, dédi.

⁶ Dawut kahin'gha jawab béríp: — Berheq, men bashqa waqitlarda chiqqinimgha oxshash, ayallar bizdin yiraq bolghili üç kün boldi. Men *herqétim* chiqqanda, gerche adettiki seper bol-simu, ghulam-larning qachiliri pak bolidighan

yerde, b \ddot{u} g \ddot{u} n ular we qachiliri t \acute{e} ximu pak bolmamdu, d \acute{e} di. □

⁷ Shuning bilen kahin uninggha muq \acute{e} ddes nandin berdi, ch \ddot{u} nki bu yerde «teqdim nan»din bashqa h \acute{e} chqandaq nan yoq idi. Bu nan Perwerdigarning huzurigha y \acute{e} ngi issiq nan qoyulghan k \ddot{u} ni almashturulghan nanlar idi. □ ■

⁸ (L \acute{e} kin u k \ddot{u} ni Saulning xizmetkarliridin melum birsi u yerde Perwerdigarning huzurida qaldurulghanidi. Uning ismi Doeg bolup Saulning padichilirining chongi idi).

⁹ Dawut Aximelekke: — Qolungda neyze yaki qilich yoqmu? Padishah tapshurghan ish jiddiy bolghach yaki qilich yaki bashqa yaraghlirimni \acute{e} lip k \acute{e} lelmidim, d \acute{e} di.

¹⁰ Kahin: — Sen \acute{E} lah jilghisida \acute{o} lt \ddot{u} rgen Filistiy Goliatning qilichi bu yerde bar, u efodning keynide, bir parche rextke oraqliq halda turidu. Xalisang alghin, uningdin bashqisi yoq, d \acute{e} di. Dawut: — Bu tengdishi yoq qilichtur, shuni manga bergin, d \acute{e} di.

¹¹ Dawut u k \ddot{u} ni qopup Sauldin q \acute{e} chip Gatning padishahi Aqishning q \acute{e} shigha bard \acute{i} .

¹² L \acute{e} kin Aqishning xizmetkarliri uninggha: — Bu z \acute{e} minning padishahi Dawut emesmu? Uning toghrisida qiz-ayallar bir-birige: — Saul minglap \acute{o} lt \ddot{u} rdi,

□ 21:6 «...gerche **adettiki seper bolsimu, ghulamlarning qachiliri pak bolidighan yerde, b \ddot{u} g \ddot{u} n ular we qachiliri t \acute{e} ximu pak bolmamdu**» — bashqa nechche terjimisi uchrishi mumkin. □ 21:7 «ch \ddot{u} nki **bu yerde** «teqdim nan»din **bashqa h \acute{e} chqandaq nan yoq idi**» — «teqdim nan»: — yaki «(Xudaning) huzuri n \acute{e} ni», yaki «tizilghan nan». «Mis.» 25- we 35-babni k \acute{o} r \ddot{u} ng.

■ 21:7 Mat. 12:3; Mar. 2:25; Luqa 6:3

We Dawut on minglap öltürdi,
— dep naxsha-ghezel oqushup ussul oynighan emesmu, dédi. ■

¹³ Dawut bu sözlerni könglige püküp Gatning padishahi Aqishtin bek qorqti.

¹⁴ Shuning üçhün ularning köz aldida özining yürüş-turushlirini özgertip, ularning qolida turghan waqtida özini sarangdek körsetti; u derwazilarning ishiklirige jijip, tükürükini saqiligha aqturatti.

¹⁵ Aqish xizmetkarlirigha: — Mana bu ademning sarangliqini körmemsiler? Uni némishqa méning aldimgha élip keldinglar?

¹⁶ Mende saranglar kemchilmidi? Siler bu kishini aldimgha sarangliq qilghili élip keldinglarmu? Bu adem méning öyümge kirishi kérekmu? — dédi.

22

Dawut Mizpah we Adullamgha baridu

¹ Dawut u yerdin kétip Adullamdiki ghargha qachti. Uning qérindashliri bilen atisining pütkül jemeti buni anglap uning qéshigha bardu.

² Ézilgen, qerzdar bolghan we derdmenlarning hemmisi yighilip uning yénigha keldi we u ularning serdari boldi. Uninggha qoshulghan ademler bolsa töt yüzche idi.

³ Dawut u yerdin chiqip Moabdiki Mizpahqa bérip Moabning padishahidin: — Xudaning méni néme qilidighinini bilgüche, ata-anamning bu yerge

kélip aranglarda turushigha yol qoyghayla, dep telep qildi. □

⁴ Dawut atisi we anisini Moabning padishahining qéshigha élip keldi. Dawut qorghanda turghan pütkül künlerde ata-anisi uning bilen bille turdi.

⁵ Emma Gad peyghember Dawutqa: — Qorghanda turmay, bu yerdin chiqip, Yehuda zéminigha barghin, dédi. Shuning bilen Dawut u yerdin ayrilip, Heret ormanliqigha bardı.

Saul Nobdiki kahinlarni öltüridu

⁶ Saul Dawutning nede turuwatqanliqidin xewer tapti. Saul bu waqitta Ramahdiki Gibéahda égiz bir jayda yulghun derixining tüwide olturatti. Uning qolida neyzisi bar idi, barliq xizmetkarliri chöriside turatti.

⁷ Saul chöriside turghan xizmetkarlirigha: — I Binyaminliqlar, qulaq sélinglar! Yessening oghli her biringlarga étizlar bilen üzümzarlarni teqsim qilip béremdu? Hemminglarni ming béshi we yüz béshi qilamdu?

⁸ Siler hemminglar manga qest qildinglar, öz oghlumning Yessening oghli bilen ehde qilishqinini héchkim manga uqturmidi. Héch qaysinglar manga ich aghritmidinglar yaki öz oghlumning méning xizmetkarimni manga yoshurun hujum qilishqa qutratqinidin manga xewer bermidinglar, dédi.

⁹ Andin Saulning xizmetkarlirining ichige kirwalghan Doeg: — «Men Yessening oghlining Nobqa

□ **22:3 «Moabdiki Mizpah»** — yaki «Moabdiki Mizpeh».

Axitubning oghli Aximelekning qéshigha kelginini kördüm,

¹⁰ — Aximelek uning üçhün Perwerdigardin yol soridi we uningha ozuq-tülük bilen Filistiy Goli-atning qilichini berdi» — dédi.

¹¹ Padishah adem ewetip Axitubning oghli kahin Aximelekni, shundaqla uning atisining pütkül jemetini, yeni Nobdiki kahinlarnimu chaqirtip keldi. Ularning hemmisi padishahning qéshigha keldi.

¹² Saul: — I Axitubning oghli anglighin, dédi. U: — I ghojam, mana men, dédi.

¹³ Saul uningha: — Némishqa siler, sen bilen Yessening oghli, manga qest qilisiler? Sen uningha nan we qilich bérip, uning üçhün Xudadin yol soridingghu? Mana emdi u bügünkidek manga hujum qilmaqchi bolup paylap yürmekte! — dédi.

¹⁴ Aximelek padishahqa jawab bérip: — Silining barliq xizmetkarlirining arisida Dawutdek sadiq kim bar? U padishahning küy'oghli, silining mexpiy meslihetlirige ishtirak qilghuchi we ordiliri ichide izzetlik emesmidi?

¹⁵ Men peqet uning üçhün Xudadin yol sorashni bügünla bashlidimmu? *Asiyliq* qilish mendin néri bolsun! Padishah öz qulini we atamning pütkül jemetini eyibke buyrumighayla, chünki qullirining bu ishtin qilche xewiri yoq, dédi.□

¹⁶ Lékin padishah: — I Aximelek, sen ölisen, sen we atangning pütkül jemeti choqum ölisiler, dédi.

¹⁷ Padishah öz chörisidiki chaparmenlirige: —

□ **22:15 «chünki qullirining bu ishtin qilche xewiri yoq»** — ibraniy tilida «chünki qullirining bu ishtin azmu, jiqmu xewiri yoq».

Mang, Perwerdigarning kahinlirini öltürünglar! Chünki ular hem Dawutqa hemdem boldi hem uning qachqinini bilip turup manga xewer bermidi, dédi. Lékin padishahning qol astidikiliri Perwerdigarning kahinlirini öltürüşke qol kötürgili unimidi.

¹⁸ Emdi padishah Doegke: – Sen bérip kahinlarni öltürüwetkin, dédi. Édomluq Doeg bérip kahinlarni öltürdi; bu küni u kanaptin toqulghan efod kiygen seksen besh ademni öltürdi.

¹⁹ Andin u kahinlarning shehiri Nobda olturghuchilarni qirdi, yeni er we ayallar, balilar we bowaqlar, kala, éshek, qoylar – hemmisini qilichlidi.

²⁰ Emma Axitubning oghli Aximelekning Abiyatar dégen bir oghli qutulup Dawutning qéshigha qéchip keldi.

²¹ Abiyatar Dawutqa Saul Perwerdigarning kahinlirini öltürdi, dep xewer berdi.

²² Dawut Abiyatargha: – U küni Doegning u yerde ikenlikini körüp, uning jezmen Saulgha xewer béridighinini bilgenidim. Men atangning pütkül jemetining öltürülüşhige zamin boldum, dédi.

²³ Men bilen bille turghin, héch qorqmighin. Chünki méning jénimni almaqchi bolghanlar séning jéningnimu hem almaqchi. Méning qéshimda bixeter turisen, dédi.

23

Dawut Kéilah shehirini qutquzidu

¹ Birsî Dawutqa xewer bérîp: — Mana Filistiyler Kéilahgha hujum qilip xamanlarni bulap-talimaqta, dédi.

² Dawut Perwerdigardin: — Men bérîp bu Filistiylerge zerbe bérîmenmu? — dep soridi. Perwerdigar Dawutqa: — Bérîp Filistiylerge zerbe bérîp Kéilahni azad qilghin, dédi.

³ Lékin Dawutning ademliri uninggha: — Mana biz Yehuda zéminida turupmu qorqiwatqan yerde, Kéilahgha bérîp Filistiylerning qoshunlirigha hujum qilsaq qandaq bolar? — dédi.

⁴ Shunga Dawut yene bir qétim Perwerdigardin soriwidi, Perwerdigar uninggha jawab bérîp: — Sen ornungdin turup Kéilahgha barghin; chünki Men Filistiylerni qolunggha tapshurimen, dédi.

⁵ Buning bilen Dawut öz ademliri bilen Kéilahgha bérîp Filistiyler bilen soqushup, mallirini olja qilip, ularni qattiq qirdi. Dawut shundaq qilip Kéilahda turuwatqanlarni qutquzdi.

Dawut Saulning changgilidin yene qutulidu

⁶ Emdi Aximelekning oghli Abiyatar Kéilahgha qéchip kélip Dawutning qéshigha kelgende, uning qolida efod bar idi.■

⁷ Birsî Saulgha, Dawut Kéilahgha keptu, dep xewer berdi. Saul: — Emdi Xuda uni méning qolumgha tashlap tapshurdi. Chünki u derwaziliri we taqaqliri bar sheherge kirgechke solunup qaldi, dédi.

⁸ Emdi Saul Dawut bilen ademlrini muhasirige élish üçün hemme xelqni Kéilahgha béríp jeng qilishqa chaqirdi.

⁹ Dawut Saulning özini qestleydighanliqini bilip, Abiyatar kahin'gha: — Efodni élip kelgin, dédi. □

¹⁰ Andin Dawut: — I Israilning Xudasi Perwerdigar, menki Séning qulung Saulning bu sheherni méning sewebimdin xarab qilish üçün Kéilahgha kélishke qestlewattanliqini éniq anglidi.

¹¹ Kéilahdikiler méni uning qoligha tutup bérermu? Saul öz bendeng anghandek bu yerge kélermu? I Israilning Xudasi Perwerdigar, Sendin ötünimenki, öz bendengge bildürgeysen, dédi. Perwerdigar: — U bu yerge kélidu, dédi. □

¹² Dawut yene: — Kéilahtikiler méni we ademlr-imni Saulning qoligha tutup bérermu, dédi. Perwerdigar: — Ular silerni tutup béridu, dédi.

¹³ Emdi Dawut ademliri bilen (texminen alte yüzche) ornidin turup Kéilahdin chiqip, özliri baralaydighan terepke qarap ketti. Saulgha, Dawut Kéilahtin qéchiptu dep xewer bérilgende u uni qogh-lashqa chiqmidi.

¹⁴ Dawut bolsa chöldiki qorghhan-qiyalarda hemde Zif chölining taghlirida turdi. Saul uni her küni izdeytti; lékin Xuda uni uning qoligha tapshurmidi.

¹⁵ Emdi Dawut Saulning özini öltürgili chiqidighanliqini bayqap qaldi. Shu chaghda

□ **23:9** «Dawut Saulning özini qestleydighanliqini bilip, Abiyatar kahin'gha: — Efodni élip kelgin, dédi» — körüniduki, 10-12-ayettiki soallarni Dawut efod wasitisi bilen Perwerdigardin soraydu. □ **23:11** «...kélermy?... kélidu» — ibranıy tilida «...chüshermy?... chüshidu» déyilidu.

u Zif chölidiki bir ormanliqta turatti. □

¹⁶ Saulning oghli Yonatan bolsa ormanliqqa chiqip Dawutning qéshigha bérip, uni Xuda arqiliq righbetlendürüp uninggha: — □

¹⁷ Qorqmighin; chünki atam Saulning qoli séni tapalmaydu. Sen belki Israilning üstide padishah bolisen, men bolsam séning weziring bolimen, buni atam Saulmu bilidu, dédi.

¹⁸ Andin ular ikkiylen Perwerdigarning aldida ehde qilishti; Dawut bolsa, ormanliqta turup qaldi, Yonatan öz öyige yénip ketti.

¹⁹ Shuningdin kéyin Ziftikiler Gibéahta turuwatqan Saulning qéshigha kélip: — Mana, Dawut Xaqilahning égzlikidiki Yeshimonning jenubi teripige jaylashqan ormanliqtiki qorghanlarda yoshuruniwaldi, bilmemdila?

²⁰ Shunga, i padishah, qachan köngülliri tartsa shu chaghda kelsile; bizning burchimiz uni padishahning qoligha tutup bérishtur, dédi.

²¹ Saul: Manga ich aghritqininglar üçün Perwerdigar silerge bext ata qilghay.

²² Emdi silerdin ötünimenki, bérip zadi qaysi yerde turidighinini jezmleshtürünglar, uning iz-dérikini éniqlap, we kimning uni körgenlikini bilip kélinglar; chünki kishiler éytishiche u intayin hiyliger iken, dédi.

²³ Shunga bérip, uning yoshurun'ghan barliq mexpiy jaylirini éniq körüp kélinglar, yénimgha yénip kélip manga eynini éytinglar. Andin men siler

□ **23:15** «Zif chölidiki bir ormanliqta..» — yaki «Zif chölidiki xoresh shehiride...». □ **23:16** «Yonatan... **Dawutni** righbetlendürdi» — ibraniy tilida: «Yonatan ... uning (Dawutning) qolini küchlendürdi» déyilidu.

bilen биле баримен; we shundaq boliduki, eger u zéminda bolsila, men Yehudiylarning minglighanlarning arisidin uni izdep tapimen, dédi.

²⁴ Ular qopup Sauldin ilgiri Zifqa bardi; lékin Dawut öz adamliri bilen Maon chöllükidiki Yeshimonning jenub teripidiki Arabah tüzlenglikide turawatatti.

²⁵ Saul adamliri bilen Dawutni izdep bardi. Kishiler bu xewerni Dawutqa éytti; shuning bilen u chüshüp, qiyagha bérip Maon chölide turdi. Saul buni anglap Dawutning keynidin qoghlap Maonning chölige chiqti.

²⁶ Saul taghning bu teripide mangdi, emma Dawut adamliri bilen taghning u teripide mangdi. Dawut Sauldin qéchish üçün aldiriwatqanidi; lékin Saul adamliri bilen Dawut we uning adamlirini tutimiz dep ularni qorshighili turdi.

²⁷ Emma bir xewerchi Saulning qéshigha kélip uninggha: — Filistiylér zéminimizning jenub teripige kirip bulang-talang qiliwatidu, tézdin qaytsila, dédi.

²⁸ Shuning bilen Saul yénip Dawutni qoghlashtin toxtap Filistiylér bilen soqushqili chiqti. Shunga u yer Séla-Hammahlékot dep ataldi. □

²⁹ Dawut bolsa u yerdin chiqip En-Gedining tagh-qorghhanliqida turdi.

24

Dawut Saulni ayaydu

□ **23:28** «Séla-hammahlékot» — menisi belkim «ayrighuchi Qoram tash».

¹ Saul Filistiylerni qoghlap chiqirip yan'ghanda uninggha: — Mana, Dawut En-Gedidiki chölde turuwétiptu, dégen xewer bérildi.

² Saul emdi pütkül Israildin xillan'ghan üç ming ademni élip Dawut bilen ademlirini izdigili «Yawa tékiler» qoram tashliqigha chiqti.

³ U yolning yénidiki qoy qotanlirigha kelgende, shu yerde bir ghar bar idi. U teret qilish üçün ghargha kirdi; Dawut bilen ademliri gharning ichkiriside olturatti.

⁴ Dawutning ademliri uninggha: — Mana Perwerdigarning sanga: — Öz dühminingni séning qol-unggha bérimen, néme sanga layiq körünse shuni qilghin, dégen küni del mushu kün iken, dédi. Dawut qopup Saulning tonining péshini tuydurmay késiwaldi.

⁵ Lékin Saulning tonining péshini keskini üçün Dawut könglide qattiq epsuslandi.

⁶ U öz ademlirige: — Perwerdigar méni Perwerdigar Özi mesih qilghan ghohamgha bundaq qolumni uzartishtin saqlisun, chünki u Perwerdigarning mesihliginidur, dédi.

⁷ Shu söz bilen Dawut öz ademlirini tosüp Saulgha chéqilghili qoymidi. Saul bolsa qopup ghardin chiqip öz yoligha ketti.

⁸ Andin Dawutmu turup ghardin chiqip Saulning keynidin: — I ghoham padishah! — dep chaqirdi. Saul keynige qarawidi, Dawut égilip yüzini yerge yaqqan halda tezim qildi.

⁹ Dawut Saulgha mundaq dédi: — «Mana, Dawut séni qestleshke purset izdewatidu, deydighan kishilerning sözige némishqa qulaq salila?

¹⁰ Mana bugün öz közliri bilen kördiliki, Perwerdigar bugün gharda silini öz qolumgha bergenidi. Beziler manga uni öltürüwetkin, dédi; lékin men silini ayap: — Ghojamgha qolumni uzartmaymen, chünki u Perwerdigarning mesihliginidir, dédim.

¹¹ Qarisila, i ata, qolumdiki tonlirining péshige. Silini öltürmey tonlirining péshini keskenlikimdin shuni bilsileki, könglümde silige ya yamanliq ya asiqliq yoq, silige gunah qilghinim yoq, lékin sili jénimni alghili paylimaqtıla. □

¹² Perwerdigar men bilen silining otturimizda höküm qilsun, méning hésabimni silidin Perwerdigar alsun; lékin méning qolum silige kötürülmeydu.

¹³ Konilar: — «Rezillik rezillerdin chiqidu» dep éytqaniken, lékin öz qolum silige kötürülmeydu.

¹⁴ Israilning padishahi kimni tutqili chiqti? Kimni qoghlap yürüdu? Bir ölük itni, xalas! Yalghuz bir bürgini, xalas!

¹⁵ Perwerdigar soraqchi bolup men bilen silining otturimizda höküm chiqarsun! U heq-naheqni ayrip, dewayimni sorap méni silining qolliridin xalas qilip, adalet yürüргеy!» — dédi.

¹⁶ Dawut Saulgha bu sözlerni éytqanda Saul: — Bu séning awazingmu, i oghlum Dawut? — dédi. Andin Saul yuqiri awaz bilen yiglap ketti.

¹⁷ U Dawutqa: — «Sen mendin adilsen, chünki sen manga yaxshiliq qayturdung, lékin men sanga yamanliq qayturdum.

¹⁸ Sen bugün manga yaxshiliq qilghanliqingni obdan körsitip berding; Perwerdigar méni qolung-

□ **24:11 «könglümde silige ya yamanliq ya asiqliq yoq»** — ibraniy tilida «qolumda silige ya yamanliq ya asiqliq yoq».

gha tapshurghan bolsimu, sen méni öltürmiding.

¹⁹ Birsi öz dushmanini tapsa, uni aman-ésen ketkili qoyamdu? Perwerdigar séning manga bugün qilghan yaxshiliqing üçün sanga yaxshiliq yandurghay.

²⁰ Emdi mana, shuni bildimki, sen jezmen padishah bolisen, Israilning padishahliqi séning qolungda tiklinidu.

²¹ Lékin hazir Perwerdigar bilen manga qesem qilghinki, mendin kéyin méning neslimni yoqatmay, namimni atamning jemetidin öchürmigeysen», dédi.

²² Shuning bilen Dawut Saulgha qesem qildi. Saul öz öyige yénip ketti; Dawut ademliri bilen qorghanqiyagha chiqip shu yerde turdi.

25

Samuil ölidu

¹ Samuil öldi. Pütkül Israil yighilip uning üçün matem tutti; ular uni uning Ramahdiki öyide depne qildi. Dawut bolsa qopup Paran chölige bardı.■

Dawut, Nabal, Abigail

² Emdi tirikchiliki Karmelde bolghan, Maonda olturuqluq bir adem bar idi. Bu kishi bek bay bolup üç ming qoy, bir ming öchkisi bar idi. U öz qoylirini Karmelde qirqiwatatti.

³ U ademning ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idi; ayali hem pem-parasetlik hem epturqi chirayliq, lékin éri qattiq qol we rezil idi; u Kalebning ewladidin idi. □

⁴ Dawut chölde turup Nabalning öz qoylirini qirqiydighanliqini anglap

⁵ On yash yigitni u yerge mangdurup ulargha: — Siler Karmelge chiqip Nabalning qéshigha béríp, mendin uninggha salam éytinglar.

⁶ Uninggha: — «Yashighaysen; sizge tinch-amanliq bolghay, öyingizge tinch-amanliq bolghay, hemme barliqingizgha tinch-amanliq bolghay!

⁷ Men qirqighuchilarning sizde ish bashlighanliqini anglidim. Sizning padichiliringiz biz tereplerde turghanda ulargha héch zexme yetküzmiduq; biz Karmelde turghan waqitta ularning héch tersisi yitip ketmidi.

⁸ Öz yigitliringizdin sorisingiz ular sizge dep bérídu. Shunga biz qutluq bir künide kelduq, shunga yigitlirimiz neziringizde iltipat tapsun; öz qolingizgha néme chiqsa shuni kemniliringizge we oghlingiz Dawutqa néme chiqsa shuni bergey-siz», denglar, — dédi.

⁹ Dawutning yigitliri u yerge béríp bu geplerning hemmisini Dawutning namida uninggha éytip andin jim turup saqlidi.

¹⁰ Nabal Dawutning xizmetkarlirigha jawab béríp: — Dawut dégen kim? Yessening oghli dégen kim? Bu künlérde öz ghojilirini tashlap kétéwatqan xizmetkarlar tola.

□ **25:3 «U ademning ismi Nabal bolup...»** — «Nabal»ning menisi «exmeq, qopal».

11 Men özümning yémek-ichmeklirimni we yung qirqughuchilirimgha soyghan göshni kelgen jayi namelum bolghan kishilerge béremdim? — dédi.□

12 Dawutning yigitliri kelgen yoligha yénip ketti. Yénip kélip ular Dawutqa hemme gepni dep berdi.

13 Dawut öz ademlirige: — Her biringlar öz qilichinglarni ésinglar, dédi. Shuning bilen herbiri öz qilichini *tasmisigha* asti, Dawutmu öz qilichini asti. Andin töt yüzche adem Dawut bilen chiqti, we ikki yüz kishi jabduqlar bilen qaldi.

14 Emma Nabalning xizmetkarliridin biri uning ayali Abigailgha: — Dawut elchilerni chöldin ghojimizgha salam bérishke ewetkeniken; lékin u ularni tillap kayip ketti.

15 Bu ademler bolsa, bizge köp yaxshiliq qilghan. Biz dalada ularning yénida yürgen waqitlirimizda bizge héch yamanliq kelmidi, bizning héch nersimizmu yitip ketmigenidi.

16 Biz ulargha yéqin jayda qoy baqqan waqitta ular kéche-kündüz bizge sépildek bolghanidi.

17 Emdi bu ishtin xewerdar boldila, qandaq qilish kéreklikini oyliship baqqayla. Bolmisa, ghojimizgha we pütkül öydikilirige bir bala-qaza kelmey qalmaydu. U shunche kaj bir ademki, héchkim uninggha söz qilishqa pétinalmaydu, dédi.□

18 Abigail derhal ikki yüz nan, ikki tulum sharab, besh pishurulghan qoy, besh séah qomach, bir yüz kishmish poshkili, ikki yüz enjür poshkili élip

□ 25:11 «yémek-ichmikim» — ibranij tilida «nénim we süyüm».

□ 25:17 «U shunche kaj bir ademki...» — ibranij tilida «U Béialning (Sheytanning) shundaq bir oghliki...».

ésheklerge artip □

¹⁹ Öz yigitlirige: — Méning aldimda béringlar; mana, men keyninglardin baray, dédi. Lékin u öz éri Nabalgha bu ishni démidi.

²⁰ U öz éshikige minip taghning étikidin chüshkende, mana Dawut ademliri bilen uning uduligha chüshüp uning bilen uchrashti.

²¹ Dawut eslide: — Men bu kishining mélini chölde bikardin bikar qoghdap, uning barliqidin héchnémini yittürgüzmigenidim; lékin u yaxshiliqning ornida manga yamanliq qildi.

²² Uning ademliridin etigiche birer erkekni qaldurup qoysam, Xuda men Dawutni uningdinmu artuq jazalighay, dégenidi. □

²³ Abigail Dawutni körüp, aldirap éshektin chüshüp, Dawutning aldida yiqilip yüzini yerge yéqip tezim qildi;

²⁴ uning putlirigha ésilip mundaq dédi: — «I ghohjam, bu qebihlik manga hésablansun; emdi shuni ötünimenki, dédeklirining silige söz qilishigha ijazet qilip, dédiklirining sözige qulaq salghayla: —

²⁵ ötünimenki, ghohjam bu rezil adem Nabalgha pisent qilmighayla; chünki uning mijezi xuddi ismigha oxshashtur; uning ismi «kaj», derweqe uningda kajliq tolimu éghirdur. Lékin men dédekliri

□ **25:18 «besh séah gomach»** — «séah» üchtin bir efah, yeni ashliq-danlarning ölchem birliki idi, texminen 9 litr. □ **25:22**

«Uning **ademliridin etigiche birer erkekni qaldurup qoysam...**» — mushu yerde «birer erkek» ibraniiy tilida «tamgha qarap birer siygüchi» bilen ipadilinidu. «**Xuda men Dawutni uningdinmu artuq jazalighay**» — yaki «Xuda Dawutning dühmenlirige uningdinmu artuq qilghay» (bezi kona köchürmilerde shundaq yézilidu).

bolsa ghojam ewetken yigitlarni körmidim. □

²⁶ Emdi i ghojam, Perwerdigarning hayati bilen we séning jéning bilen qesem ichimenki, Perwerdigar silini öz qolliri bilen qan tóküp intiqam élishtin saqlidi. Emdi dūshmenlirimu, sili ghojamgha yamanliq qilmaqchi bolghanlarmu Nabalgha oxshash bolsun.

²⁷ Emdi dédekliri ghojamgha élip kelgen bu sowghat bolsa ghojamgha egeshken yigitlerge teqsim qilinsun.

²⁸ Silidin ötünimenki, dédeklirining sewenlikini kechürgeyla; chünki sili, i ghojam Perwerdigarning jenglirini qilip kelgenliri üçün, barliq künliride silide yamanliq tépilmighini üçün Perwerdigar jezmen jemetlirini mezmüt qilidu.

²⁹ Birsi qopup silini qoghlap janlirini izdise, sili ghojamning jéni Perwerdigar Xudalirining qéshidiki tirikler xaltisi ichide orilip saqlinidu, lékin dūshmenlirining janlirini bolsa, u salghugha sélip chörüp tashlaydu.

³⁰ Emdi Perwerdigar sili ghojam toghrisida éytqan barliq yaxshi wedilirige emel qilip, silini Israilgha bash qilghanda shundaq boliduki,

³¹ sili ghojamning naheq qan tökmigenlikliri yaki öz intiqamlirini almighanliqliri üçün köngüllirige putlikashang yaki derd bolmaydu. We Perwerdigar ghojamgha nusret berginide sili öz dédeklirini yad qilghayla».

³² Dawut Abigailgha: — Séni бүгүн méning bilen

□ **25:25 «ghojam bu rezil adem Nabal»** — ibraniy tilida «ghojam béialning (Sheytanning) bu oghli Nabal» déyilidu. «uning ismi «kaj», **derweqe uningda kajliq tolimu éghirdur**» – ibraniy tilida «Nabal» dégenning menisi «kaj».

uchrishishqa ewetken Israilning Xudasi Perwerdigargha teshekkür-medhiye qayturulghay!

³³ Emdi eqil-parasitingge barikalla, sangimu barikalla! Chünki sen bugün méni öz qolum bilen qan töküp intişam élishtin tostung.

³⁴ Lékin méni sanga ziyan-zexmet yetküzüshtin saqlighan Israilning Xudasi Perwerdigarning hayati bilen qesem qilimenki, sen méning aldimgha tézlinip kelmigen bolsang, Nabalning ademliridin héch erkeq etigiche tirik qalmas idi, dédi.□

³⁵ Andin Dawut uning özi qe keltürgen nersilirini qolidin tapshurup élip uninggha: — Tinch-aman öyüngge barghin, mana sözliringge qulaq sélip, könglüngni qobul qildim, dédi.

³⁶ Abigail Nabalning qéshigha keldi; mana, u öyide shahane ziyapettek bir ziyapet ötküzüwatatti. Nabal könglide xushal idi we intayin mest bolup ketkenidi. Shunga Abigail etisi tang atquche uninggha héch néme démidi.

³⁷ Lékin etisi Nabal mestliktin yéshilgende ayali uninggha bolghan weqelerni dep bériwidi, uning yürüki ölgendek bolup, özi tashtek bolup qaldi.

³⁸ We shundaq boldiki, texminen on kündin kéyin Nabalni Perwerdigar urdi we u öldi.

³⁹ Dawut Nabalning ölginini anglap: — Perwerdigar mubarektur. Chünki U men Nabalning tartqan haqaret üçün dewayimni sorap Öz qulini yamanliqtin saqlidi; eksiche Perwerdigar Nabalning yamanliqini öz béshigha yandurdi, dédi.

□ **25:34 «Nabalning ademliridin héch erkeq etigiche tirik qalmas idi»** — mushu yerde «erkeq» ibraniy tilida «tamgha qarap siyüchi» bilen ipadilinidu.

Andin Abigailni öz emrimge alay dep, uninggha söz qilghili elchi mangdurdi.

⁴⁰ Dawutning xizmetkarliri Karmelge Abigailning qéshigha kélip uninggha: — Séni emrimge alay dep Dawut sanga söz qilghili bizni ewetti, dédi.

⁴¹ Abigail bolsa qopup yüzini yerge tegküdek tezim qilip: — Mana, dédiking ghojamning xizmetkarlirining putlirini yuyushqa qul bolsun, dédi. □

⁴² Andin Abigail shu haman özige hemrah bolghan besh chörisi bilen éshekke minip Dawutning elchilirining keynidin bérip, uning ayali boldi.

⁴³ Dawut Yizreellik Ahinoamni hem xotunluqqa alghanidi. Shuning bilen bu ikkisi uninggha xotun boldi.

⁴⁴ Lékin Saul Dawutqa xotun qilip bergen qizi Miqalni Gallimdiki Laishning oghli Faltigha xotunluqqa bergenidi. ■

26

Dawut Saulni yene rehim qilip ayaydu

¹ Emdi Zifliqlar Gibéahgha Saulning qéshigha kélip: — Dawut Yeshimon'gha yéqin Haqilah égizlikige yoshurunuwaptu emesmu? — dédi.

² Saul qopup Israildin xillan'ghan üç ming ademni élip, Zif chölide Dawutni izdigili u yerge bardı.

□ **25:41** «Mana, dédiking ghojamning xizmetkarlirining putlirini yuyushqa qul bolsun» — Israilda we ottura sherqte shundaq adet barkı, öyge méhman kelse, sahibxan yaki xizmetkarliri ularning putlirini yuyidu. ■ **25:44** 2Sam. 3:15

³ Saul bolsa yol boyida, Yeshimon'gha yéqin Haqilah égizlikide chédir tikti. Dawut chölde turuwatatti; u Saulning chölge öz keynidin chiqqinidin xewer tapqanda

⁴ Dawut paylaqchilarni mangdurup Saulning rastla kelgenlikini bildi.

⁵ Dawut qopup Saul chédir tikken jaygha bard; u Saul bilen qoshun serdari, Nerning oghli Abner yatqan yerni kördi. Saul bolsa qoshun istihkami ichide uxlap yatqanidi, ademliri chédirlirini uning etrapigha tikkenidi.

⁶ Dawut emdi Hittiyardin bolghan Aximelek we Yoabning inisi Zeruiyaning oghli Abishaygha: — Kim men bilen leshkergahgha chüshüp, Saulning yénigha baridu? — dep soridi. Abishay: — Men séning bilen baray, dédi.

⁷ Shuning bilen Dawut we Abishay kéchide qoshun bar yerge bériwidi, mana Saul qoshun istihkami ichide uxlap yatqanidi; uning neyzisi tekiyisining yénida yerge qadaqliq turatti; Abner bilen ademliri uning etrapida yatatti.

⁸ Abishay Dawutqa: — Xuda бүgün düshminingni qolunggha tapshurdi. Sendin ötünimenki, manga neyze bilen birla sanjip uni yerge qadap qoyushqa ijazet bergeysen! Ikki qétim sanjishimning lazimi yoqtur, dédi.

⁹ Dawut Abishaygha: — Uni yoqatmighin. Kim Perwerdigarning mesih qilghinigha qol uzitip gunahgha tartilmighan? — dédi.

¹⁰ Dawut yene: — Perwerdigarning hayati bilen *qesem qilimenki*, Perwerdigar jezmen uni uridu; ya uning ölidighan küni kélidu ya u jengge chüshüp

halak bolidu.

¹¹ Perwerdigar méni Perwerdigarning mesihliginige qol uzitishidin saqlighay! Emma uning béshidiki neyze bilen su idishini alghin, andin kéteyli, dédi.

¹² Shuning bilen Dawut neyze bilen idishni Saulning béshining yénidin élip, ikkisi chiqip ketti. Emma héchkim körmidi, tuyupmu qalmidi hem oyghinip ketmidi, belki hemmisi uxlawerdi; chünki Perwerdigar bir qattiq uyquni ularning üstige chüshürgenidi.

¹³ Dawut uduldiki terepke ötüp yiraqraq bir döngning töpisiye turdi; ularning ariliqi yiraq idi.

¹⁴ Dawut qoshun bilen nerning oghli Abnerge towlap: — Jawab bermemsen, i Abner! — dédi. Abner: — Padishahqa towlighuchi kim sen? — dédi.

¹⁵ Dawut Abnerge: — Sen batur emesmu? Israilda sanga kim teng kéleleydu? Némishqa ghojang padishahni qoghdimiding? Chünki xelqtin bir kishi ghojang padishahni halak qilghili kiriptu.

¹⁶ Séning bundaq qilghining yaxshi emes! Perwerdigarning hayati bilen *qesem qilimenki*, Perwerdigar mesih qilghan ghojaglarni qoghdimighanliqinglar üçün ölümge layiq boldunglar. Emdi padishahning neyzisi we béshining yénidiki su idishining qeyerdilikige qarap béqinglar, dédi.

¹⁷ Saul Dawutning awazini tonup: — Bu séning awazingmu, i oghlum Dawut! — dédi. Dawut: — I ghoham padishah, bu méning awazimdur, dédi.

¹⁸ U yene: — Némishqa ghoham öz qulini mundaq qoghlaydu? Men néme qiliptimen? Qolumda

néme yamanliq bar?

19 Emdi ghojam padishah öz qulining sözige qulaq salghay. Perwerdigar silini manga qarshi qozghatqan bolsa bir hediye-qurbanliq uning könglini razi qilghay; lékin insan baliliri bolsa, ular Perwerdigarning aldida lenetke qalsun, chünki ularning emdi méni Perwerdigarning mirasidin behrimen bolushtin mehrum qilip, méni bashqa ilahlargha ibadet qil, dégini bolidu. □

20 Emdi méning qénim Perwerdigarning huzuridin yiraq yerge tökülmisun; chünki taghlarda bir keklikni owlighandek Israilning padishahi bir yalghuz bürgini izdigili chiqiptu, dédi.■

21 Saul: — Men gunah qildim; yénip kelgin i oghlum Dawut; méning jénim бүгүн közliringde eziz sanalghini üçün men sanga bundin kéyin héch ziyanzexmet yetküzmeymen; mana, exmeqliq qildim, bek éziptimen, dédi.

22 Dawut jawab bérip: — Mana padishahning

□ 26:19 «... **Perwerdigar silini manga qarshi qozghatqan bolsa bir hediye-qurbanliq uning könglini razi qilghay...**» — menisi: (1) Dawut melum yamanliq qilghan bolsa, Perwerdigar uni qurbanliq arqiliq kechürüm qilidu; (2) Perwerdigar Saulni jazalash üçün uni Dawutqa qarshi chiqishqa qozghighan bolsa, shübhisizki, u qurbanliq arqiliq Saulni kechürüm qilidu. «**chünki ularning emdi méni Perwerdigarning mirasidin behrimen bolushtin mehrum qilmaqchi...**» — mushu yerde «Perwerdigarning mirasi»: (1) Xuda Israilgha wede qilghan Qanaan zéminini; (2) Xudaning ibadet chédiridiki tüzümi arqiliq bolghan köp imtiyazlardan, jümlidin kahin-lawiylar arqiliq Xudaning telim-kalamini anglashtin behrimen bolushni öz ichige alidu. «**ularning méni bashqa ilahlargha ibadet qil, dégini bolidu**» — Dawut özi Israilning zéminide turmighan bolghachqa, Xudaning ibadet chédirigha baralmaydu. ■ 26:20 1Sam. 24:15

neyzisi, ghulamlargin biri kélip uni yandurup al-sun.

²³ Perwerdigar her ademning heqqaniyliqi bilen sadiqliqigha qarap yandurghay. Chünki bügün Perwerdigar silini méning qolumgha tapshurdi, lékin men Perwerdigarning mesihliginige qol uzi-tishni xalimidim.

²⁴ Mana, bügün silining janliri méning közlimde eziz bolghandek méning jénim Perwerdigarning közide eziz bolghay, u méni hemme awarichilik-tin qutquzghay, dédi.

²⁵ Saul Dawutqa: — Ey oghlum Dawut, beriketlen'geysen. Sen jezmen ulugh ishlarni qilisen, ishliring jezmen rawajliq bolidu, dédi. Andin Dawut öz yoligha ketti, Saulmu öz jayigha yénip bardı.

27

Dawut Filistiylerge qoshulidu

¹ Dawut könglide: — Haman bir küni Saulning qolida halak bolidighan oxshaymen. Shunga Filistiylerning zéminigha tézdin qéchip kétishimdin bashqa amal yoq. Shundaq qilsam Saul Israil zémini ichide méni tépishtin ümidsizlinip, izdeshtin qol üzidu, we men uning qolidin qutulimen, dep oylidi.

² Shuning bilen Dawut qopup uninggha egeshen alte yüz ademni élip Gatning padishahi Maoqning oghli Aqishning qéshigha bardı.

³ Emdi Dawut we ademliri, yeni herbiri öz aili-sidikiler bilen bille Gatta Aqish bilen turdi. Dawut

ikki ayali, yeni Yizreellik Ahinoam we Nabalning tul xotuni Karmellik Abigail bilen bille shu yerde turdi.

⁴ Saul: — Dawut Gatqa qéchiptu, dégen xewerni anglighanda, uni yene izdep yürmidi.

⁵ Dawut Aqishqa: — Eger közlirining aldida iltipat tapqan bolsam, olturushum üçün sehradiki bir sheherdin bizge bir jay bergeyla; qulung qandaqmu shahane sheherde silining qashlirida tursun, dédi.

⁶ U küni Aqish uninggha Ziklag shehirini berdi. Shuning üçün Ziklag bügünki kün'giche Yehuda padishahlirigha tewe bolup kelmekte.

⁷ Dawut Filistiylerning zéminida turghan waqit bir yil töt ay boldi.

⁸ Dawut bolsa öz ademliri bilen chiqip Geshuriylargha, Gezriylerge we Amaleklerge hujum qilip, ularni bulang-talang qilip turatti (chünki ular qedimdin tartip Shurigha kirish yolidin tartip Misir zéminighiche bolghan shu yurtta turatti).

⁹ Dawut *herqétim* zémindikilerni qirip er yaki ayal bolsun, birnimu tirik qaldurmaytti we qoy, kala, éshek, töge we kiyim-kéçeklerni élip Aqishning yénigha yénip kéletti.

¹⁰ Aqish: — Bügün qaysi jaylarni bulang-talang qildinglar, dep soraytti; Dawut: — Yehuda zéminining jenub teripini, Yerahmeelliklerning jenub teripini we Kéniylerning jenub teripini bulang-talang qilduq, deytti.

¹¹ Dawut er yaki ayallarning birinimu Gatqa tirik élip kelmeytti; chünki u: — Ular bizning toghrimizdin, «Dawut undaq-mundaq qildi» dep gep qilishi mumkin, deytti. Dawut Filistiylerning zéminida

turghan waqtida u daim shundaq qilatti.

¹² Shunga Aqish Dawutqa ishendi: — «Emdi u xelqi Israilni özidin seskendürüwetti; méning xizmitimde menggü qul bolidu», dep oylidi.

28

En-Dordiki jaduger ayal

¹ U künlerde Filistiyler Israilgha qarshi jeng qilish üçün öz qoshunlirini yighdi. Aqish Dawutqa: — Bilishing kérekki, ademliringni élip méning bilen jezmen jengge chiqishing lazim, dédi.

² Dawut Aqishqa: — Undaқта sili qullirining néme qilalaydighanliqini bilip qalila — dédi. Aqish Dawutqa: — Mana, séni özümge menggülük pasiban qilay, dédi.

³ (Samuil ölgenidi we pütkül Israil uning üçün matem tutup uni öz shehiri bolghan Ramahda depne qilghanidi. Saul bolsa jinkeshler bilen palchilarni zémindin qoghlap chiqardi). □ ■

⁴ Filistiyler topliship chiqip Shunemde chédir tikti. Saulmu hem pütkül Israilni yighip, Gilboahda chédir tikti.

⁵ Saul emdi Filistiylerning qoshun bargahini körgende qorqup, yüriki su bolup ketti.

□ **28:3 «Saul bolsa jinkeshler bilen palchilarni zémindin qoghlap chiqardi»** — mushu yerde «jinkeshler» ölgenlerning rohlirini chaqirghuchilarni körsitidu. Mushundaq heriketler Tewratta qatitiq men'i qilin'ghan; emeliyette, undaq qilghan kishiler daim dégüdek jinlar teripidin aldinip kétidu. ■ **28:3** 1Sam. 25:1

⁶ Saul Perwerdigardin yol soridi; lékin Perwerdigar ya chüsh bilen ya «urim» bilen ya peyghemberler arqiliq uninggha jawab bermidi. □

⁷ Shuning bilen Saul xizmetkarlirigha: — Manga palchi jinkesh bir xotunni tépip béringlar, men bérip uningdin yol soray, dédi. Xizmetkarliri uninggha: — En-Dorda jinkesh bir xotun bar iken, dédi. □

⁸ Saul niqablinip, bashqa kiyimlarni kiyip ikki ademni hemrah qilip bardı. Ular kéchisi bérip xotunning qéshigha keldi. U xotun'gha: — Manga jin chaqirip pal échip, men dégen birisini qéshimgha keltürgin, dédi.

⁹ Xotun uninggha: — Mana, Saulning qilghanlirini, yeni zémindin jinkeshlerni we palchilarni yoqatqanliqini özüng bilisen; némishqa méni öltürüşke jénimgha tuzaq qoyisen, dédi.

¹⁰ Saul uninggha Perwerdigar bilen qesem qilip: — Perwerdigarning hayati bilen qesem qilimenki, bu ish üçün sanga jaza bolmaydu, dédi.

¹¹ Xotun: — Sanga kimni chiqirimen? — dep soridi. U: — Manga Samuilni chiqarghin, dédi.

¹² Xotun Samuilni körgende qattiq awaz bilen chirqiridi, andin Saulgha: — Némishqa méni gollaysen? Sen özüng Saulghu! — dédi.

□ **28:6 «Perwerdigar ya chüsh bilen ya «urim» bilen ... uninggha jawab bermidi»** — «urim» birxil tash. U kahin kiygen «efod»ning yanchuqida turidu. Bu tashlar arqiliq Israil xelqi Xudadin yol sorisa bolatti. «Mis.» 28:28-30ni körüng. □ **28:7 «Manga palchi jinkesh bir xotunni tépip béringlar»** — «palchi jinkesh xotun» ibraniy tilida: «palchi jini bar xotun» yaki «palchi jinni chaqirghuchi xotun» dégen söz bilen ipadilinidu. Mushu sözler uninggha chaplashaqa jin xéli küchlük iken, dégenni puritidu.

13 Padishah uninggha: — Qorqmighin! Némini kördüng? — dédi. U Saulgha: — Men bir ilahning yerdin chiqqinini kördüm, dédi.

14 U: — Uning qiyapiti qandaq iken? dédi. Xotun: — Qéri bir boway chiqiwatidu; u yépincha kiygeniken, dédi. Saul: — U Samuil iken, dep bilip, yüzini yerge yéqip tezim qildi.

15 Samuil Saulgha: — Némishqa méni aware qilip chiqarding? — dédi. Saul: — Men tolimu perishan boldum; chünki Filistiyler manga qarshi jeng qiliwatidu, we Xuda mendin yiraqlap, manga yaki peyghemberler arqiliq yaki chüshler arqiliq héch jawab bermeywatidu. Shunga méning néme qilishim kéreklikini manga bildürgeysen dep, séni chaqirdim, dédi.

16 Samuil: — Perwerdigar sendin yiraqlap, düshmining bolghandin kéyin némishqa mendin meslihet soraysen? — dédi.

17 —Perwerdigar Özi üçün men arqiliq éytqinini qildi; Perwerdigar padishahliqni qolungdin yirtip élip, qoshnanggha, yeni Dawutqa berdi. □

18 Sen Perwerdigarning sözige qulaq salmay, uning Amaleklerge qaratqan qattiq ghezipini yürgüzmigining üçün Perwerdigar бүгүн sanga shu ishni qildi.

19 Perwerdigar özüng bilen Israilnimu Filistiylerning qoligha tapshuridu; ete sen we oghulliring

□ 28:17 «Perwerdigar özi üçün men arqiliq éytqinini qildi; Perwerdigar padishahliqni ... qoshnanggha, yeni Dawutqa berdi» — oqurmenlarning eside barki, Samuil eslide Saulgha: «Perwerdigar бүгүн Israilning padishahliqini sendin yirtip élip sendin ewzel bolghan bir yéqininggha tapshurdi» dep Xudaning jazasini uqturghanidi (15:28).

méning bilen bille bolisiler; we Perwerdigar Israilning qoshunimu Filistiylarning qoligha tapshuridu, dédi.

²⁰ Saul shuan yerge düm yiqildi, Samuilning sözliridin qattiq qorqup ketti; bir kéche-kündüz tamaqmu yémigechke, maghdurimu qalmidi.

²¹ Ayal emdi Saulning qéshigha bérip uning tolimu perishan bolghinini körüp, uninggha: — Mana, dédekliri jénini alqinigha élip qoyup tapilighanlirigha binaen qildim.

²² Emdi silidin ötünimen, dédiklirining sözige kirgeyla; méni silining aldilirigha bir chishlem nan keltürüşke unighayla; shuning bilen sili yep quwwet tépip andin öz yollirigha kéteyleyla, dédi.

²³ Lékin u ret qilip: — Yémeymen, dep unimidi. Uning xizmetkarliri hem ayalmu yéyishni uninggha dewet qilishti; u yerdin qopup kariwatta olturdi.

²⁴ Ayalning öyide bir bordaq mozay bar idi. U derhal uni soydi; hem xémir yughurup pétir nan pishürüp berdi.

²⁵ U uni Saul bilen xizmetkarlirining aldigha qoydi. Ular yep bolup, shu kéchisi ketti.

29

Filistiy emirler Dawutni öz sépidin chiqiriwétidu

¹ Filistiylar hemme qoshunlirini yighip Afekte jem qildi; Israillar Yizreeldiki bulaqning yénida chédir tikti.

² Filistiylarning serdarliri yüz yaki mingdin eskerni bashlap, sep tizip keldi; ularning keynidin

Dawut öz adamlirini boshlap Aqish bilan chiqip sep tüzdi.

³ Filistiymlarning emirliri: — Bu Ibraniylar bu yerde néme ish qilidu? — dédi. Aqish Filistiymlarning emirlirige: — Bu Israilning padishahi Saulning xizmetkari Dawut emesmu? U bu yerde birnechche kün, birnechche yillardin béri men bilan turghan emesmu? U manga kelgen kündin tartip bu kün'giche uningdin héch eyib bayqimidim, dédi.

⁴ Emma Filistiymlarning emirliri uninggha achchiqlandi. Filistiymlarning emirliri uninggha: — Uni qayturuwet! Bu kishi sen özüng uninggha orunlashturghan jaygha ketsun; biz bilan bille soqushqa chüshmisun, bolmisa, u soqushta bizge reqib bolup qélishi mumkin. Bu adem öz ghojisi bilan némisi arqiliq yarishidu? Bu adamlarning bashlirini élish bilan bolmamdu? ■

⁵ Bu qiz-ayallar burun uning toghrisida ussul oynap qoshaq qétip: — Saul minglap óltürdi, we Dawut on minglap óltürdi, dégen Dawut emesmu? — dédi. ■

⁶ Aqish Dawutni chaqirip uninggha: — Perwerdigarning hayati bilan *qesem qilip éytimenki*, sen durus ademsen, séning méning bilen leshkergahda xizmette bolushung közlirimde yaxshi ishtur; chünki manga kelgen künidin tartip bu kün'giche sendin héch yamanliq bayqimidim. Lékin sen emirlerge yaqmapsen. □

⁷ Shunga tinch-aman yénip ketkin, bolmisa Filis-

■ 29:4 1Tar. 12:20 ■ 29:5 1Sam. 18:7 □ 29:6 «séning méning bilen leshkergahda xizmette bolushung...» — ibraniy tilida «séning méning bilen leshkergahgha kirip-chiqishing».

tiylarning emirlirini narazi qilip qoyisen, dédi.

⁸ Dawut Aqishqa: — Men néme qildim? Silining qashlirigha kelgen künden tartip bu kün'giche qilghan qaysi *yamanliqim* üçün méni ghojam padishahning düşmenliri bilen soqushqili barghuzmayla? — dédi.

⁹ Aqish Dawutqa jawab bérip: — Közlimde Xudaning bir perishtisidek manga yaxshi ikenlikingni bilimen. Lékin Filistiylarning emirliri séni biz bilen bille jengge chiqmisun dewatidu, dédi.

¹⁰ Shunga ete seherde qopunglar, özüng we bille kelgenler, yeni men xojangning xizmetkarliri; seherde qopunglar, tang yorushi bilenla chiqip kétinglar, dédi.

¹¹ Shunga Dawut öz ademliri bilen seherde turup Filistiylarning zéminigha mangdi. Filistiylar bolsa Yizreelge chiqti.

30

Dawut Amaleklerden bala-chaqilirini qutquzidu

¹ Shundaq boldiki, Dawut we ademliri üçinchi küni Ziklagqa yétip keldi; mana, Amalekler jenub terepke we Ziklagqa hujum qilip, Ziklagni weyran qilip ot qoyup köydürgenidi.

² Ular sheherdiki qiz-ayallarni, chong bolsun, kichik bolsun, ularning hemmisini esirge aldi. Ulardin héchkimni öltürmey, hemmisini élip, yoligha chiqqanidi.

³ Dawut öz ademliri bilen sheherge kelgende, mana, sheher alliqachan köyüp tügigenidi; ularning ayalliri we oghul-qizliri esirge élin'ghanidi.

⁴ Emdi Dawut we uning bilen bille bolghan xelq qattiq yigha-zar kötürüshti, taki maghduri qalmighuche yighlashti.

⁵ Dawutning ikki ayali, Yizreellik Ahinoam bilen Karmellik Nabaldin tul qalghan Abigailmu esirge élin'ghanidi.

⁶ Dawut qattiq azablandi; chünki barliq xalayıq, herbiri öz oghul-qizliri üçhün qayghurup ghezeplinip uni chalma-késeq qilip öltüreyli, déyishiwatatti. Emma Dawut özini Xudasi Perwerdigardin küch-quwwetlendürdi.

⁷ Dawut Aximelekning oghli kahin Abiyatargha: — Efodni yénimgha élip kelgin, dédi.□

⁸ Dawut Perwerdigardin: — Bu qoshunni qoghlaymu? Ulargha yétishelermenmu? — dep soridi. U: — Qoghla; sen jezmen ulargha yétishiwalisen hem hemmisini qayturup kéleleysen, dédi.

⁹ Dawut we uning bilen bille bolghan alte yüz adem bérip BéSOR wadisigha yétip kelgende, keynide sörülüp qalghanlar shu yerde qaldi.

¹⁰ Dawut özi töt yüz adem bilen dawamliq qoghlap mangdi; ikki yüz adem halsirap ketkechke, BéSOR wadisidin ötelmey keynide qalghanidi.

¹¹ Ular dalada Misirliq bir ademni uchratti. Ular uni Dawutning qéshigha élip kélip, uninggha nan bérip yégüzdi, su ichküzdü;

¹² uninggha bir parche enjür poshkili bilen ikki kishmish poshkilimum berdi. U bularni yep, uninggha qaytidin jan kirdi; chünki u üç kéche-kündüz nan yémigen, sumu ichmigenidi.

□ **30:7 «Efodni yénimgha élip kelgin»** — «efod» toghruluq 2:18diki izahatni körüng.

¹³ Dawut uningdin: — Sen kimgе tewe? Sen qeyerliksen? — dep soridi. U: — Men Misirliq yigit bolup, bir Amalekning qulimen. Lékin men üç kün ilgiri késel bolup qalghachqa, ghоjam méni tashliwetti.

¹⁴ Biz esli Keretiylerning yurtining jеnub teripige we Yehuda zéminighа we Kalebning zéminining jеnub teripige hujum qilip bulang-talang qilduq; shundaqlа Ziklagni köydurüwetkeniduq, dédi.

¹⁵ Dawut uningdin: — Bizni u *düşmen* qoshuni terepke bashlap baralamsen, dédi. U: — Xudaning nami bilen men séni öltürmeymen, séni ghоjangning qolighimu tutup bermeymen dep qesem qilsila, silini u qoshunning qéshighа bashlap baray, dédi.

¹⁶ Uni u yerge bashlap barghanda, mana ular pütkül yerge yéyilip, yep-ichip Filistiylerning zéminidin hem Yehuda zéminidin alghan chong oljiliridin xush bolup ussul oynishiwatatti.

¹⁷ Emma Dawut shu küni gugumdin tartip ikkinchi küni kechkiche ularni urup qirdi. Tögige minip beder qachqan töt yüz yigittin bashqa héchbir adem qéchip qutulmidi;

¹⁸ we Dawut Amalekler buluwalghan hemme nersini yandurup aldi; özining ikki ayalinimu qutquzuwaldi.

¹⁹ Amalekler élip ketken oghul-qiz, mal-mülükler we bashqa hemme nersini Dawut ulardin qayturuwaldi. Héchnéme, chong bolsun kichik bolsun chüshüp qalmighanidi.

²⁰ *Dawutning ademlidi* qayturuwalghan mallirining aldighа *olja alghan* bashqa qoy we kala padilarni sélip heydep kétiwatatti. *Uning ademliri* kétiwétip: — Bular Dawutning oljisi, déyishti;

Dawut ularning hemmisini özige aldi.□

²¹ Dawut halsizlinip özi bilan bille baralmighan BéSOR wadisining boyida qaldurup ketken ikki yüz ademning qéshigha yétip keldi; ular Dawut we uning bilan kelgen ademlarning aldigha chiqti, Dawut xelqning qéshigha béríp ulargha salam qildi.

²² Lékin Dawut bilan barghanlarning arisidiki rezil ademler we erzimeslarning hemmisi qopup: — Bular biz bilan barmighandin kéyin biz yandurup alghan oljidin ulargha héch néme bermeyli. Ular peqet herbiri öz xotun-balilirini élip ketsun, dédi. □

²³ Emma Dawut: — Yaq, i buraderlirim; Perwerdigar bizge teqsim qilghanni *ularghimu teqsim* qilmisAQ bolmaydu. Chünki U bizni qoghdap bizningkige tajawuz qilghanlarni qolimizgha tapshurdi.

²⁴ Bu ishta kim silerge maqul deydu? Chünki soqushqa chüshkenning ülüshi qandaq bolsa yüқтаqlargha qarighuchilarningmu ülüshi shundaq bolidu; hemme adem teng bölüşsun — dédi.

²⁵ Shu kündin tartip bu Israil üçhün höküm-belgilime qilip békitildi. Bügün'giche hem shundaq.

²⁶ Dawut Ziklagqa yétip kelgende, oljidin dostliri bolghan Yehuda aqsAQallirigha ewetip: — Mana, Perwerdigarning dÜshmenliridin alghan olja si-

□ **30:20** «Dawutning ademlidi qayturuwalghan mallirining aldigha ... **bashqa qoy we kala padilarni sélip heydep kétiwatatti**» — belkim Amalekler ilgiri Dawut we ademliridin buluwalghan mal emes, belki Amaleklarning özlirining bashqa malliri bolushi mumkin. □ **30:22** «rezil **ademler we erzimesler...**» — ibraniy tilida: «rezil ademler we BéIialning (Iblisning) oghulliri...».

large bir sowghat bolsun, dédi.

²⁷ U oljidin hem Beyt-Eldikilerge, jenubiy Ramot-tikilerge, Yattirdikilerge,

²⁸ Aroerdikilerge, Sifmottikilerge, Eshtemoadikil-erge,

²⁹ Raqaldikilerge, Yerahmeelliklarning sheherliridikilerge we Kéniylarning sheherliridikil-erge,

³⁰ Xormahtikilerge, Qorashandikilerge, Ataqtikil-erge, □

³¹ Hébrondikilerge we Dawut we adamliri bille yürgen hemme yerdikilerge sowghat ewetti.

31

Saul qaza qilidu, Israil meghlup bolidu

1Tar. 10:1-12

¹ Emdi Filistiyler Israil bilen jeng qildi. Israilning adamliri Filistiyxlarning aldidin qéchip, Gilboa téghida qirip yiqitildi.

² Filistiyler Saul we uning oghullirini tap bésip qoghlawatatti. Filistiyler bolsa Saulning oghulliri Yonatan, Abinadab, Melkishuani urup öltürdi.

³ Saulning etrapini urush qaplidi; oqyachilar Saulgha yétishti; u ya oqi bilen éghir yarilanduruldi.

⁴ Andin Saul yaragh kötürgüchisige: — Qilichingni sughurup méni sanjip öltürüwetkin; bolmisa bu xetnisizler kélip méni sanjip, méni xorluqqa qoyushi mumkin, dédi. Lékin yaragh kötürgüchisi

□ **30:30** «Qorashandikilerge...» — yaki «Borashandikilerge...».

intayin qorqup kétip, unimidi. Shuning bilan Saul qilichni élip üstige özini tashlidi.

⁵ Yaragh kötürgüchisi Saulning ölgini körüp, umu oxshashla özini qilichning üstige tashlap uning bilan teng öldi.

⁶ Shuning bilan Saul, uch oghli, yaragh kötürgüchisi we uning hemme ademliri shu künde biraqla öldi.

⁷ Emdi wadining u teripidiki hemde Iordan deryasining bu yéqidiki Israillar eskerlirining qachqanliqini we Saul bilan oghullirining ölgini körginide, sheherlerni tashlap qachti, Filistiylér kélip u jaylarda orunlashti. □

⁸ Emdi shundaq boldiki, etisi Filistiylér öltürülgenlerning kiyim-kécheklirini saldu-ruwalghili kelgende Gilboa téghida Saul bilan oghullirining ölük yatqanliqini kördi.

⁹ Ular uning béshini késip sawut-yaraghlirini saldurup bularni Filistiylerning zéminining hemme yerlirige apirip butxanilirida we xelqning arisida bu xush xewerni tarqatti. □ ■

¹⁰ Ular uning sawut-yaraghlirini Ashtarot butxanisida qoyup ölükini Beyt-Shan shehiridiki sépilgha ésip qoydi.

¹¹ Emdi Yabesh-Giléadta olturghuchilar Filistiylerning Saulgha néme qilghinini anglighanda

□ **31:7** «Iordan deryasining bu yéqi...» — belkim Iordan deryasining gherbiy teripini körsitidu. □ **31:9** «Ular ...

sawut-yaraghlirini saldurup bularni Filistiylerning zéminining hemme yerlirige apirip butxanilirida ...xush xewerni tarqatti» — yaki «Ular ... sawut-yaraghlirini saldurup, élançhilarni Filistiylerning zéminining hemme yerlirige ewetip butxanilirida ...xush xewerni tarqatti». ■ **31:9** 1Tar. 10:9

¹² ularning ichidiki hemme baturlar atlinip kéchiche méngip, Saul bilen oghullirining ölüklarini Beyt-Shandiki sépildin chüshürüp, ularni Yabeshke élip béríp u yerde köydürdi.

¹³ Andin ularning söngeklarini Yabeshtiki yulghun-ning tüwige depne qilip yette kün roza tutti.

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5